

Универзитет „Гоце Делчев“ - Штип, Правен факултет
Штип, Република Македонија

ЧЕТВРТА МЕЃУНАРОДНА НАУЧНА КОНФЕРЕНЦИЈА

**ОПШТЕСТВЕНИТЕ ПРОМЕНИ ВО
ГЛОБАЛНИОТ СВЕТ**

ЗБОРНИК НА ТРУДОВИ

Штип, 2017

Печати / Print 2-ри Август-Штип / 2- ri Avgust- Shtip
Уредник: Елена Максимова

CIP - Каталогизација во публикација
Национална и универзитетска библиотека "Св. Климент Охридски",
Скопје

3(082)

МЕЃУНАРОДНА научна конференција Општествените промени во
глобалниот свет (4 ; Штип)

Општествените промени во глобалниот свет : зборник на трудови
/ Четврта меѓународна научна конференција = Social change in the
global world : proceedings / 4 th international scientific conference =
Социальные изменения в глобальном мире : сборник материалов /
Четвертый международная научная конференция. - Штип :
Универзитет Гоце Делчев = Shtip = Goce Delcev University = Штип =
Универзитет Гоце Делчева, 2017. - [1210] стр. : табели ; 25 см

Трудови на мак., англ. и рус. јазик. - Фусноти кон текстот. -
Библиографија кон трудовите

ISBN 978-608-244-423-9

а) Општествени науки - Зборници
COBISS.MK-ID [103854858](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:mk:COBISS:103854858)

Goce Delcev University in Shtip, Faculty of Law
Shtip, Republic of Macedonia

FOURTH INTERNATIONAL SCIENTIFIC CONFERENCE

PROCEEDINGS

Shtip, 2017

Университет им. Гоце Делчева, Юридический факультет
Штип, Республика Македония

ЧЕТВЕРТЫЙ МЕЖДУНАРОДНАЯ НАУЧНАЯ КОНФЕРЕНЦИЯ

**СОЦИАЛЬНЫЕ ИЗМЕНЕНИЯ В
ГЛОБАЛЬНОМ МИРЕ**

СБОРНИК МАТЕРИАЛОВ

Штип, 2017

Организациски комитет / Organizational Committee/ Организационный комитет конференции

Jovan Ananiev PhD, Faculty of Law, University “Goce Delcev”- Shtip, Macedonia, jovan.ananiev@ugd.edu.mk
Kristina Misheva PhD, Faculty of Law, Goce Delcev University in Shtip, Macedonia, kristina.miseva@ugd.edu.mk
Marija Ampovska PhD, Faculty of Law, Goce Delcev University in Shtip, Macedonia, marija.radevska@ugd.edu.mk
Elena Maksimova, LL.M, Faculty of Law, Goce Delcev University in Shtip, Macedonia, elena.ivanova@ugd.edu.mk

Програмски комитет / Program Committee / Программный комитет конференции

Adoyi Onoja PhD, Nassarawa State University, Keffi, Nigeria, onojaa@yahoo.com
Afet Mamuti PhD, Faculty of Law, State University of Tetovo, Macedonia, afet.mamuti@unite.edu.mk
Agim Nuhiu PhD, Faculty of Law, State University of Tetovo, Macedonia, agim.nuhiu@unite.edu.mk
Agor Sarkisyan PhD, University of Svishtov, Bulgaria, agop@uni-svishtov.bg
Alenka Verbole PhD, currently- OSCE Mission in Tirana, University of Ljubljana, Slovenia, alenka.verbole@osce.org
Altin Shegani PhD, Faculty of Law, University of Tirana, Albania, altin_shegani@yahoo.com
Ana Nikodinovska Krstevska PhD, Faculty of Law, Goce Delcev University in Shtip, Macedonia, ana.nikodinovska@ugd.edu.mk
Anastasia Bermúdez Torres PhD, Faculty of Law, Political Science and Criminology, University of Liege, Belgium, abermudez@ulg.ac.be
Andon Majhoshev PhD, Faculty of Law, Goce Delcev University in Shtip, Macedonia, andon.majhosev@ugd.edu.mk
Bekim Beliqi PhD, University of Prishtina, Department of Political Science, Kosovo, bekim.baliqi@gmail.com
Belul Beqaj PhD, University of Business and Technology, Department of Political Science, Prishtina, Kosovo, belul.beqaj@gmail.com
Borka Tushevska PhD, Faculty of Law, Goce Delcev University in Shtip, Macedonia, borka.tusevska@ugd.edu.mk
Elena Ivanovna Nosreva PhD, Faculty of Law, Voronezh State University, Russia, elena@nosyreva.vrn.ru
Gabriela Belova PhD, Faculty of Law, University “Neofit Rilski”, Blagoevgrad, Bulgaria, gbelova@hotmail.com
Gemma Andreone PhD, Institute for International Legal Studies of the Italian National Research Council (ISGI - CNR), Italy, gemma.andreone@gmail.com

Haluk Aydin PhD, Faculty of Arts and Sciences, Balikesir University, Balikesi, Turkey, aydinhaluk@hotmail.com

Igor Kambovski PhD, Faculty of Law, Goce Delchev University in Shtip, Macedonia, igor.kambovski@ugd.edu.mk

Ivana Bajakić PhD, Department of Economic Sciences, Faculty of Law, Zagreb, Croatia, ivana.bajakic@pravo.hr

Kristina Misheva PhD, Faculty of Law, Goce Delcev University in Shtip, Macedonia, kristina.miseva@ugd.edu.mk

Kristine Whitnable PhD, Faculty of Law, Goce Delcev University in Shtip, Macedonia, kristine.whitnable@ugd.edu.mk

Jadranka Denkova PhD, Faculty of Law, Goce Delcev University in Shtip, Macedonia, jadranka.denkova@ugd.edu.mk

James C. Helfrich PhD, Global Scholars, Liberty University, Colorado, USA, jchelfrich@aol.com

Jovan Ananiev PhD, Faculty of Law, University “Goce Delcev”- Shtip, Macedonia, jovan.ananiev@ugd.edu.mk

Jusuf Zejneli PhD, Faculty of Law, State University of Tetovo, Macedonia, jusuf.zejneli@unite.edu.mk

Maciej Czerwinski PhD, Institute of Slavic Philology, Jagiellonian University, Krakow, Poland, maciej.czerwinski@uj.edu.pl

Marieta Olaru PhD, Doctoral School in Business Administration, Research Center for Business Administration, Department of Business, Consumer Sciences and Quality Management, The Bucharest University of Economic Studies, Romania, olaru.marieta@gmail.com

Marija Ignjatovic PhD, Faculty of Law, University of Nis, Serbia, marija@prafak.prafak.ni.ac.rs

Marina Valentinovna Sencova (Karaseva) PhD, Faculty of Law, Voronezh State University, Russia, smv@law.vsu.ru

Mato Brautović PhD, University of Dubrovnik, Croatia, mbraut@unidu.hr

Migena Leskoviku PhD, Law Faculty, European University of Tirana, Albania, migena.leskoviku@gmail.com

Natalia Vladimirovna Butusova PhD, Faculty of Law, Voronezh State University, Russia, butusova@law.vsu.ru

Naser Ademi PhD, Faculty of Law, State University of Tetovo, Macedonia , dr.naserademi@gmail.com

Nives Mazur Kumrić PhD, Faculty of Law, Political Science and Criminology, University of Liège, Belgium, nives.mazurkumric@ulg.ac.be

Olga Koshevaliska PhD, University “Goce Delcev”- Shtip, Faculty of Law, Macedonia, olga.kosevaliska@ugd.edu.mk

Patrick Wautelet PhD, Faculty of Law, Political Science and Criminology, University of Liege, Belgium, patrick.wautelet@ulg.ac.be

Recai Aydin PhD, Associate Professor, Vice Rector of International University of Sarajevo, Bosnia and Herzegovina, raydin77027@yahoo.com

Ruzica Simic Banovic, PhD in Economics, Senior Assistant - Lecturer, Faculty of Law, University of Zagreb, Croatia, ruzica.simic@pravo.hr

Senada Sabic Selo PhD, Institute for International Relations, Zagreb, Croatia, senada@irmo.hr

Silviu G. Totelecan PhD, Cluj-Napoca Branch of Romanian Academy, Socio-Human Research Department of "G. Baritiu" History Institute, Romania, silviu.totelecan@g.ail.com

Slavejko Sasajkovski PhD, Institute for Sociological, Political and Legal Research, University "St. Cyril and Methodius", Skopje, Macedonia, bilbilef@isppi.ukim.edu.mk

Strahinja Miljkovića PhD, Faculty of Law, Mitrovica, strahinja.miljkovic@pr.ac.rs

Strashko Stojanovski PhD, Faculty of Law, Goce Delcev University in Shtip, Macedonia, strasko.stojanovski@ugd.edu.mk

Suzana Dzamtoska Zdravkovska PhD, Faculty of Law, Goce Delcev University in Shtip, Macedonia, suzana.dzamtoska@ugd.edu.mk

Tamara Perisin, MJur (Oxon) PhD, Department of European Public Law - Jean Monnet, University of Zagreb - Faculty of Law, Croatia, tamara.perisin@pravo.hr

Tatjana Petrovna Suspiciņa PhD, Moscow Law Academy, Moscow, Russia

Tunjica Petrašević PhD, Faculty of Law, University of Osijek, Croatia, tpetrase@pravos.hr

Yuriy Nikolaevich Starilov PhD, Faculty of Law, Voronezh State University, Russia, juristar@vmail.ru

Wouter Van Dooren PhD, Public Administration and Management, University of Antwerp, Belgium, wouter.vandooren@uantwerpen.be

Zoran Tomic PhD, University of Mostar, Bosnia and Herzegovina, zoran.tomic@sve-mo.ba

Содржина

LAW	9
Александра Ангеловска	
РОДОСКВЕРНАВЕЊЕТО КАКО ОБЛИК НА СЕКСУАЛНО НАСИЛСТВО ВРЗ ДЕЦА – ОПШТЕСТВЕНА И КАЗНЕНО-ПРАВНА РЕАКЦИЈА	11
Борка Тушевска	
ОДГОВОРНОСТА НА СТЕЧАЈНИОТ УПРАВНИК СПОРЕД МАКЕДОНСКОТО ПРАВО	27
Војо Беловски, Андон Мајхошев	
ЕВРОПСКОТО ТРУДОВО ПРАВО И ГЛОБАЛИЗАЦИЈА	47
Василка Салевска-Трајкова	
СОЗДАВАЊЕТО НА ЕВРОПСКОТО УСТАВНО ПРАВО НИЗ ПРОЦЕСОТ НА ЕВРОПСКА ИНТЕГРАЦИЈА	75
Весна Стефановска, Богданчо Гогов	
СОЦИЈАЛНО ИСКЛУЧУВАЊЕ: ПРЕД И ПО КРИМИНАЛОТ	101
Vesna Stojanovic, Strahinja Miljkovic	
CHANGES IN SOCIAL INSURANCE WITHIN DISABILITY INSURANCE ON INTERNATIONAL PLAN AND SOCIAL LAW OF THE REPUBLIC OF SERBIA	119
Višnja Lachner	
LEGAL – HISTORICAL ASPECTS OF CRIMINAL REGULATION OF ACTIVE BRIBERY AND CORRUPTION IN STATUTORY LAW OF THE MEDIEVAL DALMATIAN MUNICIPALITIES	135
Дарко Јанкуловски	
КОДЕКС ЗА ПРОФЕСИОНАЛНАТА ЕТИКА НА АДВОКАТИТЕ, АДВОКАТСКИТЕ СТРУЧНИ СОРАБОТНИЦИ И АДВОКАТСКИТЕ ПРИПРАВНИЦИ НА АДВОКАТСКАТА КОМОРА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА	149
Диана Бошковска, Наташа Данилоска,Билјана Ангелова,Татјана Петковска Мирчевска	
ВЛИЈАНИЕТО НА ФИНАНСИСКАТА КРИЗА ОД 2008 ГОДИНА ВРЗ ПРОМЕТОТ НА МАКЕДОНСКАТА БЕРЗА ЗА ХАРТИИ ОД ВРЕДНОСТ ..	163
Димитар Апасиев, Елена Максимова	
СУДЕЊЕТО НА ВЕШТЕРКИТЕ ВО РИМСКОТО И ВО СРЕДНОВЕКОВНОТО ПРАВО	177
Dubravka Akšamović, Lidija Šimunović	
CROSS-BORDER INSOLVENCY PROCEEDINGS: MAIN AND SECONDARY INSOLVENCY PROCEEDINGS UNDER THE NEW EU INSOLVENCY REGULATION	195
Zaneta Poposka	

SEGREGATION OF ROMA IN SCHOOLS FOR PERSONS WITH DISABILITIES – CASE LAW OF THE EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS	213
Жарко Димитриевич	
КЛАУЗУЛА О ПХБ КАК ОБЯЗАТЕЛЕН ЕЛЕМЕНТ ДОГОВОРА НА ПРОВЕДЕНИЕ РЕМОНТНИ РАБОТИ НА ОБЈЕКТАХ ЕЛЕКТРОЕНЕРГЕТИКИ – ПОДСТАНИЦАХ И ИХ БЛОКАХ ПИТАНИЈА	227
Zeynep Ece Unsal, Ivica Simonovski	
“OPEN DOOR” VS “BACK DOOR” POLICY: LESSONS FOR TURKEY IN THE SCOPE OF TERRORISM, MIGRATION AND BORDER SECURITY	241
Ivica Josifovic	
EUROPEAN UNION’S CROSS-BORDER COOPERATION IN EXCHANGING AND PROCESSING DIGITAL EVIDENCE.....	261
Игор Камбовски	
РАЗВОЈ НА ЕЛЕКТРОНСКАТА ТРГОВИЈА	277
Ice Ilijevski, Zlate Dimovski, Kire Babanoski, Aleksandar Georgiev	
SMUGGLING OF MIGRANTS DURING REFUGEE CRISES.....	291
Jelena Kasap	
HISTORICAL- LEGAL BASIS OF REGULATION OF THE LIABILITY FOR DAMAGE CAUSED BY ANIMALS	303
Јован Андоновски, Љубиша Стефаноски	
ПРАВО НА ПОСВОЕНИТЕ ДЕЦА ДА ГО ЗНААТ СВОЕТО БИОЛОШКО ПОТЕКЛО И ИДЕНТИТЕТОТ НА СВОИТЕ РОДИТЕЛИ	325
Katerina Klimoska	
EUROPEAN DIGITAL SINGLE MARKET AN OPEN DOOR FOR THE FOURTH INDUSTRIAL REVOLUTION	339
Кристина Мишева, Самир Латиф	
ПРАВА, ОБВРСКИ И ОДГОВОРНОСТИ НА ЧЛЕНОВИТЕ НА ОРГАНОТ НА УПРАВУВАЊЕ ВО ЈАВНИТЕ ЗДРАВСТВЕНИ УСТАНОВИ	351
Лазар Нанев, Олга Кошевалиска, Елена Максимовска	
ПРИТВОР ВО ПОСТАПКАТА СПРЕМА ДЕЦА	367
Ленче Коцевска, Јован Ананиев	
ИНСТИТУЦИОНАЛНАТА ИНФРАСТРУКТУРА НА МЕХАНИЗМИТЕ ЗА ЗАШТИТА ОД ДИСКРИМИНАЦИЈА ВО ЈУГО- ИСТОЧНА ЕВРОПА: СТАНДАРДИ И ПЕРСПЕКТИВИ	383
Ljupcho Petkukjeski, Marko Andonov, Zoran Mihajloski, Kristina Misheva	
EMPLOYEES’ PARTICIPATION IN THE MANAGEMENT AND DECISION MAKING IN PUBLIC ENTERPRISES AND INSTITUTIONS – THE CASE OF THE REPUBLIC OF MACEDONIA	401
Maja Nastić	
THE EUROPEAN COURT FOR HUMAN RIGHTS AND NATIONAL CONSTITUTIONAL COURTS-THE RELATIONSHIP OF CONFLICT OR RELATIONSHIP OF COOPERATION.....	421

Мария Липчанская Александровна, Куликова Светлана Анатольевна СВОБОДА СЛОВА КАК ФОРМА ВЫРАЖЕНИЯ КОНСТИТУЦИОННОГО КОНСТРУКТИВНОГО ПРОТЕСТА	435
Марија Амповска СИСТЕМ НА ДОБРОВОЛНО ЗДРАВСТВЕНО ОСИГУРУВАЊЕ ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА: ПРЕДНОСТИ И СЛАБОСТИ	459
Marko Dimitrijević THE INFLUENCE OF THE NEW MODEL OF ECONOMIC GOVERNANCE ON SHAPING EUROPEAN MONETARY LAW	473
Методија Ангелески, Самир Салиевски ЗАСТАПЕНОСТ НА КРИМИНАЛИСТИКАТА НА ПРАВНИТЕ ФАКУЛТЕТИ ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА	489
Милена Апостоловска-Степаноска ЕВРОПСКОТО ДРЖАВЈАНСТВО И СУДОТ НА ПРАВДАТА НА ЕВРОПСКАТА УНИЈА	505
Mirjana Sredojević CRIMINAL LAW SESSION DOMESTIC VIOLENCE AND THE MEDIA	519
Natalia Butusova КОНСТРУКТИВНОЕ ПОЛИТИЧЕСКОЕ УЧАСТИЕ ГРАЖДАН КАК ГАРАНТИЯ ИХ КОНСТИТУЦИОННЫХ ПРАВ	537
Neli Georgieva Radeva TRANSPOSITION OF BYZANTINE LAW IN SLAVIC LEGISLATION	561
Nerma Čolaković-Prguda INSTITUTIONS OF GLOBAL ECONOMY AND ECONOMIC CRISIS OF 2008	573
Новак Крстић ДОГОВОРТ ЗА НАСЛЕДУВАЊЕ ВО ИДНИТЕ ГРАЃАНСКИ КОДИФИКАЦИИ НА СРБИЈА И МАКЕДОНИЈА – ПОГЛЕД НА РАБОТНИТЕ ТЕКСТОВИ НА ГРАЃАНСКИТЕ ЗАКОНИЦИ	585
Nora Osmani THE RIGHT TO BE FORGOTTEN IN THE DIGITAL AGE	605
Олга Кошевалиска, Лидија Давкова ПЕРЕЊЕ ПАРИ И ДРУГИ ПРИНОСИ ОД КАЗНИВО ДЕЛО ВО МАКЕДОНСКОТО КАЗНЕНО ЗАКОНОДАВСТВО	619
Ольга Рогачева НАДЛЕЖАЩЕЕ ПУБЛИЧНОЕ УПРАВЛЕНИЕ – НЕОБХОДИМАЯ И ВАЖНАЯ ЗАДАЧА РАЗВИТИЯ АДМИНИСТРАТИВНОГО ПРОЦЕДУРНОГО ПРАВА В РОССИЙСКОЙ ФЕДЕРАЦИИ	637
Петар Поп-Арсов ЗНАЧЕЊЕТО НА КОНВЕНЦИЈАТА ЗА КОМПЈУТЕРСКИ КРИМИНАЛ НА СОВЕТОТ НА ЕВРОПА ВО ПРЕВЕНЦИЈАТА И ЗАШТИТАТА ОД	

ДЕВИЈАНТНИ ПОЈАВИ НА ИНТЕРНЕТОТ КАКО ПЛАТФОРМА ПРЕКУ КОЈА СЕ ОДВИВАА ГЛОБАЛНИ ОПШТЕСТВЕНИ ПРОМЕНИ	657
Ристо Илиоски, Марија Амповска	
ОСОБИНИ И ДЕЈСТВО НА СТЕКНУВАЊЕТО БЕЗ ОСНОВА.....	675
Sasa Knezevic, Ivan Ilic, Darko Dimovski	
FORCED STERILIZATION – A CRITICAL REVIEW OF THE ECtHR PRACTICE.....	691
Suzana Dimić	
SERBIAN PERSONAL INCOME TAX IN ENVIRONMENT OF GLOBALIZATION CHANGES.....	709
Suzana Nashkova	
METHODS OF DETERMINATION AND PAYMENT OF THE COMPENSATION FOR KNOW-HOW AGREEMENTS: IMPLEMENTED SOLUTIONS FROM THE ASPECT OF THE MACEDONIAN LEGISLATION.....	721
Татјана Сафронова	
ИНСТИТУТ ВЛАДЕНИЯ В ЗАКОНОДАТЕЛСТВОЕ РОССИЙСКОЙ ФЕДЕРАЦИИ: СОВРЕМЕННОЕ СОСТОЯНИЕ И ПЕРСПЕКТИВЫ РЕФОРМИРОВАНИЯ	739
Tina Miletić	
CRIMINAL PROCEDURAL PRINCIPLES IN ROMAN LAW AND AUTONOMOUS COMMUNITIES IN MEDIEVAL DALMATIA	757
Helga Špadina	
EMPLOYMENT AND LABOUR RIGHTS FOR PERSONS UNDER INTERNATIONAL PROTECTION IN REPUBLIC OF CROATIA.....	773
Hristina Runceva Tasev	
THE THREAT OF CONTEMPORARY EUROPE: POPULISM AND EUROSCEPTICISM	785
Xhemail Limani	
МОБИНГ ПСИХИЧКО НАСИЛСТВО НА РАБОТНОТО МЕСТО	805
POLITICS.....	819
Alexandra Glukhova	
СОВРЕМЕННЫЙ ПОПУЛИЗМ КАК ВЫЗОВ ЛИБЕРАЛЬНОЙ ДЕМОКРАТИИ	821
Билјана Цветановска Гугоска, Марија Караева, Весна Гоцева	
ГЛОБАЛИЗАЦИЈА VS. РЕГИОНАЛИЗАЦИЈА; ВАЖНОСТА ОД ЕФИКАСНИ СТРАТЕГИИ И ПОЛИТИКИ ЗА РЕГИОНАЛЕН РАЗВОЈ ВО КОНТЕКСТ НА ГЛОБАЛИЗИРАНИОТ ЕКОНОМСКИ СИСТЕМ СО ПОСЕБЕН ОСВРТ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА	839
Victoria Chernikova	
POLITICAL SYMBOLS AND REGIONAL IDENTITY IN RUSSIA	857
Дејан Маролов, Страшко Стојановски	

ОХРИДСКИОТ РАМКОВЕН ДОГОВОР НАСПРОТИ ТИРАНА ПЛАТФОРМА	865
Iskren Ivanov GEOPOLITICS OF RUSSIAN ORTHODOXY AS AN INSTRUMENT IN THE HYBRID WAR ON THE BALKANS	887
Јован Ананиев КОНЦЕПЦИСКИ АСПЕКТИ НА МЕТОДОЛОГИЈАТА ЗА ОЦЕНУВАЊЕ НА ПРОГРАМСКИТЕ ДОКУМЕНТИ ЗА ПОЛИТИКИТЕ ЗА РЕГИОНАЛЕН РАЗВОЈ	899
Никола Амбарков ВАЖНОСТА НА ВЕТОТО КАКО КОЧНИЦА НА ВОЛЈАТА НА ЗАКОНОДАВЕЦОТ И ЕФЕКТИВНИ СРЕТСТВО ЗА ЗАШТИТА НА ВИТАЛНИТЕ НАЦИОНАЛНИ ИНТЕРЕСИ НА КОЛЕКТИВНИТЕ ИДЕНТИТЕТИ ВО ЗЕМЈИТЕ НА КОНСОЦИЈАЛНА ДЕМОКРАТИЈА	917
Николай Баранов ВЛИЯНИЕ СЕКЬЮРИТИЗАЦИИ НА ПОЛИТИКУ СОВРЕМЕННОГО ГОСУДАРСТВА: ИНФОРМАЦИОННЫЙ АСПЕКТ	933
Ольга Попова ЭЛЕКТРОННАЯ СИСТЕМА ГОЛОСОВАНИЯ: ПРАКТИКИ, ПОЛИТИЧЕСКИЕ ЭФФЕКТЫ И РИСКИ	949
Olga Sidenko META-GOVERNANCE: PROBLEMS AND PROSPECTS	967
Роман Савенков ОБЩЕЕ И ОСОБЕННОЕ В КОНЦЕПТУАЛЬНЫХ ПОДХОДАХ К АНАЛИЗУ ПОЛИТИЧЕСКОЙ ОППОЗИЦИИ В РОССИЙСКОЙ И ЗАРУБЕЖНОЙ ПОЛИТИЧЕСКОЙ НАУКЕ	983
Sulejman Muca INFLUENCE OF POLITICAL PARTIES IN THE PROCESS OF DEMOCRATIZATION	1005
SOCIETY	1017
Анита Димитријовска-Јанкуловска ЗАПАДНОТО ОПШТЕСТВО-ГОРДОСТ ИЛИ ПРЕДРАСУДА?	1019
Васко Шутаров ЖИВЕЕЈЌИ НА РАБОТ ПОМЕЃУ КУЛТУРИТЕ И ПОВЕЌЕСЛОЈНИТЕ ОПШТЕСТВА	1029
Dobrinka Chankova LAW AND CUSTOM AS SOCIAL REGULATORS: HISTORICAL ASPECTS AND MODERN DIMENSIONS	1045
Драган Стефановски	

ПРОЦЕСОТ НА ГЛОБАЛИЗАЦИЈА, ПОСТСОЦИЈАЛИСТИЧКИОТ ГРАД И РЕЗИДЕНЦИЈАЛНАТА СЕГРЕГАЦИЈА	1055
Драгана Лазаревска	
АНАЛИЗА НА СИСТЕМОТ НА ЗАШТИТА НА СЕМЕЈСТВОТО ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА	1073
Ирена Авировиќ	
ДАЛИ ПРЕДБРАЧНИТЕ ЗАЕДНИЦИ ГО ПОДОБРУВААТ БРАКОТ? ПОГЛЕД КОН СЕМЕЈНАТА ДИНАМИКА ВО МАКЕДОНИЈА	1099
Јадранка Денкова, Панде Лазаревски, Бранка Денкова	
МЕМОРИРАЊЕТО НА ЗНАЕЊЕТО ВО ЈАВНИОТ СЕКТОР ОСНОВА ЗА ЕФЕКТИВНОСТА НА ОРГАНИЗАЦИИТЕ (СТУДИЈА НА СЛУЧАЈ ВО РМ)	1115
Македонка Радуловиќ	
НОВИТЕ СЕМЕЈНИ ВРЕДНОСТИ	1129
Милица Денковска	
ФАКТОРИТЕ КОИ ВЛИЈААТ ВРЗ ПЕРЦЕПЦИЈАТА НА ТУЃОСТА ВО ПАТОПИСНАТА КНИЖЕВНОСТ	1147
Slavko Sasajkovski, Ljubica Micanovska	
KEYNESIANISM vs. NEOLIBERALISM – SEVERAL POLITICAL – ECONOMIC REFLECTIONS	1157
Трајче Стојанов	
НОВИОТ АТЕИЗАМ КАКО НЕОЛИБЕРАЛНО ИМПЕРИЈАЛИСТИЧКО ОРУДИЕ	1171
MEDIA AND COMUNICATION	1183
Андон Мајхошев, Сузана Цамтовска-Здравковска	
САМОРЕГУЛАЦИЈА НА МЕДИУМИТЕ-КОМПАРАТИВНА АНАЛИЗА	1185
Daria Shcheglova	
СОЦИАЛНО-ЕТИЧЕСКИЙ МАРКЕТИНГ: ЛЕГИТИМАЦИЈА ЛОКАЛНЫХ ВЛАСТЕЙ В ЭПОХУ ПОСТ-ПРАВДЫ	1199
Драгана Кузмановска, Снежана Кирова, Бильана Иванова	
ИМПЛЕМЕНТАЦИЈА НА ЕЛЕКТРОНСКИТЕ МЕДИУМИ ВО НАСТАВАТА ПО СТРАНСКИ ЈАЗИЦИ	1213
Marija Drakulovska Cukalevska, Anica Dragovic	
THE ROLE OF GLOBALIZATION AND MEDIA IN MODERN SOCIETY	1223
Наташа Данилоска, Снежана Костадиноска-Милошеска, Диана Бошковска	
НОВА СТРАТЕШКА ПЕРСПЕКТИВА НА ПРЕТПРИСТАПНАТА ПОМОШ НА ЕУ-ИПА 2	1235
Nikola Vangelov	
CULTURAL ARCHETYPES IN FACEBOOK COMMUNICATION	1253
Plamen Atanasov	

ONLINE VS. TRADITIONAL MEDIA IN THE COMMUNICATION OF YOUNG EDUCATED PEOPLE	1267
Страшко Стојановски, Јадранка Денкова	
МЕДИУМИТЕ И МЕДИУМСКОТО ИНФОРМИРАЊЕ ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА: ФАКТОРИ НА ВЛИЈАНИЕ НА ПОЛИТИЧКАТА МОБИЛИЗАЦИЈА ВРЗ СИСТЕМОТ НА ЈАВНОТО МЕДИУМСКО ИНФОРМИРАЊЕ	1281

LAW

РОДОСКВЕРНАВЕЊЕТО КАКО ОБЛИК НА СЕКСУАЛНО НАСИЛСТВО ВРЗ ДЕЦА – ОПШТЕСТВЕНА И КАЗНЕНО-ПРАВНА РЕАКЦИЈА

Александра Ангеловска,

Магистер на правни науки,

Општина Штип,

е - маил: aangelovska86@yahoo.com

Апстракт

Во услови на постојано менување на динамиката на општествените процеси и континуирана прогресија на криминалните поведенија, сексуалната злоупотреба на деца се наметнува како проблем кој според својата содржина и феноменолошка природа е една од најтешките манифестни форми на насилство врз децата и злоупотреба на нивниот биолошки и општествен статус. Доколку градуирањето на различните форми сексуално насилство се врши според степенот на повреда на објектот на заштита, тогаш без сомнение родосквернавењето може да се стави на врвот на оваа листа како еден од најсериозните облици на злоупотреба на деца за сексуални цели. Ваквата перцепција е сосема оправдана бидејќи станува збор за злоупотреба која потекнува од средината во која според природниот тек на работите детето треба да ужива најголема заштита и сигурност. Токму поради тоа злоупотребата за сексуални цели во рамки на семејството се смета за едно од најсериозните трауматски искуства што детето може да ги преживее.

Тргувајќи од погоре наведеното, во трудот е даден преглед на поранешните и актуелните состојби кои се однесуваат на овој феномен во домашниот и компаративните правни системи, како и востановените законски решенија и нивната имплементација во пракса. Имајќи ги предвид сите аспекти на проблемот, посебно е загатнато прашањето за реакцијата на општествената заедница во насока на оптимизирање на напорите за превенција, заштита и психосоцијална интеграција на децата - жртви на насилство од ваков вид. Истовремено нотирани се идните предизвици и перспективи во оваа област.

Клучни зборови: *Родосквернавење, Семејство, Дете, Правна заштита, Виктимизација, Казнено поведение, Траума.*

INCEST AS A FORM OF SEXUAL VIOLENCE AGAINST CHILDREN - SOCIAL AND CRIMINAL - LEGAL REACTION

Aleksandra Angelovska

Master of law (LL. M.),

Municipality of Shtip,

e-mail: aangelovska86@yahoo.com

Abstract

With the ever-changing dynamics of the social processes and the continuous progression of criminal behavior, child sexual abuse has emerged as a problem which according to its content and phenomenological nature is considered as one of the hardest manifest forms of violence against children and abuse of their biological and social status. If grading of sexual violence in various forms is conducted according to the degree of damage to the object of protection, then no doubt incest can be put on the top of the list as one of the most serious forms of child sexual abuse. This perception is quite justified because this kind of abuse comes from the environment in which according to the natural course of things a child should enjoy maximum protection and reliability. Therefore child sexual abuse within the family is considered one of the most serious traumatic experiences that the child can survive.

Considering the foregoing, the paper provides an overview of past and current developments relating to this phenomenon in domestic and comparative legal systems, established legal solutions and their implementation in practice. Considering all the aspects of the problem, the question about the reaction of the community in order to optimize prevention efforts, protection and psychosocial integration of children - victims of this kind of violence, is especially hinted. At the same time, the future challenges and perspectives in this area are noted.

Keywords: *Incest, Family, Child, Legal protection, Victimization, Criminal behavior, Trauma.*

ОДГОВОРНОСТА НА СТЕЧАЈНИОТ УПРАВНИК СПОРЕД МАКЕДОНСКОТО ПРАВО

Борка Тушевска

доцент на Правен факултет, Универзитет „Гоце Делчев“ - Штип,

borka.tusevska@ugd.edu.mk

Апстракт:

Предмет на проучување во овој труд претставува концептот на граѓанско правната одговорност на стечајните управници во Република Македонија. Проблематиката предвидена како предмет на истражувањето, се проучува преку анализа на применливото материјално граѓанско право, а во одредени сегменти, за потребите на истражувањето, тематиката се анализира и низ призмата на применливото граѓанско процесно право.

Предизвикот да се истражува оваа материја произлегува од бројните практични проблеми и дилеми, што го доведуваат во прашање ефикасното и законитото спроведување на стечајните постапки во Република Македонија. Во насока на ова, при спроведувањето на стечајните постапки се наметнуваат прашањата за видот и обемот на одговорност на стечајниот управник, правните стандарди за утврдувањето на одговорноста на стечајниот управник, концептот на надомест на штета на стечајните доверители и доверителите на стечајната маса, правниот режим на застареност на побарувањето по основ на штета причинета од стечајниот управник итн.

При проучувањето на оваа материја, предвид ќе се земат и решенијата предвидени во „кодексот на етиката за стечајните управници, и „професионалните стандарди за стечајна постапка.“ На овој начин, со помош на компаративно дескриптивна-анализа на законските решенија и теоретски концепти, анализа на воспоставените професионални стандарди и решенијата предвидени во етичкиот кодекс, ќе се обидеме да ги елаборираме предностите и слабостите во постојните решенија и практики, како и да укажеме на можните интервенции на ова поле, со цел отстранување на одредени недоследности и подобрување на состојбата на ова поле.

Клучни зборови: одговорност, стечаен управник, штета, стечајна маса, стечајни доверители.

LEGAL LIABILITY OF THE INSOLVENCY ADMINISTRATOR UNDER MACEDONIAN LAW

Borka Tushevska, PhD.,

Faculty of Law, University “Goce Delchev” - Shtip

borka.tusevska@ugd.edu.mk

Abstract:

Subject matter of this research is the concept of civil legal liability of the insolvency administrators in Republic of Macedonia. The main issue, predicted as a main subject matter of this research, will be explored through applicable material civil law, and in certain parts, for the needs of the research, the subject will be analyzed using civil procedural law too.

The main challenge to explore this issue, primarily stems from the numerous and various practical problems and dilemmas, which impose the question about efficient and lawful implementation of bankruptcy procedures in the Republic of Macedonia. In this direction, during the enforcement of insolvency procedures many questions have been imposed, such as: the scope and type of liability of the insolvency administrator, legal standards pursuant to which the insolvency administrator should act, the compensation concept of damage to creditors, the limitation of claim for damages caused by a breach of duty, etc. Subject matter of this research will also be the concept of insurance of the insolvency administrator, as a compulsory and professional type of insurance risks, arising from the execution of his tasks.

For the need of this research, we'll consider the provisions stipulated at the “Code of ethics and professional standards of insolvency administrators,” European and international practices, standards and solutions. In this way, by using the comparative and descriptive method of reasoning, established professional standards and solutions anticipated in the code, analyze of the comparative theory and practice, we'll attempt to elaborate the advantages and shortcomings of the existing solutions and practices, as well as to indicate the possible interventions in this field, in order to eliminate certain inconsistencies, and improve the situation in this field.

Keywords: *liability, insolvency administrator, damage, insolvency estate, bankruptcy creditors.*

Вовед

Проучувањето на концептот на „одговорност на стечајниот управник“ претставува сложена научно-истражувачка работа. Ваквата констатација ја базираме на фактот што самата материја за стечајот и стечајната постапка е комплексна а, истовремено, и самото прашање за „одговорноста на вршителите на доверените работи“, како генерален (општ) концепт, е комплексно.

Проучувањето на „одговорноста на стечајните управници,“ ја наметнува потребата од темелно познавање на повеќе законски прописи од граѓанско правен и кривично правен карактер. Водејќи се од тематиката на трудот, во фокусот на нашето внимание е исклучиво граѓанско правната одговорност. Во таа насока, предмет на истражувањето ќе бидат законските прописи кои што го уредуваат стечајот и стечајната постапка, а за одделни прашања кои се во функција на проучувањето на овој концепт на одговорност, ќе се послужиме со релеватните законски прописи како дел од релеватното граѓанско материјално и процесно право.¹

Стечајот како материјално правно прашање, и стечајната постапка како посебен вид на постапка, се уредени со Закон за стечај („Службен весник на Република Македонија“ бр. 34/2006, 126/2006, 84/2007, 47/2011, 79/2013, 164/2013, 29/2014, 98/2015 и 192/2015, во понатамошниот текст ЗС). ЗС го уредува концептот на „одговорност на стечајните управници“ предвидувајќи: а) за што и на кој му одговара стечајниот управник; б) кои се правата и обврските на стечајниот управник како администратор на стечајната постапката; в) какви се овластувањата на стечајниот управник во стечајната постапка; г) во кој рок застаруваат побарувањата од штета настаната со повреда на некои од должностите на стечајниот управник, итн.

Во низата законски решенија, ЗС ја предвидува и контролата врз работата на стечајниот управник, условите и начинот на именување на стечајните управници, задолжителното осигурување од одговорност на стечајниот управник итн.² Сите наведени прашања, повеќе или помалку,

---

¹ На стечајната постапка соодветно се применуваат одредбите од Законот за парничната постапка, ако со ЗС поинаку не е определено (ЗС, член 7). Сепак, таму каде што ЗС изречно предвидува дека не постои простор за примена на ЗПП, остануваат да важат решенијата на ЗС. Во ова смисла, решението од член 14 од ЗС, каде е предвидено дека во стечајната постапка не може да се изјават вонредни правни лекови.

² Стечајниот управник како администратор на постапката има бројни други законски обврски, кои поради обемноста на проблематиката нема да бидат предмет на анализа во трудот.

ЕВРОПСКОТО ТРУДОВО ПРАВО И ГЛОБАЛИЗАЦИЈАТА

Војо Беловски

Вонреден професор на Универзитетот "Гоце Делчев"-Штип

e-mail: vojo.belovski@ugd.edu.mk

Андон Мајхошев

Вонреден професор на Универзитетот "Гоце Делчев"-Штип

e-mail: andon.majhosev@ugd.edu.mk

Апстракт

Во трудот се обработува Европското трудово право (комунитарно и некомунитарно) и влијанието на глобализацијата врз неговата содржина. Во трудот се обидуваме да направиме разлика помеѓу европското комунитарно и европското некомунитарно трудово право. Исто така, во трудот се опфатени најважните извори на европскот комунитарно и европското некомунитарно трудово право. Во тој контекст, во трудот се опфатени и најважните секундарни извори на европското трудово право како што се: правило, директива, одлука, мислење, препораки, резолуција, декларација, акциони планови, бела, односно зелена книга.

Посебно место во трудот е посветено и на механизмите на контрола и заштита на социјалните права утврдени во Европската конвенција за правата на човекот и Европската социјална повелба, како што се: постапка за испитување на националните извештаи, постапка по основ на колективна жалба, заштита на слободата на здружување и пред националните судови.

Вториот дел од трудот се однесува на глобализацијата и нејзиното влијание врз правниот систем.

На крајот од трудот е даден заклучокот.

***Клучни зборови:** примарни извори, секундарни извори, конвенции, препораки, директиви, регулатива.*

EUROPEAN LABOR LAW AND GLOBALIZATION

Vojo Belovski

Associate Professor at “Goce Delcev” University, Faculty of Law

e-mail: vojo.belovski@ugd.edu.mk

Andon Majhosev

Associate Professor at “Goce Delcev” University, Faculty of Law

e-mail: andon.majhosev@ugd.edu.mk

Abstract

The paper deals with European labor law (communitarian and non-communist) and the impact of globalization on its content. In the paper we try to distinguish between European communitarian and European non-unitary labor law. Also, the paper covers the most important sources of European communitarian and European non-communitarian labor law. In this context, the paper also covers the most important secondary sources of European labor law, such as: rule, directive, decision, opinion, recommendations, resolution, declaration, action plans, white, or green book.

A special place in the work is dedicated to the mechanisms for control and protection of social rights set out in the European Convention for Human Rights and European Social Charter, such as: procedure for examining national reports, procedure on the basis of collective complaints, protection of freedom of association and before national courts.

The second part of the paper refers to globalization and its impact on the legal system.

At the end of the paper the conclusion is given.

Keywords: *primary sources, secondary sources of labor law, conventions, recommendations, directives, regulation.*

I. МЕЃУНАРОДНО И ЕВРОПСКО ТРУДОВО ПРАВО

1. Поимовни одредувања

Покрај универзалното, се појавува и регионално меѓународно трудово право, кое се развива во рамките на Европа, во рамките на Советот на Европа (Европско некомунитарно право) и во рамките на европската заедница, односно Европската унија (Европско комунитарно право).¹ Регионалното меѓународно трудово право во другите делови на меѓународната заедница помалку е развиено од европското трудово право.

Европското комунитарно трудово право може да се категоризира во регионално меѓународно трудово и социјално право, со оглед на тоа што настанало и се развива во рамките на Европската економска заедница, потоа во Европската заедница, а од 1992 година во Европската унија (а во помала мера и во рамките на другите европски заедници-Европска заедница за јаглен и челик и Европската заедница за атомска енергија).

Поимот комунитарно трудово право, односно трудово право на Европската унија не ги опфаќа изворите на правото донесени во рамките на Советот на Европа-Европската конвенција за правата на човекот од 1950 која содржи само две одредби кои се однесуваат на трудовото право: право на забрана на принудна работа и правото на слобода на (синдикално) здружување, Европската социјална повелба (1961), која уште се нарекува европски работнички устав, Ревидираната европска социјална повелба од 1996, Европскиот кодекс за социјална сигурност од 1964 година (донесен под непосредно влијание на Конвенцијата бр. 102 на МОТ, Европската конвенција за правниот статус на работниците мигранти од 1977. Оттука е и разликата на поимите комунитарно трудово право од поимот некомунитарно европско трудово право.

Регионалното меѓународно трудово право во другите делови од светот е помалку развиено од европското трудово право. Организацијата на американските држави (Organisation of American States-OAS), основана е во 1948 година во Богота, Колумбија, која донела во 1988 година Протокол "во областа на економските, социјалните и културните права", кој е придоден на

---

¹ Поимот комунитарно право, односно комунитарен правен поредок вклучува правен поредок кој го создаваат органите на европската заедница, а додека правниот поредок на Европската унија збир на правните системи на трите заедници. Правото на европската заедница, согласно ставот на Европскиот суд за правда на европските заедници, се *sui generis* правен поредок, кој е различен од меѓународниот правен поредок, кој е интегриран во правниот поредок на државите членки. Европската унија истовремено е и унија на држави и унија на народи (граѓани).

СОЗДАВАЊЕТО НА ЕВРОПСКОТО УСТАВНО ПРАВО НИЗ ПРОЦЕСОТ НА ЕВРОПСКА ИНТЕГРАЦИЈА

Василка Салевска-Трајкова

Државен советник за европски интеграции во Министерството за здравство,
Влада на РМ,

vasilka.salevska@gmail.com, salevska.trajkova@gmail.com

Апстракт:

Трудот ќе анализира зошто европската интеграција е основата врз која понатаму се гради европскиот уставен поредок. Исто така ќе направи обид да го појасни постоењето на Европско уставно право во Европска унија без устав (или барем без формално признавање од постоење на устав). Сфатени како „основна уставна повелба на Заедницата“, договорите на ЕУ повеќе не претставуваат модел – договор на меѓународното право во меѓународна организација, туку наликуваат на неунитарна единка во недостаток на сопствена теорија околу специфична sui generis природа.

Клучни зборови: Европско уставно право, европска интеграција, уставен поредок, европски уставен поредок

CREATING THE EUROPEAN CONSTITUTIONAL LAW THROUGH THE PROCESS OF EUROPEAN INTEGRATION

Vasilka Salevska Trajkova

State counselour for European integration in the Ministry of health, Government of
the Republic of Macedonia.

Abstract

This paper examines why the European integration is the basis for the European constitutional order. The paper will also examine the existence of the European constitutional law within a European Union without constitution (or at least without formal recognition of constitution existing). Understood as the “basic constitutional charter of the Community”, the treaties of the EU no longer represent model-agreement of the international law in an international organization, but rather an unidentified entity in the absence of its own theory representing its sui generis nature.

Keywords: *European constitutional law, European integration, constitutional order, constitutional order of the EU*

1. ЕВРОПСКОТО УСТАВНО ПРАВО НИЗ ПРОЦЕСОТ НА ЕВРОПСКА ИНТЕГРАЦИЈА

1.1. Појавата на европското уставно право низ оснивачките договори на Европската унија

Европското уставно право, за одредени автори во материјална и формална смисла почнува да се развива токму од усвојувањето на Договорот од Париз во 1951 година, воспоставувајќи ја Европската заедница за јаглен и челик, со која во писмена форма беа воспоставени „темелите на Европската федерација“¹; Договорот од Париз воспостави единствен пазар на јаглен и челик како материјална основа за формирање на политичка унија меѓу Франција и Германија со елементи за наднационална и меѓувладина соработка. Еден пример за потврда е описот на Заедницата во официјалниот меморандум на Германскиот закон за ратификација на Договорот за Европска заедница од

---

¹ Jean Boulois, *Droit institutionnel de l'Union européenne*, Montchrestien, 6th éd. Paris, 1977, p.23 во Skaric Svetomir, „Le droit constitutionnel européen - Nouvelle branche du droit“, VII Congrès mondial de l'AIDC, Athènes - Grèce, 11 - 15 juin 2007 (публикација објавена на француски јазик на официјалната страна на светскиот конгрес, [http://www.enelsyn.gr/en/workshops/workshop4\(en\).htm](http://www.enelsyn.gr/en/workshops/workshop4(en).htm)); исто види Pernice Ingolf, “The treaty of Lisbon: Multilevel constitutionalism in action” Walter Hallstein Institut-Paper 02/09, Humboldt university in Berlin, 2009

страна на Германскиот федерален уставен суд каде таа е „Европско тело со уставен карактер“.

Европскиот уставен поредок продолжува да се развива со Договорот за основање на Европската економска заедница и Договорот за основање на ЕВРОАТОМ во 1957 година. Двете спогодби се наменети да се создаде царинска унија, единствена на пазарот и економска заедница на еден поширок европски простор. Договорот за Европска економска заедница е еден вид рамковна спогодба за постепена европска интеграција, со клучна улога на земјите-членки. Тоа е модел во кој конфедералниот принцип и меѓувладиниот договор доминираат.

Малку подоцна, во 1965 година, настана спојување, интеграција на Европската заедница за јаглен и челик, заедничкиот европски пазар и ЕВРОАТОМ. Со спојување на трите субјекта во една заедница се направи поцврста и поширока економска интеграција во европскиот простор и тоа во повеќе области (секторски или функционален федерализам).

Нагласувањето на уставниот карактер на примарното право на ЕУ се забележува и преку наведување на човековите права и слободи како услов за влез на државите аспиранти кон ЕУ, наведен во членот 49 од Договорот од Амстердам.

Во предложениот Европскиот уставен договор кој пред одбивањето од страна на Франција и Холандија беше прифатен од 18 земји-членки до вкупно 25 вклучително и новите членки Романија и Бугарија, на голема врата се промовираа нови термини, дотогаш непознати за јазикот на кој се формулираа европските договори од примарното право. Договорот кој требаше да ги замени сите дотогашни и кој се именуваше како Договор од Рим 2, користеше уставен јазик наместо познатиот техничко административен: примарното право се именува како Устав, човековите права и демократскиот дефицит имаа приоритет, вметнатите европски вредности, „европски социјален модел“ се наметна како прашање, улогата на Европа во светло на *finalité* на Унијата за кое за прв пат отворено се проговори. Се призна правниот статус на Унијата, се изгубија трите столба, ЕУ директивите и регулативите се преименуваа во закони и рамковни закони. Високиот претставник за надворешна и безбедносна

СОЦИЈАЛНО ИСКЛУЧУВАЊЕ: ПРЕД И ПО КРИМИНАЛОТ

Vesna Stefanovska

Faculty of security-Skopje

e-mail: vstefanovska77@gmail.com

Bogdanco Gogov

University “St. Kliment Ohridski” – Bitola

e-mail: bgogov@t.mk

Апстракт

За социјалното исклучување постојат повеќе објаснувања и дефиниции. Едни го поврзуваат само со сиромаштијата, други со поделеноста и нееднаквоста во општеството, трети со поткласата. Во криминолошката литература се издвојуваат главно три нивоа на социјално исклучување. Првото ниво е економско и материјално исклучување поради проблемот на невработеност. Второто е социјална изолација поради социјалната и физичката сегрегација во рамките на заедниците, и третото ниво се јавува како резултат на исклучување на поединците (и групите) од страна на казненосудниот систем. Но, независно од причината, основата е дека поединецот (или групата) не учествува во клучните активности и не може ефективно да партиципира во економскиот, културниот и социјалниот живот. Тоа претставува оттуѓување и дистанцирање од нормалните текови на општеството и може да води кон одредени форми на девијантно и криминално однесување. На пример, резултати од повеќе истражувања покажуваат дека најголемиот процент осудени лица имаат историја на социјална исклученост, што вклучува високо ниво на материјална депривација, семејни, здравствени и образовни проблеми и ограничувања. Исто така, загубата на работа, немањето стручни квалификации, маргинализацијата и алкохолизмот ја засилуваат невработеноста. Таквиот начин на живот ја отвора вратата за криминал, за злоупотреба на дрога и алкохол, како и за други девијантни појави. Од друга страна, криминалното и девијантното однесување претставува исклучување, што значи дека сторителите, осудените лица, поранешните осудени лица, бездомниците, лицата склони кон алкохол и дрога се соочуваат со стигмата на социјално исклучени

лица. Во тој контекст, не само што социјалното исклучување води до криминал, но и обратно. Лицата во судир со законот, за време или по истекот на изречената кривична санкција во понатамошниот живот се соочуваат со дополнителна стигматизација која повторно ги исклучува од општеството.

Имајќи го предвид наведеното, трудот ќе ги обработи прашањата поврзани со социјалното исклучување како причина за криминалното однесување, но и како резултат, односно последица на процесите на стигматизација и маргинализација на лицата во судир со законот.

Клучни зборови: социјално исклучување, криминал, стигматизација, сиромаштија.

SOCIAL EXCLUSION: BEFORE AND AFTER CRIME

Abstract

Social exclusion has several explanations and definitions. Some are related to the poverty, others with the divisions and inequality in the society, thirds with the underclass. In the criminological literature we can meet three levels of social exclusion. The first level is the economic and material exclusion as a result of the unemployment. The second is social isolation due to social and physical segregation within communities, and third level results from the exclusion of individuals (and groups) by the criminal justice system. Regardless of the reason, the base is that the individual (or group) does not participate in key activities and cannot effectively participate in the economic, cultural and social life. This alienation and distancing from the processes of socialization lead to certain forms of deviant and criminal behavior. For example, the findings from several studies have shown that the largest percentage of inmates has a history of social exclusion, which includes a high level of material deprivation, family, health and educational problems and limitations. Also, the loss of employment, lack of professional qualifications, marginalization and alcoholism reinforce unemployment. Such a way of life opens up the door for crime, drugs and alcohol abuse and for other deviant behaviors.

On the other hand, the criminal and deviant behaviour represent an exclusion, which means that offenders, convicted, ex-prisoners, homeless, persons prone to alcohol and drug etc. face with the stigma of

socially excluded people. In this context, not only social exclusion leads to crime, but vice versa. People in conflict with the law, during or after the imposed sanction in their further life face additional stigmatization, which, in turn, excludes them from society.

Given the above, the paper will elaborate the issues related to social exclusion as, both a cause of the criminal behavior, and as a consequence of the processes of stigmatization and marginalization of persons in conflict with the law.

Keywords: *social exclusion, crime, stigmatisation, poverty.*

Вовед

Темата за социјалната исклученост кај научната и стручната јавност се повеќе се проширува и таа од термин со кој, првично, се опишувале маргинализираните лица во општеството, преминува во концепт кој добива широки димензии. Потоа, поради проблемите како резултат на социјалното исклучување се развиваат национални и меѓународни стратегии и политики насочени кон нивно намалување и спречување. Во таа насока, научната и стручната литература опфаќа голем број дебати, теоретизирања и објаснувања за прашањата што претставува, односно што опфаќа социјалната исклученост. И, како и за секој концепт или општествена појава, се јавуваат широки и тесни дефиниции, пристапи и аспекти на нејзино проучување.

Главното, разлики се јавуваат кога социјалното исклучување се објаснува на индивидуално или на пошироко општествено ниво, или кога се објаснуваат областите или причините за исклучувањето. Дали основните причини лежат во структурните промени во општеството при преминот во доцниот модернизам, дали се тоа глобалните општествени процеси или станува збор за неуспех и неспособност на поединецот (или на групата) да се вклопи и адаптира на општествените промени. Освен наведените, трети автори, социјалното исклучување го поврзуваат со транзициите на младите при преминот од една во друга развојна фаза во животот. На пример, преминот од училиште во областа на работните односи, од детство во полнолетство, од сигурен семеен дом кон негово напуштање, осамостојување и стекнување економска независност итн. Во односот со криминалот, се прави разлика кога социјалното исклучување е причини и кога е последица од криминалот.

Имајќи ги предвид наведените отворени прашања, тие ќе бидат предмет на анализа и дискусија во понатамошниот дел од трудот. Притоа, посебен акцент ќе се стави на поврзаноста со криминалот и на политиките за намалување на социјалната исклученост во Република Македонија.

LEGAL – HISTORICAL ASPECTS OF CRIMINAL REGULATION OF ACTIVE BRIBERY AND CORRUPTION IN STATUTORY LAW OF THE MEDIEVAL DALMATIAN MUNICIPALITIES

Višnja Lachner

PhD, Assistant Professor

Faculty of Law Osijek, Josip Juraj Strossmayer University of Osijek, Croatia

vlachner@pravos.hr

Abstract

Corruption as a harmful social phenomenon we can find already at the very beginning of organized societies. Therefore, dealing with the concept and the appearance of corruption we encounter everywhere throughout history. In this paper, the author makes an effort to provide an overview and the analysis of criminal norms regulating (corrupt) incriminations of active bribery in the statutory law of the medieval Dalmatian communes. Namely, it could be said that these statutes contain incriminations that are closest to today's regulation of the criminal offense of bribery, which is why the author has chosen them as the subject of the analysis.

The author in the paper describes the norms of criminal law that incriminate different corruptive behaviors and compares the provisions of the city statutes with a comparative method. In the first part of the paper, we will present the role of Roman law and society, which by adopting a large number of anti-corruption laws regulates the act of corruption. The Dalmatian cities belonged to the culture of the Catholic Worldview and also to the ancient culture, especially Roman. Therefore, the provisions of the medieval municipal statutes of the Eastern Adriatic originate either directly from Roman law or from the reception of this law through the influence of canon law of the Middle Ages. In the second part of the paper the author analyzes the legal provisions of the Dalmatian statutes which directly or indirectly testify of (active) bribery. In the end of the paper, the author outlines the main results of the paper.

Keywords: *corruption, active bribery, criminal regulation, statutory law, Dalmatian communes.*

1. Criminal regulation of active bribery and corruption in Roman law

The Roman legal system and the Roman society is the first society to regulate the corruption offense by adopting a large number of anti-corruption law with the aim of protecting the public order. It is estimated that in the late 1980s only about 800 different laws were passed, out of which fifteen of them in their sentence state the so-called *actiones populares* - popular claims, which are accessible to every citizen as a control function which supervises the work of state organs.¹

Consequently, according to the law *lex Petelia* from 358th BC it was forbidden to buy votes – *largitio*, while in 123 BC, the time of Gaj Grah's reform, the law *lex acilia repetundarum* was introduced, which strengthened the responsibility of Roman magistrates for abduction and extortion.² In this respect, and for the sake of better work of state bodies, during the dictatorship of Cornelius Sule, the first permanent tribunal for the criminal offense of electoral corruption - *ambitus* was established. This law provides for a ban on performing public duties for ten years. Later on, the laws were made stricter, and they included high fines, senate exclusion, the seizure of the senator's rank and a ban on the election of every magistracy.³ Likewise, Cicero sets forth the Law from the year 63 on preventing negligent procedure in campaign-bargaining (*ambitus*), giving gifts, arranging gladiator games, organizing free feasts, and in 55 BC the law *lex Licinia* law was passed, which established a new criminal offense *crimen sodalicio*, i.e. the organization of secret societies for the purpose of trading or acquiring votes by unlawful pressures on voters, for which the sentence was eviction from Rome.⁴ In addition, Roman law also establishes the responsibilities of a judge and provides for a death sentence for a judge or arbitrator who would receive the money to pronounce a verdict at the expense of one of the process parties.⁵

At the time of the dictator Sule, a capital punishment was imposed for magistrates or senators as presidents or members of the judicial bodies, if they had received a bribe from the party (*lex Cornelia de sicariis et veneficis*). Then, at the time of principate, the court's responsibility (*crimen repetundarum*) was extended to extortion, corruption, abuse of office, receiving gifts or money, and simple failing to perform entrusted duties. Also, the later *Codex Teodosianus* from the period of dominance contains over a hundred Constantine emperor constitutions that determine the

---

¹ Dževad, D.; Londrc, B., *Historijskopravni aspekti antikorupcionog zakonodavstva- primjer atinskog i rimskog prava*, Zbornik radova: II međunarodna konferencij Bosna i Hercegovina i euroatlanske integracije: Trenutni izazovi i perspektive, god. 2, No. 2, II tom, 2014, pp. 199-206.

² See more in: Jaramaz-Reskušić I., *Kaznenopravni sustav u antičkom Rimu*, Hrvatsko udruženje za kaznene znanosti i praksu i Ministarstvo unutrašnjih poslova, Zagreb, 2003.

³ Dževad, *Historijskopravni aspekti...*, *op. cit.* note 1, p. 201.

⁴ Cf. *ibid.*, p. 202.

⁵ See more in: Romac, A., *Zakonik XII ploča*, Zagreb, 1998.

different forms of what it would be today called anti-corruption legislation and regulations.⁶

2. Criminal regulation of active bribery and corruption in statutory law of the medieval Dalmatian municipalities

For the middle ages and Croatian Medieval Law, it should be emphasized that it abounds in the norms of criminal law, which, inter alia, regulated various corruptive incriminations, including active and passive bribery, either as an offense or part of some other criminal offense.⁷ Though in the observed period, from today's perspective, we can hardly speak of the classical concept of "corruption", some of the medieval legal codification represent significant legal monuments that contain the norms of criminal law regulating corruptive incriminations of active bribery, and we could say that they are the closest ones to today's regulation of the criminal offence of bribery. However, it is important to point here at Luje Margetić's reflection, who often emphasized that "studying legal institutes of the middle ages by applying modern legal concepts is sometimes deceptive because it gives a completely distorted image of medieval legal understanding".⁸

In this paper, a review and analysis of important sources (statutes) of Croatian medieval law, containing rules regulating incriminations of active bribery, will be presented and analyzed, and they have significantly influenced the development and emergence of contemporary Croatian criminal law.

2.1. The code of Vinodol

Vinodol Code is the oldest and most important Croatian medieval legal monument, and is also the oldest census legal habit (*consuetudo*).⁹ The Law was passed on January 6, 1288 in Novi Grad (today Novi Vinodolski), and its task was to establish, assemble and adapt the rights and duties in written form between the rulers and the feudal lords, as there were problems that arose with the interpretation of "old good laws", i.e. non-violated and tried laws that were passed from one generation to another.¹⁰ Namely, by adopting the Vinodol Code, traditional legal institutions and

---

⁶ Dževad, *Historijskopравни aspekti...*, *op. cit.* note 1, p. 203.

⁷ Galiot, M., *Aktivno podmičivanje u hrvatskom srednjovjekovnom i novovjekovnom pravu*, Zbornik Pravnog fakulteta. Sveučilišta u Rijeci, god. 37, No. 3, 2016, pp. 1149-1174.

⁸ Galović, T., *Vinodolski zakon*, u: Petrović, Z. A. (ur.), *Suzbijanje korupcije u Hrvatskoj u srednjem vijeku*, Udruga kultura i etika, Zagreb, 2014, p. 17.

⁹ *Cf. ibid.*, p. 11.

¹⁰ *Cf. ibid.*, p. 14.

**КОДЕКС ЗА ПРОФЕСИОНАЛНАТА ЕТИКА НА АДВОКАТИТЕ,
АДВОКАТСКИТЕ СТРУЧНИ СОРАБОТНИЦИ И АДВОКАТСКИТЕ
ПРИПРАВНИЦИ НА АДВОКАТСКАТА КОМОРА НА РЕПУБЛИКА
МАКЕДОНИЈА**

Дарко Јанкуловски,

докторант на деловно право, адвокат, Адвокатска канцеларија: Никодије
Јанкуловски,

darko_jankulovski@hotmail.com

Апстракт

Во овој труд ќе дадеме осврт на Кодексот на професионална етика на адвокатите, адвокатските стручни соработници и адвокатските приправници на Адвокатската комора на Република Македонија, како акт кој го уредува правилното однесување во адвокатурата, а се однесува како на адвокатите така и на адвокатските стручни соработници и адвокатските приправници - кои исто така се должни да се грижат за угледот и достоинството на адвокатската професија. Кодексот претставува збир на начела по кои треба да се управуваат адвокатите во својата работа. Неговата примена е должност на сите адвокати, а непридржувањето кон него е повреда на дисциплината. Ова е разбирливо, од причина што се чини дека, само преку доброто и совесно однесување на адвокатите може да се обезбеди заштита на правниот поредок и праведноста како највисоко етичко добро. При застапување или одбрана пред судови во друга држава, адвокатите се должни покрај кон овој Кодекс, да се придржуваат и кон одредбите на кодексот на домицилната држава.

Кодексот е сочинет од девет глави кои ги уредуваат принципите, однесувањето и интегритетот на адвокатската професија. Во овој тред, преку анализа на овој акт, ќе ја појасниме неговата смисла и содржина.

Клучни зборови: кодекс, професионална етика, адвокат, однесување, углед, достоинство

**A CODEX OF PROFESSIONAL ETHICS OF THE LAWYERS, THE
ASSOCIATE ATTORNEY AND THE LAWYERS CANDIDATES OF THE
BAR COUNCIL OF THE REPUBLIC OF MACEDONIA**

Abstract

In this paper is given an overview of the Codex of professional ethics of the lawyers associate attorney and the lawyers candidates of The Bar council of The Republic of Macedonia, as an act that regulate a correct disposition in The Bar, and it refers to the lawyers but also to the associate attorney and the lawyers candidates, that are obligated to take care of the reputation and the dignity of the lawyer's profession.

The Codex presents a set of principles that should lead the lawyers in their activity. Its application is a duty of all lawyers, and the non-compliance to it is a breach of discipline. This is reasonable, because it seems that only through the good and conscientiously disposition of the lawyers, the protection of the legal system and the justice as the highest ethical value, can be provided. In representations and defenses in front of the other country's courts, the lawyers are obligated despite of this Codex, to stay to the regulations of the codex of the domicile country.

The Codex is composed in nine chapters that are regulating the principles, the disposition and the integrity of the lawyer's profession. In this research, through an analysis of this act, we will explain its meaning and content.

Keywords: *codex, professional ethics, lawyer, disposition, reputation, dignity*

**“Nec solos militare credimus illos qui gladiis nituntur,
sed etiam advokatos – militant namque et causarum patrones
qui spem, vitam et posteros defendunt.” – од римското право¹**

Вовед

Адвокатската професија, несомнено, поттикнува најголем интерес во сите дискусии за правото. Причината за ова се чини дека лежи во фактот што адвокатите низ својата работа, веројатно најпрви доаѓаат во контакт со доброто и злото во општеството – што е и самата суштина на етиката но и на животот воопшто. Не случајно „и самиот Гавол е клиент на адвокатот“ (во познатитот филм „Адвокатот на Гаволот“). Но за разлика од горенаведената изрека од римското право, каде улогата на адвокатот е претставена како заштитничка (во одбрана на животот, надежта и потомството), честопати општествената критика на адвокатската дејност и не е позитивна. Ова е случај на пример во расказот „Новиот адвокат“ од Франц Кафка, каде адвокатот е прикажан како д-р Букефал – коњот на Александар Македонски, кој во отсуство на кралот со „кралскиот меч да ја покаже вистинската насока“ - бидејќи денес „многумина држат мечеви но само за да мавтаат со нив, а погледот што сака да ги следи, се збркува“, Букефал останува спокојно задлабочен во законите и „далеку од татнежот на Александровите битки“.²

Зборот „адвокат“ потекнува од латинскиот збор **advocatus** кој значи „повикан на помош“.³ Адвокатурата опстојува во сите државни уредувања на нашите простори, како јавна служба која дава правна помош на субјектите на правото и обезбедува заштита на правниот поредок. Адвокатската комора на Република Македонија, е основана на 16.06.1945 година со Решение на Министерскиот совет, а по предлог на тогашниот Министер за правосудство на Федерална Македонија – адвокатот Д-р Павел Шатев⁴.

---

¹ „Не се борат само оние кои со мечови се служат, туку и адвокатите, кои битката ја водат застапувајќи во спорови, бранејќи ги надежта, животот и потомството.“ - Dr.Dragonir Stojcevic Dr.Ante Romac, Dicta et regulae iuris Latinska pravna pravila, izreke i definicije sa prevodom i objasnjenjima, Stamparija >Bakar< u Boru, str.276

² Франц Кафка, Преобразба и други раскази, „Новиот адвокат“, Темлум Скопје 2007, стр.56

³ Милорад Ботиќ, Адвокатура – огледи и есеи, Адвокатска Комора Војводине – посебна издања, Нови Сад 1991, стр.7

⁴ Ставре Џиков, Адвокатурата во Република Македонија (1945-2005), Адвокатска комора на Република Македонија, Скопје,2005, стр.5

вклучувајќи и ја Македонската берза на хартии од вредност. Оттука, предмет на истражување на трудот е согледувањето на ефектот од глобалната финансиска криза врз Македонската берза. Македонската берза за хартии од вредност иако функционира над 20 години, сеуште главен извор за обезбедување на долгорочни финансиски средства претставуваат банките, кои остваруваат учество околу 90 % во финансискиот систем во Република Македонија. Анализата на работењето на берзата се согледува преку прометот на пазарот на капитал, како еден од клучните показатели за оценка на работењето и развојот на берзата. За добивање сеопфатна слика за ефектот од кризата покрај анализа на вкупниот промет на берзата, истражувањето се прави и од аспект на видовите: пазарни сегменти, трансакции и инвеститори, за 10 годишен период (2005-2015 година). Од направените анализи се согледува дека по економскиот бум во 2007 година, прометот како во вкупен износ, така и по поделни пазарни трансакции оди во надолна линија и во 2015 година го достигнува најниското ниво, што меѓудругото е резултат и на домашната политичка криза.

***Клучни зборови:** финансиска криза, македонска берза на хартии од вредност, берзански промет, пазарни сегменти, пазарни трансакции*

THE IMPACT OF THE FINANCIAL CRISIS FROM 2008 ON THE TRNOVER OF THE MACEDONIAN STOCK EXCHANGE

Diana Boshkovska

Associate professor,

University Ss. Cyril and Methodius in Skopje, Institute of Economics – Skopje,

diana@ek-inst.ukim.edu.mk

Natasha Daniloska

Assistant professor/Research associate,

University Ss. Cyril and Methodius in Skopje, Institute of Economics – Skopje,

natasha.daniloska@ek-inst.ukim.edu.mk

Biljana Angelova

Full-time professor,

University Ss. Cyril and Methodius in Skopje, Institute of Economics – Skopje,

angelova@ek-inst.ukim.edu.mk

Tatjana Petkovska Mircevska

Full-time professor,

University Ss. Cyril and Methodius in Skopje, Institute of Economics – Skopje,

tatjana@ek-inst.ukim.edu.mk

Abstract

The financial crisis of 2008 as the worst crisis of the world economy development has hit mature financial markets mostly. But, was evident the negative impact on other capital markets in the world, including the Macedonian Stock Exchange (MSE). Hence, in the focus of the analysis of paper is recognizing the impact of the global financial crisis on the MSE. The Macedonian Stock Exchange has operated over 20 years, but still the main source of providing long-term funds are banks, participating in the financial system in the country around 90%. Analysis of the operation of the market is perceived by market turnover as one of the key indicators to assess the operation and development of the stock market. To obtain a comprehensive picture of the impact of the crisis, despite the analysis of the market total turnover, the research is conducted in terms of: the types of markets; transactions and investors, for a period of analysis of 10 years (2005-2015). The analysis recognizes that after economic boom in 2007, turnover both in total amount and in certain market transactions declines and in 2015 reached the lowest level, that along other factors also results from the domestic political crisis.

Keywords: *financial crisis, MSE, market turnover, market segments, market transactions*

1. Вовед

Во трудот предмет на анализа е македонската берза, со цел да се согледа влијанието на финансиската криза врз Македонската берза. Притоа во фокусот на истражувањето е остварениот промет на Македонската берза, како еден показател за степенот на развиеност на истата. Македонската берза е основа во 1995 година и е првата организирана берза на хартии од вредност во историјата на Република Македонија. Улогата на Македонската берза во Република Македонија се издвојува и имаше посебно значење во процесот на транзиција на земјата во пазарна економија. Меѓутоа, во македонскиот финансиски систем доминантен е банкарскиот сектор, додека останатите сегменти се помалку застапени и се во процес на развој.

Македонската берза се карактеризира како плитка берза со оглед на тоа дека на неа се тргува со мал број видови хартии од вредност, конкретно само со акции и со државни хартии од вредност.

При анализата на берзанскиот промет, покрај согледување на трендот на вкупниот промет, од значење е и анализата на прометот по видови: пазарни сегменти, берзански трансакции и инвеститори во изминатиот 10 годишен период (2005-2015).

2. Структура и движење на прометот на Македонската берза

На берзите се разликуваат повеќе видови хартии од вредност и трансакции (класично тргување, блок-трансакции, јавни берзански аукции, јавни понуди на хартии од вредност и др.). За согледување на трендот на промет на Македонската берза во овој дел од трудот покрај вкупниот промет се анализира и прометот по одделни пазарни трансакции и сегменти.

CROSS-BORDER INSOLVENCY PROCEEDINGS: MAIN AND SECONDARY INSOLVENCY PROCEEDINGS UNDER THE NEW EU INSOLVENCY REGULATION

Dubravka Akšamović

Associate professor

Faculty of Law Osijek, Croatia

daksamov@pravos.hr

Lidija Šimunović

Teaching assistant

Faculty of Law Osijek, Croatia

lšimunov@pravos.hr

Abstract

The new EU Insolvency Regulation 2015/848 is going to enter into force in June this year. Although, it brings many novelties such as, a widened scope of application, re-designed concept of the centre of main interest (COMI), introduction of the publicly accessible insolvency registers, the most important amendments are on the main and secondary insolvency proceedings. The main insolvency proceedings are proceedings which shall be opened in Member State where is debtor's COMI and the secondary insolvency proceedings can be opened in the other Member State where debtor has assets or operation. Briefly, they are two parallel insolvency proceedings that are opened at the same time against the same debtor who has assets and operations in the several Member States of the EU. Taking into account all mentioned and the fact that the secondary insolvency proceedings are often criticized as type of proceedings that hamper the efficient administration of an insolvency estate, the goal of this paper is to examine relationship, legal requirements and other issues that arises in connection to the main and secondary insolvency proceedings in new EU Insolvency Regulation 2015/848.

In the first part, paper reflects on the development of the insolvency regulation on the EU level with special emphasis on the latest EU insolvency reform. The central point of this paper is a critical overview of the current EU legislation regarding the main and secondary insolvency proceedings with special emphasize on the existing and potential legal issues. In the final part, paper brings guidelines for the better cooperation and communication between the insolvency practitioners and courts of the EU Member States regarding the main and secondary insolvency proceeding.

Keywords: *cross border insolvency proceedings, main insolvency proceedings, COMI, secondary insolvency proceedings*

1. Introduction

In March 2015 The European Council and Parliament adopted the text of the new Insolvency Regulation (Regulation 2015/848)¹. New Insolvency regulation will enter into force on June 26 2017. Since new Insolvency Regulation will replace old 2002 Insolvency Regulation², which was in force for more than a decade, and since June 26th is fast approaching it is important to see what novelties new Insolvency Regulation brings.

Among many issues such as, a widened scope of application, re-designed concept of COMI and an introduction of long awaited publicly accessible insolvency registers, it is the relationship between main and secondary insolvency proceedings that is about to receive a considerable overhaul³.

Main and secondary are two parallel insolvency proceedings that are opened against the same debtor who has assets and operations in several Member States.

While main insolvency proceedings is a proceedings which shall be opened in Member state where debtor's centre of main interest (so called COMI) is, secondary insolvency proceedings can be opened in the other Member State where debtor has assets or operation.

Secondary insolvency proceedings are often perceived as type of proceedings that hamper the efficient administration of an insolvency estate. It is also criticized by

---

¹ Council Regulation (EC) No 2015/848 of 29 May 2015 on Insolvency Proceedings, OJ L 141/19, (5.6.2015.).

² Council Regulation (EC) No 1346/2000 of 29 May 2000 on Insolvency Proceedings, OJ L 160 , (30.6.2000.), p. 1-18.

³ Arts, R., *Main and Secondary Proceedings in the Recast of the European Insolvency Regulation*, p. 2, URL=<https://www.iiiiglobal.org/sites/default/files/media/Arts%20-%20Main%20and%20Secondary%20Proceedings.pdf>. Accessed 12. May 2017.

academia and practitioners because it underpins basic insolvency law principles, principle of unity and universality.

The purpose of this paper is to explore relationship, legal requirements and other issues that arises in connection to main and secondary insolvency proceedings. Special emphasize will be on amendments regarding main and secondary insolvency proceedings in new EU Insolvency Regulation.

However, paper will first briefly reflect on history on insolvency regulation on EU level and reasons for the latest EU insolvency reform.

2. Harmonization of insolvency law on EU level and reasons for the new Insolvency law reform

Harmonization of insolvency law on the EU level has long history. It started during 1960's⁴ along with the project of the creation of the internal market. Harmonization of EU insolvency law on EU level was considered as important tool for reducing barriers to cross-border investments. Also, it was recognized that the effective insolvency procedure plays a crucial role in development and increase of the competitiveness on the EU internal market.⁵ The lack of clear and predictable insolvency law rules increase the risk for creditors who will be unable to collect on their claims, different creditors may not be treated adequately and the level of domestic and foreign investments in the EU internal market will be lower⁶. Taking into account all mentioned reasons, EU legislator's searched for years for appropriate legal instrument for dealing with the cross border insolvency proceedings.⁷ This process reached its peak in 1980s when the European Communities Commission proposed an Insolvency Convention⁸. Although, the Convention never entered into force from

---

⁴ Caneco, A., J., *Insolvency Law and Attempts to Prevent Abuse and Forum Shopping in the EU*, 2016, Setton Hall University, Scholarship Paper 909, p.5, URL=http://scholarship.shu.edu/student_scholarship/843.

⁵ *Ibid.* See also: Akšamović, D., *EU Insolvency Law - New Recast Regulation on Insolvency Proceedings*, EU and Comparative Law Issues and Challenges Series Jean Monnet International Scientific Conference Procedural Aspects of EU Law, URL=[file:///C:/Users/simunovic/Downloads/procedural-aspects-of-eu-law%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/simunovic/Downloads/procedural-aspects-of-eu-law%20(1).pdf), pp. 72. Accessed: 29 May 2017.

⁶ International Monetary Fund, *Orderly and Effective Insolvency Procedures*, Legal Department, 1999, pp. 1-7.

⁷ Akšamović, D., *op. cit.* note. 5, pp. 72.

⁸ European Communities Commission, *Draft Convention on Bankruptcy, Winding -up Arrangements, Composition and Similar Proceedings*, *Bulletin of the European Communities*, Supplement 2/82, 1982, URL=<http://aei.pitt.edu/5480/1/5480.pdf> . Accessed 12 May 2017. See more: Rudbordeh, A., Adl, *An analysis and Hypothesis on Forum Shopping in Insolvency Law: From the European Insolvency Regulation to its Recast*, p. 6.; Muir, Hunter, *The Draft*

SEGREGATION OF ROMA IN SCHOOLS FOR PERSONS WITH DISABILITIES – CASE LAW OF THE EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS

Zaneta Poposka

Associate Professor

Faculty of Law, State University Goce Delchev

e-mail: zaneta.poposka@ugd.edu.mk

Abstract:

The European Court of Human Rights in its case law stated that segregation of Roma in schools or classes for persons with disabilities is discrimination. The foundation of the so called Roma school segregation cases started in 2007 with the Grand Chamber Judgment in the Case of D.H. and Others v. the Czech Republic, where the Court found violation of Article 2 of Protocol 1 taken in conjunction with Article 14 of the European Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms.

This paper elaborates the position and the reasoning of the European Court of Human Rights in cases of indirect discrimination on ground of race and ethnicity as a result of applicants' improper placement into special schools for persons with disabilities, pointing out that in certain circumstances a failure to attempt to correct inequality through different treatment may in itself give rise to a breach of the Convention. Furthermore, the paper analyzes the case law of the European Court of Human Rights, especially the Case of D.H. and Others v. the Czech Republic, Case of Oršuš and Others v. Croatia, Case of Horváth and Kiss v. Hungary, and Lavidia and Others v. Greece and point out the main obstacles and challenges for proper inclusion of Roma children into the national educational systems. The text draws conclusions from the international case law.

Keywords: *case law, discrimination, education, Roma, segregation*

Introduction

The principle of equality is the fundamental principle of human rights which is articulated in all international and regional instruments on human rights. Conceptually, equality and prohibition of discrimination may be seen as both positive and negative formulation of the same principle. Although legal instruments are formulated so as to emphasize the prohibitions, i.e. discrimination, yet, this prohibition serves to ensure the ideal of equality, which is in fact the purpose of the prohibition. Equality is an evolving concept, developing from formal, de jure equality to substantive, de facto equality. Nowadays, the aim of a democratic society is to accomplish substantive equality (Poposka, 2012, pp.29-30). As societies' turns to substantive equality, the question of equal opportunities for all and positive obligations of the States to ensure them comes into the forefront of discussion. Within this, the question of de facto segregation in schooling of Roma children is one of the most relevant issues, subject to elaboration in this paper.

Namely, discrimination against millions of Roma children in schools is an acute economic, political and social issue as most recently stressed by the World Bank stating that "71% or more of Roma households live in deep poverty" and continuing with "the odds of graduating secondary school are 29 percent at the highest, and much lower in some of the countries in the Central and Eastern European region, especially among girls; in addition, less than half of all Roma men and a quarter or less of all Roma women can find jobs. [a]t the root of these unequal outcomes lies a fundamentally unfair playing field, starting at birth and continuing throughout the lives of most Roma individuals. This spurs a self-perpetuating cycle of unequal opportunities, ethnic discrimination and stifled aspirations." (World Bank, 2013). In addition, Fundamental Rights Agency survey from 2014 found that in a number of EU Member States, Roma children constitute a majority placed in special education schools and programmes, outside the mainstream educational system, although they have no apparent learning challenges or disabilities. Namely, "on average, the survey results show that one out of 10 Roma children were reported to have attended a special school or class that was mainly for Roma, even if only for a short period; segregation in mainstream education is prevalent in the Czech Republic, Hungary, Slovakia and Greece, where 33 % to 58 % of Roma children in school attended a class where all or many of children were Roma; ethnically segregated school environments were atypical in Italy, Poland, Portugal and Spain" (FRA, 2014, p.13).

In this context in 2009, the Committee of Ministers of the Council of Europe adopted Recommendation CM/Rec(2009)4 on the education of Roma and Travellers in Europe "[c]ondemning the existence of situations of de facto segregation in schooling and considering that the disadvantaged position of Roma and Travellers in European societies cannot be overcome unless access to quality education is guaranteed for Roma and Traveller children". The Appendix to this Recommendation dealing with Principles of Policies obliges the Member States to ensure that legal measures are in

place to prohibit segregation on racial or ethnic grounds in education, with effective, proportionate and dissuasive sanctions, and that the law is effectively implemented. Where de facto segregation of Roma and Traveller children based on their racial or ethnic origin exists, authorities should implement desegregation measures.

In the same light, the European Union in its Communication from the Commission to: the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions on the National Roma Integration Strategies from 2012 clearly points out that in order to ensure an integrated approach to education Member States should eliminate school segregation and misuse of special needs education, enforce full compulsory education and promote vocational training, increase enrolment in early childhood education and care, improve teacher training and school mediation, and raise parents' awareness of the importance of education (COM(2012), p.5).

But a question remains what amounts to segregation?¹ According to sociological interpretation of segregation by Szendrey, "segregation amounts to the involuntary physical separation between Roma and non-Roma that is manifested in the disproportionate overrepresentation of Roma in educational or housing units. [s]egregation hinders social integration, reinforces stereotypes and racism among majority and minority communities; therefore, segregation in and of itself is damaging – both for minority and majority communities." The legal definition of segregation as in the European Commission against Racism and Intolerance (hereinafter: ECRI) General Policy Recommendation No.7 defines segregation as

---

¹ Article 3 of the International Convention on the Elimination of All Forms of Racial Discrimination explicitly prohibits racial segregation, including in the educational system, and provide for a positive duty to prevent and eradicate all practice of segregation, partial or complete. Furthermore, this positive duty was explained in the General Recommendation XIX from 1995. One can find it relevant to refer to the International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights (Articles 13 and 14) and its General Comment No. 20: Non-discrimination in economic, social and cultural rights, and its General Comment 11: Plans of action for primary education. Then, the UNESCO Convention Against Discrimination in Education from 1960 that explicitly prohibits segregation in education according to Articles 1 and 2 with certain exceptions *inter alia* for linguistic reasons as relevant to Romani children, and the International Convention on the Rights of the Child (Articles 28 and 29), and its General comment No. 1: The Aims of Education. On the regional level, right to education as well as discrimination based on *inter alia* race and ethnicity is prohibited by the Charter of Fundamental Rights of the European Union (Articles 14 and 21), the Council Directive 2000/43/EC of 29 June 2000 implementing the principle of equal treatment between persons irrespective of racial or ethnic origin, as well as the European Convention on Human Rights and Fundamental Freedoms (Article 14, Article 2 of Protocol 1 and Article 1 of Protocol 12), elaborated below.

“the act by which a (natural or legal) person separates other persons on the grounds of race, colour, language, religion, nationality or national or ethnic origin, without an objective and reasonable justification, in conformity with the proposed definition of discrimination”.

According to Farkas, there are two types of segregated education, as follows: i) intra-school segregation through the organisation of separate Roma only classes; and ii) intra-class segregation, where the separate study groups may stem from differing levels of curricular standards within the same class. Inter-school segregation may have three separate sources: existing regional or housing segregation between ethnic groups, inappropriate or culturally biased psychological testing leading to the placement of non-disabled Romani children in remedial special schools for the mentally disabled, and the presence of private, foundation or faith schools that impose extra requirements, such as entrance exams or tuition fees from which Romani children are de facto excluded on account of their social disadvantages. Individual segregation, in the form of alleged home schooling or a total exclusion from school is also a widespread type of segregation (Farkas, 2014, pp.5-6).

The above stated different forms of segregation and the challenges connected with them were epitomized in the case law of the European Court of Human Rights, elaborated below.

1. Protection from discrimination according to the european convention on human rights and fundamental freedoms

The European Convention on Human Rights and Fundamental Freedoms (hereinafter: ECHR or Convention), was signed on 4 November 1950. The Convention came into force on 3 September 1953 and the Republic of Macedonia ratified the ECHR on 10 April 1997. It is a legally binding document for all European countries that ratified it. They are obligated to implement the Convention so that they will proclaim the guaranteed rights from the Convention and its Protocols through the national law and ensure legal protection for every individual on national level. The effects from the judgments of the European Court of Human Rights (hereinafter: ECHR or Court) are both *inter partes* and *erga omnes*.

Discrimination prohibition is explicitly specified in Article 14 of ECHR, which reads as follows: “[t]he enjoyment of the rights and freedoms set forth in this Convention shall be secured without discrimination on any ground such as sex, race, color, language, religion, political or other opinion, national or social origin, association with a national minority, property, birth or other status”. This anti-discrimination clause does not make difference between direct and indirect discrimination and discrimination is considered as single phenomenon. The ECHR for many years

“OPEN DOOR” VS “BACK DOOR” POLICY: LESSONS FOR TURKEY IN THE SCOPE OF TERRORISM, MIGRATION AND BORDER SECURITY

Zeynep Ece Unsal

Asst. Prof. PhD.

Istanbul Gelisim University

Faculty of Economics Administrative and Social Sciences –

Department of Political Science and International Relations,

Istanbul, Turkey.

zeunsal@gelisim.edu.tr

Ivica Simonovski

PhD

Co-Founder of Cyber Security, Corporate Security and Crisis Management Initiative

Skopje, Macedonia

ivceC3I@yahoo.com

Abstract

Terrorism is one of the important security issues in Turkey. For over the years the country had suffered from different types of terrorism. However especially from 2001, Turkey has become one of the main targets of the Middle East and religion oriented terrorist activities. The first ISIS attacked was done 2013 in Reyhanlı, a town near the Syrian border in Turkey, and the last one was on 1th January 20017 in Istanbul, in a famous night club in new years' night. At the end of the all these political and security development in the region Turkey joined the last operation against the ISIS forces in Syria. On the other hand, there is a reverse of the medal, the irregular migration flow from Syria towards Turkey, from 2011. In October 2011 Turkey declared its “open door” policy for Syrian migrants, but actually according to Turkish legislations and international agreements, there is no “open

door”. Turkey made an ad-hoc regulation in 2014 and gave these Syrian people to temporary protection status. This is the way of opening a “back door” for Syrian migrants without lifting to geographical limitation in Geneva Convention. When this article was written, there has been nearly 3 million Syrian migrants live in Turkey; some of them were staying in camps and the others expended different parts of the country. However, there are some consequences of this “back door” for Syrian migrants. This paper analyses the migration terrorism nexus in Turkey after Syrian civil war and Turkey’s open door policy especially focusing on the border security. There are lessons that Turkey has to learn both controlling the humanitarian assistance for these migrants and providing security for its own territory, borders and neighbours.

***Keywords:** Terrorism, Migration, Turkey, Security, Syrian Civil War*

1. Terrorism in Turkey

Terrorism is one of the important security issues in Turkey. For over the years the country had suffered from different types of terrorism. Terrorism basically defined as “politically motivated violence” but it is actually much more than that. Today, terrorism, which threatens the security of all the nations in the world, remains a more controversial position in the international area. There are nearly two hundred different definitions of terrorism however the problem about definition of terrorism is not this the subject of this paper. Because of that it will be used just some international institutional definitions of terrorism and Turkey’s official definition of terrorism. For UN, terrorism is defined as;

criminal acts, including against civilians, committed with the intent to cause death or serious bodily injury, or taking of hostages, with the purpose to provoke a state of terror in the general public or in a group of persons or particular persons, intimidate a population or compel a government or an international organization to do or to abstain from doing any act, which constitute offences within the scope of and as defined in the international conventions and protocols relating to terrorism, are under no circumstances justifiable by considerations of a political, philosophical, ideological, racial, ethnic, religious or other similar nature¹.

---

¹ UN . S/RES/1566 Threats to Internat,onol Peace and Security Caused by Terrorist Acts. Retrieved from UN Security Council (2004).

On the other hand after the September 11 attack, according to EU Framework Decision, EU defined terrorism as;

- seriously intimidating a population, or
- unduly compelling a Government or international organisation to perform or abstain from performing any act, or
- seriously destabilising or destroying the fundamental political, constitutional, economic or social structures of a country or an international organisation,

shall be deemed to be terrorist offences:

- (a) attacks upon a person's life which may cause death;
- (b) attacks upon the physical integrity of a person;
- (c) kidnapping or hostage taking;
- (d) causing extensive destruction to a Government or public facility, a transport system, an infrastructure facility, including an information system, a fixed platform located on the continental shelf, a public place or private property likely to endanger human life or result in major economic loss;
- (e) seizure of aircraft, ships or other means of public or goods transport;
- (f) manufacture, possession, acquisition, transport, supply or use of weapons, explosives or of nuclear, biological or chemical weapons, as well as research into, and development of, biological and chemical weapons;
- (g) release of dangerous substances, or causing fires, floods or explosions the effect of which is to endanger human life;
- (h) interfering with or disrupting the supply of water, power or any other fundamental natural resource the effect of which is to endanger human life;

EUROPEAN UNION'S CROSS-BORDER COOPERATION IN EXCHANGING AND PROCESSING DIGITAL EVIDENCE

Ivica Josifovic

Associate Professor, PhD

Faculty of Law, Goce Delcev University - Shtip

e-mail: ivica.josifovik@ugd.edu.mk

Abstract

We live in an online world. Everything we do is connected with the use internet. The Information and Communication Technology has developed so much and contributed towards economic and social benefit. But, on the other side, terrorists and cybercriminals are using cyberspace to criminal actions. Such problem is not local and for single country; it is global and therefore needs a global approach to tackle such criminal actions.

Therefore, law enforcement authorities should be able and supported to effectively conduct investigations against terrorist acts and terrorist groups using the information and communication technology. But, there is an issue of territorial jurisdiction, because of the internet and its no-border nature. Questions arise regarding the data that could be used as evidence in courts and the judicial cooperation, as well as the privacy protection of citizens.

The Council of Ministers of the EU in June 2016, stressed out the significance of improving the effectiveness of criminal justice in cyberspace. In its conclusions, the Council provides a starting point and the paper seeks to answer several questions: What are the main challenges that EU and member states face today when they collect e-evidence? How are they tackling these issues (explained through case studies)? Can an EU common framework provide solutions to solve these problems?

Keywords: *European Union, cyber-crime, electronic evidence, exchange, process*

1. Introduction

The collection of e-evidence – defined as data that is created, manipulated, stored or communicated by any device, computer or computer system or transmitted over a communication system that is relevant to the judicial process – is becoming more and more relevant in criminal justice to successfully prosecute not only cybercrime but all criminal offences.

The EU Council in June 2016 emphasized the need of e-evidence collection and their use in criminal procedures concluding that such an improvement should occur through enhanced cooperation with service providers, reorganization of mutual legal assistance proceedings, and review of the rules to enforce jurisdiction in cyberspace.¹ The mutual recognition principle became a key element in Europe's cooperation in criminal matters and the introduction of the European Investigation Order (EIO) is a significant step forward.² Basic documents for securing e-evidence throughout member-states are the Council of Europe's Convention on Mutual Assistance in criminal matters,³ The Schengen Convention,⁴ European Convention on mutual assistance in criminal matters and its protocols.⁵

The paper considers several issues. First, it explains the legislative framework of e-evidence at EU level. Second, it elaborates the digital relations EU develops with its partners, especially relations with the USA regarding e-evidence. Finally, the paper explains three case studies from national authorities of France, Germany and Italy regarding their legislative framework on e-evidence. The three cases studies look into member-state's legislations, law enforcement agencies investigation techniques and tools, relations with service providers and cross border data requests with other EU member states and the USA.

First, in the context of the fight against crime, law enforcement authorities should be fully equipped to effectively conduct investigations to prevent, detect and prosecute using information and communication technologies. In April 2015, the European Agenda on Security set three main security priorities: terrorism, organized

---

¹ Council of the EU, Council Conclusions on Improving Criminal Justice in Cyberspace, Luxembourg, 9 June 2016.

² Directive 2014/41/EU of 3 April 2014 regarding the European Investigation Order in criminal matters, OJ L 130/1, May 1, 2014.

³ Council of Europe, The European Convention on Mutual Assistance in Criminal Matters, Strasbourg, 20 April 1959.

⁴ Council of the EU, Council Decision Concerning the Definition of the Schengen Acquis, 20 May 1999, OJ L 176, July 10, 1999.

⁵ Council of the EU, Council Act establishing the Convention on Mutual Assistance in Criminal Matters between the Member states of the European Union, OJ C 197, July 12, 2000.

РАЗВОЈ НА ЕЛЕКТРОНСКАТА ТРГОВИЈА

Игор Камбовски

Вонреден професор

Правен факултет, Универзитет „Гоце Делчев“-Штип

e-mail: igor.kambovski@ugd.edu.mk

Апстракт

Технолошкиот, економскиот и општиот цивилизациски напредок ги променија основните правила на живеење и работење во последните децении. Создадени се нови социо-економски термини, означени како "информатичко општество" (Information Society-IS) и „Електронска трговија“ (E-commerce). Терминот информатичко општество се користи за означување на се поголемата употреба и влијание на информациските и комуникациските технологии (ИЦТ) во сите сфери на општественото живеење. Технолошките достигнувања ги трансформираа начините на комуницирање, можностите за собирање, чување и манипулирање со информации и станаа важен катализатор на политичките, економските и социјалните промени. Интернетот се разви до невидени размери, што услови појава на Е-трговија. Поимот на Е-трговијата, иако не е униформно дефиниран, опфаќа комерцијалната употреба на Интернетот или употреба на информатичко комуникациска технологија (ИЦТ) преку која деловните субјекти комуницираат со своите (потенцијални) деловни партнери или своите (потенцијални) потрошувачи. Е-трговијата лежи на крстопатот на повеќе различни правни подрачја: договорното право, меѓународното приватно право (судир на закони), правно уредување на рекламирањето, правото на интелектуалната сопственост, заштита на потрошувачите, заштита на личните податоци, оданочувањето и други регулаторни области. Покрај овие традиционални подрачја, може да се забележи и процес на создавање и развиток на уште две правни подрачја, кои се релативно независни од претходно наведените, а кои се однесуваат на уредувањето на дигиталниот, електронскиот потпис и регистрацијата и употребата на домените.

Клучни зборови: Информатичко општество, интернет, Е-трговија, правна рамка

DEVELOPMENT OF ELECTRONIC COMMERCE

Igor Kambovski, Ph.D.

Associate professor,

Faculty of Law, University "Goce Delchev"-Shtip

e-mail:igor.kambovski@ugd.edu.mk

Abstract

Technological, economic and general progress of civilization changed the basic rules of life and work in recent decades. A new socio-economic terms have been created- "Information Society" (IS) and "Electronic commerce" (E-commerce). The term information society is used to denote the growing use and impact of information and communication technologies (ICT) in all spheres of social life. Technological advances have transformed modes of communication, opportunities for collecting, storing and manipulating information and have become an important catalyst for political, economic and social changes. The Internet has evolved into an unprecedented scale, which caused the emergence and development of E-commerce. The concept of E-commerce, although not uniformly defined, is covering the commercial use of the Internet or use of information and communication technology (ICT) through which businesses communicate with their (potential) business partners and their (potential) customers. E-commerce lies at the crossroads of many different legal areas: contract law, private international law (conflict of laws), legal regulation of advertising, intellectual property, consumer protection, personal data protection, taxation and other regulatory areas. Besides these traditional areas, process of creation and development of two legal areas that are relatively independent of the foregoing can be observed, concerning the regulation of digital, electronic signature and registration and use of domain names.

Keywords: *Information society, internet, E-commerce, legal framework*

1. Развој на Е-трговија

Технологијата е продукт на модерното човештво и за да постои вистински напредок технологијата и човештвото мораат да се движат заедно, едно до друго, со взаемно меѓусебно помагање. Електронската трговија се наметна како еден од најбрзо растечките и најважните аспекти на технологијата и како таква се предвидува дека ќе има извонредни ефекти во поглед на иднината на технологијата, трговијата и човештвото¹. Во 1992 година се појавил WWW (World Wide Web), глобалната компјутерска мрежа преку која светот за прв пат можел да го забележи развојот на Е-трговијата каква што ја познава денес². Во 1994 година се појавил и првиот комерцијален пребарувач Mosaic, кој можел да биде преземен од мрежата и да биде достапен до секој корисник било каде во светот. Истата година корпорацијата Pizza Hut почнала да прима и извршува електронски нарачки за своите производи.

Лесната достапност на WWW и се поголемиот број на поврзани компјутери навестувал брзо ширење на Е-трговијата и нејзина се почеста употреба од страна на корисниците широм светот. Во 1997 година во Калифорнија, САД, била воспоставена првата DSL линија (Digital Subscriber Line) и овој сервис набрзо бил проширен и на своите корисници им овозможувал поврзување на Интернет со брзина и до 50 пати побрза од онаа која била овозможена со стандарден модем и dial-up пристап. Во 1998 година Е-трговијата доживува експанзија, се повеќе компании продаваат стоки и пружаат услуги преку Интернет и се повеќе потрошувачи се интересираат за купување производи на овој начин. Во тој период е формирана и ICANN-Меѓународната Корпорација за доделени имиња и броеви³, како непрофитна интернационална корпорација, поддржана од повеќе држави, Интернет провајдери и останати технички, академски и кориснички заедници и здруженија. Оваа корпорација добила статус на глобална организација со примарна функција да го координира техничкото одржување и организирање на системот на Интернет домен-имиња, алокацијата на IP адресите, протоколите и серверските системи⁴. Во 1999 година се појавил Napster пребарувачот кој предизвикал сериозни потреси во музичката индустрија. Имено, овој пребарувач овозможувал пренос на музички содржини преку Интернет и нивно конвертирање во MP3 формат. Ова предизвикало големи

---

¹ Berners-Lee T., *Weaving the web: The original design and ultimate destiny of the world wide web by its inventor*, HarperCollins Publishers Inc. New York, 2000, стр.2 (предговор)

² Novaković J., *Elektronsko poslovanje*, Megatrend Univerzitet primenjenih nauka, Beograd, 2005 стр.20

³ види: <http://www.icann.org>

⁴ Mas-Foveau S., Benachour-Verstrepen M., *Le Commerce Electronique en toute confiance*, Litec, Paris, 2001, стр.53-54

SMUGGLING OF MIGRANTS DURING REFUGEE CRISES

Ice Ilievski

Assistant professor at the Faculty of security – Skopje

University “St. Clement of Ohrid” – Bitola

iilievski@hotmail.com

Zlate Dimovski

Full professor at the Faculty of security – Skopje

University “St. Clement of Ohrid” – Bitola

zdimovski@fb.uklo.edu.mk

Kire Babanoski

Assistant professor at the Faculty of security sciences – Skopje

MIT University – Skopje

kbabanoski@gmail.com

Aleksandar Georgiev

PhD candidate at the Faculty of security – Skopje

University “St. Clement of Ohrid” – Bitola

Ministry of interior of the Republic of Macedonia

georgievaleksandar4@gmail.com

Abstract

The main scope of the paper is the security dimension and the consequences arising from migratory movements, particularly the phenomenon of illegal migration and the smuggling of migrants. Moreover, in the paper it will be reviewed their current trends through

analysis of statistical data on illegal migratory movements and smuggling of migrants in the Republic of Macedonia. In the paper will separately be analyzed these phenomena that emerged as a result of the refugee crisis in Syria during the movement of migrants through the Balkans to their final destinations. Smuggling of migrants, especially its organized forms appear with the closure of the Balkan route for migrants, and after that, traffickers began to profit. Therefore, the aim of the paper is to actualize the problems with this criminal activity and the consequences deriving from it, in order to find the strategy, tactics and way of promptly dealing with such phenomena, especially due to the fact that in the near future might appear new refugee wave that would pass again through the Republic of Macedonia and the Balkan route.

Keywords: *smuggling of migrants, refugee crises, illegal migration, smuggler, refugee wave*

ШВЕРЦ НА МИГРАНТИ ЗА ВРЕМЕ НА БЕГАЛСКИ КРИЗИ

Апстракт

Главен предмет на трудот е безбедносната димензија и последиците кои произлегуваат од миграциските движења, особено феноменот на илегалната миграција и криумчарењето мигранти. Притоа се разгледуваат нивните моментални трендови, преку анализа на статистички податоци за нелегалните миграциски движења и криумчарењето мигранти во Република Македонија. Во трудот, посебно ќе бидат анализирани овие феномени кои се појавија како последица на бегалската криза од Сирија во текот на движењето на мигрантите низ Балканот до нивните крајни дестинации. Криумчарењето мигранти, особено неговите организирани форми, се појави со затворањето на Балканската рута за мигрантите, при што шверцерите започнаа да профитираат. Токму затоа, целта на трудот е да ги актуелизира проблемите со ваквата криминална активност и последиците кои произлегуваат од неа, со цел изнаоѓање на стратегија, тактика и начин на навремено справување со ваквите појави, особено поради фактот што во блиска иднина би можело да се појави нов бегалски бран кој би поминувал повторно низ Република Македонија и Балканската рута.

Клучни зборови: *криумчарење мигранти, бегалска криза, илегална миграција, шверцер, бегалски бран*

Introductory remarks on the illegal migration

The illegal migration is immigration across the national borders in a way that threatens the immigration laws of the destination country. According to this definition, the illegal immigrants are foreigners who have illegally crossed the border of the state, on land, water or air, or foreigners who have legally entered the territory of the state, but remained longer than the stay specified in their visa for that country.

So, if conducted in accordance with the regulations of the country of emigration and the country emigrated to, it is called legal migration, otherwise, it is illegal or illegal migration, which are manifested in unorganized and organized forms.

When talking about the illegal migration it can be said that there is no clear and generally accepted definition. From the perspective of the countries of destination, it is illegal entry, stay or work in the country, meaning that the migrant doesn't have the necessary authorization or documents required under the regulations on entry, to stay and work in that country. From the perspective of the country of origin, the irregularity consists, for example, in the case of persons who cross the international border without valid travel document or who do not meet the administrative requirements for leaving the country. Otherwise, there are a number of terms used to describe people without formal permission to enter a country, such as: a foreigner with illegal residence, illegal immigrants, illegal workers, undocumented immigrants, foreigners, worker, etc. Also, the term illegal immigrant is often used to mean "irregular migrant". The notion of illegal migration is an acceptable idea, while human being can never be illegal. Therefore it is recommended the use of the term "irregular migrant"¹.

Otherwise the main factor in the theory of immigration that stands out, both in the legal and the illegal is the economic factor. The low standards of living, the poverty, the unemployment are just some of the reasons why people decide and leave their country. Thus it is characteristic that the poor people from the less developed countries can have a much higher standard of living in the developed countries than in their own country. So, the influx of immigration almost entirely is composed of immigrants originating from countries with lower socioeconomic levels to countries with higher socioeconomic levels, particularly from the developing countries to the developed countries. Although there are other reasons that are associated with poorer countries, the most common motivation for the immigrants is the search for greater economic opportunities and quality of life in the destination country. The choice of country for migrating, in turn, depends on the availability of jobs and employability. If that is not possible, the people are seeking other illegal ways to fulfill their purpose. Often, that leads them into illegal channels and carrying out illegal activities, which can easily be detected and risk to face negative consequences in terms of expulsion, prohibition of return and so on. By illegal entry into another country, the illegal

---

¹ Clarberg, B.; Keating, T.; Radović, N.; et al. *Combating illegal migration and smuggling of migrants in the Western Balkans*, IOM, Brussels, 2006, p. 17

ПРАВО НА ПОСВОЕНИТЕ ДЕЦА ДА ГО ЗНААТ СВОЕТО БИОЛОШКО ПОТЕКЛО И ИДЕНТИТЕТОТ НА СВОИТЕ РОДИТЕЛИ

Јован Андоновски

Доцент, д-р.,

Правен факултет, Универзитет „Гоце Делчев“,

jovan.andonovski@ugd.edu.mk

Љубиша Стефаноски

доц.д-р.,

Правен факултет, Меѓународен Балкански Универзитет,

stefanoski_ljubisa@yahoo.com

Апстракт:

Посвојувањето претставува значаен институт во семејно-правната регулатива. Уште од периодот пред кодификација на семејното законодавство во Република Македонија и донесување на Законот за семејство во 1992 година, па се до денес институтот посвојување како правен, општествен и социјален феномен беше една од темите за која се водеа бројни дискусии и јавни расправи во насока на подобрување на регулативата и остварување и афирмација на посебниот интерес на посвоеникот. За жал, и покрај бројните напори кои резултираа со бројни измени и дополнувања на Законот, концепциски, посвојувањето по својата содржина остана непроменето, а измените наместо суштински повеќе беа од технички карактер во насока на дополнување на недоречености и правни празнини. Релевантен показател за тоа е фактот што и покрај сите напори, институтот посвојување се уште не е во целост усогласен со Европската конвенција за заштита на човековите права, Меѓународната конвенција за правата на детето и Европската конвенција за посвојување на деца. Отсуството на усогласеност на македонското законодавство со меѓународните конвенции и примена на добрата пракса во областа на посвојувањето, неспорно ги доведува во прашање психолошко-социјалните аспекти на

заштитата на личноста и најдобриот интерес на детето, што е евидентно особено во отсуство на правна можност посвоените деца да го знаат своето биолошко потекло и идентитетот на своите родители.

Клучни зборови: *Посвојување, посвоеник, родители, семејство*

THE RIGHT OF THE ADOPTED CHILDREN TO KNOW THE BIOLOGICAL ORIGIN AND THE IDENTITY OF THEIR PARENTS

Abstract

The adoption is very important institute of the Family law. Since the codification of the national legislation and the adoption of the Family Law Act in 1992, up to date, the adoption as legal and social phenomenon, is one of the key topics which provoked numerous discussions and public debates in order to improve the legislation and affirm the best interest of the adoptee. Unfortunately, despite the efforts, and the numerous changes of the legislation, conceptually, the adoption in its substance remained unchanged, and the legal changes were more technical in order to fill in the legal gaps or to clarify some misleading. It is an obvious indicator the fact that despite the efforts, the institute adoption is not yet totally in line with the European Convention on Human Rights, International Convention on the Rights of the Child and the European Convention on Adoption of Children. The absence of alignment of the Macedonian legislation with the international conventions and the implementation of the best practices in the area of adoption, undoubtedly is raising the question of psycho – sociological aspects of protection of the personality and the best interest of the child, which is evident especially in absence of legal opportunity for the adopted children to know their biological origin and the identity of their parents.

Keywords: *adoption, adoptee, parents, family*

1. Вовед

Во 2005 година, познатиот Стив Џобс, познатиот изумител и основач на Епл, за време на церемонијата за доделување на дипломи на реноминираниот Универзитет Стенфорд, говореше за својата биолошка мајка, која одлучила да

го даде на посвојување својот син.¹ Џобс не се обединил со своите биолошки предци, но дел од својата личност ја изградил врз основа на сознанието дека бил посвоен, а дел врз основа на биолошкиот идентитет. Веројатно Џобс е еден од немногуге кои имале можност да го дознаат фактот дека биле посвоени и да го дознаат своето потекло. За останатите, кои ги знаат своите родители, тоа право е толку природно и речиси загарантирано. Сепак, за одреден број на лица, информацијата која е од особено значење, а која е нераскинлив дел од нашиот идентитет, а се однесува на биолошкото потекло останува непозната.

Целта на овој труд е да го покрене нивото на свесност за прашањето: дали посвоените деца имаат право да го знаат своето биолошко потекло и идентитетот на своите родители? Дополнително, цел на трудот е и да понуди одредени одговори на ова прашање и можни решенија. Прашањето дали посвоените деца имаат право да го знаат своето биолошко потекло и идентитетот на родителите покренува дилеми кои не се само од правна, туку и од етичка природа. Тоа не се однесува само на посвоените деца, туку и на напуштени деца, деца без родителска грижа, деца родени преку сурогат мајчинство и други форми на биомедицинско потпомогнато родителство, та дури и на случаи на деца родени вон брак. Повеќе сложеноста на ова прашање произлегува од трите нивоа на дилеми кои се отворени: прво, принципот на најдобар интерес на детето и според тоа и правото да го знаат своето биолошко потекло, второ, правото на биолошката мајка на приватност и автономија на одлучување на родителите при планирање на семејството и остварување на репродуктивната функција и трето, правата на посвоителите.

Според Кетрин О'Донован, постојат три причини зошто посвоените деца имаат потреба да дознаат повеќе информации за својот идентитет односно потекло: првата причина е желбата да се има информации од медицинска и здравствена природа, втората причина е правна и се однесува на можноста за остварување на имотни и наследни права и третата, психолошката потреба за идентитет. Според неа, првите две причини се од субсидијарно значење, за разлика од последната, која се смета за причина од примарно значење.²

За важноста и значењето во нашето современо македонско законодавство на семејството, а преку него и сите својства и функции на семејството, вклучително и институтот посвојување, зборува самиот факт што суштината на оваа проблематика е предвидена уште во Уставот на Република

---

¹Stanford Report, *You've got to find what you love*. Available at: <http://news.stanford.edu/news/2005/june15/jobs-061505.htm> 26.05.2017

² O'Donovan, Katherine, *A Right to Know One's Parentage?* 2 International Journal of Law and the Family, 1988, p. 27.

Македонија, како највисок општ правен акт во државата. Тоа воедно значи дека посвојувањето не само што е социјална, туку и општествено-правна категорија со која на децата без родители и родителска грижа им се обезбедува посебна заштита³. Посвојувањето како начин со кој на споменатата категорија деца им се надоместува она што им е неопходно за нивен подобар развој, е поблиску регулирано со Законот за семејство.

Свое место и значење, во нашето законодавство како извор на правото со кое се уредува посвојувањето заземаат Европската конвенција за посвојување на деца⁴, и Конвенцијата за правата на децата⁵, со чие ратификување Република Македонија воедно презеде и обврска да овозможи нивна соодветна имплементација, во насока на подобрување на обликот и начинот на заштитата на личноста, правата и интересите на децата.

Имајќи ја предвид сериозноста на односите кои се воспоставуваат, како и причините поради кои настануваат тие односи, неопходно е да се врши постојан надзор на состојбата во праксата, со цел веднаш да се отстранат законските недостатоци како би се спречиле евентуалните злоупотреби од страна не само на субјектите во тој однос, туку и лицата кои по службена должност се инволвирани во текот на постапката за посвојување.

Република Македонија на оваа проблематика посветува релативно доволно внимание, а за тоа зборува и фактот дека во изминатите 25 години, законот беше неколку пати менуван и дополнуван. Причината за честото менување на законската регулатива, не е резултат на општествените промени кои евентуално би влијаеле и врз оваа проблематика, знаејќи дека карактеристично за оваа материја се личните односи кои не се подложни на брзи промени. Поради тоа можеби може да се размислува во насока за преземање конкретни мерки за обезбедување на поголема координација меѓу надлежните институции (лица кои секојдневно се соочуваат со најразлични случаи и директно ги согледуваат недостатоците во позитивните прописи) и субјектите кои се директно инволвирани во креирањето на позитивно право.

На посвојувањето секако дека вреди да му се посвети посебно внимание, а особено на постапката за засновање на посвојувањето ако однапред знаеме дека како нејзин финален продукт имаме создавање на однос кој по

---

³ Чл. 140 од Уставот на Р. Македонија, Службен весник на РМ 52/91.

⁴ Европската Конвенција за посвојување на деца е донесена во Стразбур на 24 април 1967 година, ратификувана од Р. Македонија, Сл. Весник на Р.М. 12/02.

⁵ Конвенција за правата на децата, донесена 1989 година, ратификувана од Р. Македонија во 1993 година.

EUROPEAN DIGITAL SINGLE MARKET AN OPEN DOOR FOR THE FOURTH INDUSTRIAL REVOLUTION

Katerina Klimoska

LL.M., Ss. Cyril and Methodius University in Skopje,

katerina.klimoska@yahoo.com

Abstract

Standing on the brink of the Fourth Industrial Revolution that will fundamentally challenge and change our everyday work and life, there is a need to rethink the organization of the society as we know. In its complexity, the transformation will be unlike anything humankind has experienced before. With the European plan for making a digital single EU market, Europe has made a step for embracing the new industrial revolution and has opened up digital opportunities for people and businesses. This strategy will make the 28 national markets into a single market.

This article points out the positive impact of the European Digital Single Market, and at the same time stress out the need for state transformation in this new process. The research methods which will be used: historical and comparative.

In this new world reality, one of the priorities for Europe is connected digital single market. In this European integration process, state transformation processes are also necessary.

***Keywords:** Digital Single Market, EU, Fourth Industrial Revolution*

Introduction

The road to 4.0 Europe

The world is witnessing the emergence of a new economic paradigm, which is a feature of the new Fourth Industrial Revolution. The European Union (EU) responded to this challenge and courageously accepted the new course in the industry, the road to 4.0 Europe. It can be said that EU, through its goals and strategies, in particular the creation of a Digital Single Market¹, is well prepared to create smart digital economy

---

¹ A Digital Single Market (DSM) is one in which the free movement of persons, services and capital is ensured and where the individuals and businesses can seamlessly access and exercise

that will be based on sustainable development and high profitability for the benefit of the society as a whole. Transformations, digitalization and modernization, which occurs simultaneously, will improve the living standard of different groups in society. Consequently, the EU must show continued leadership in achieving this goal, leadership that will emerge from the collective effort of different groups in the society: citizens, government, industry, universities. The concept of a Digital Single Market which unites the EU in a single market, from 28 to 1, is a vision that has inspired the 28 EU member states to feel an incentive to return the EU in the global market and the global agenda as a factor and a leader.

1. The Fourth Industrial Revolution (4.0 Industrial Revolution)

Evident is the change that is happening around us, from the supercomputers, the neuro-technology, self-control cars to intelligent robots. Some call it Fourth Industrial Revolution, others call it industry 4.0, but whatever the name is, it is a combination of: Cyber -physical systems, the Internet of Things, the Internet of services, and Smart factories)². The concept of 4.0 industry is based on six basic principles: Interoperability; Virtualization; Decentralization; Capacities in real time; Service-orientation - services companies; Modularity and reconfigurability. The Fourth Industrial Revolution leads to a growing development of sophisticated digital technologies that directly affect the change in the production, consumers, interaction of consumers with producers, as well as the artificial intelligence, which complements human intelligence. The term "Industry 4.0" originates from a project of the Strategy for high technology of the German Government, and it was first mentioned in 2011 at the Hanover Fair. In October 2012 a working group (of the members of the German Academy of Science and Technology - Co-Chair Henning Kagermann and Siegfried Dais) was formed, which during 2013 gave its proposals to the German Government when the project was finalized.³ The founder and director of the World Economic Forum, Prof. Klaus Schwab, puts forward the claim that we are at the beginning of a new industrial revolution that will change substantially all segments of the social life. The Fourth Industrial Revolution is characterized by a series of new technologies that lead to one thing: the physical, digital and biological

---

online activities under conditions of fair competition, and a high level of consumer and personal data protection, irrespective of their nationality or place of residence.- link: <https://eeas.europa.eu/sites/eeas/files/ten-priorities-for-europe.pdf>.

² "INDUSTRY 4.0 – NEW ERA OF MANUFACTURING" (part of research supported by project KEGA 065ŽU-4-2014: New concept of online education for students in the field of Digital Factory), Ing. Jozef HERČKO, doc. Ing. Eva SLAMKOVÁ, PhD., Ing. Jozef HNÁT, 2015.

³ BMBF-Internetredaktion (2016-01-21). "Zukunftsprojekt Industrie 4.0 - BMBF". *Bmbf.de*. Retrieved 2016-11-30.

ПРАВА, ОБВРСКИ И ОДГОВОРНОСТИ НА ЧЛЕНОВИТЕ НА ОРГАНОТ НА УПРАВУВАЊЕ ВО ЈАВНИТЕ ЗДРАВСТВЕНИ УСТАНОВИ

Кристина Мишева

Доцент

Правен Факултет, Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип

kristina.miseva@ugd.edu.mk

Самир Латиф

Директор на УСАИД проект за инвестиции во чиста енергија

Предавач на Универзитет Американ Колеџ -Скопје

Апстракт

Целта на овој труд е да се дефинираат законските и договорните права, обврски и одговорности на членовите на органот на управување (директорите) на јавните здравствени установи во Р. Македонија. Имено, согласно Законот за здравствена заштита правата и обврските на директорите на јавната здравствена установа се уредуваат со менаџерски договор. Според ова не станува збор за типски договор, тука за договор во кој права и обврски на членовите на работодавачот и директорите се уредуваат исклучиво помеѓу работодавачот и директорите. Оттука, фокусот на овој труд е да се даде одговор на прашањата дали начинот на организирање и извршување на работата на директорите согласно овој тип на договор, директорите ги става во поповолна положба или целта е да се зголеми нивната одговорност према установата, да се воспостави систем на checks and balances во донесувањето и имплементирањето на одлуките или целта е да со именувањето на стручен менаџерски тим да се зголеми конкурентноста на јавната здравствена установа.

Исто така, истражувањето треба да даде одговор до каде се простираат овластувањата на директорите/менаџерите^{1*} во јавните здравствени установи, дали и кога важат одредбите на Законот за работни односи кои се однесуваат на менаџерските договори? Дали Управниот одбор на јавните здравствени установи може да се преслика како орган на управување регулиран во Законот за трговски друштва.

Клучни зборови: директори/менаџери, членови на органот на управување, менаџерски договор, Закон за здравствена заштита, Закон за работни односи, Закон за трговските друштва..

POWERS, DUTIES AND RESPONSIBILITIES OF THE MEMBERS OF THE MANAGEMENT BODY OF THE PUBLIC HEALTH INSTITUTIONS

Kristina Misheva,

PhD, Assistant professor

Faculty of Law Goce Delcev University in Stip

Samir Latif

PhD, Director of USAID Clean Energy Investment Project

Lecturer

American College University in Skopje

---

*Авторите за целите на ова истражување, поимите директор со менаџер ги поистоветуваат. Сепак, читателот треба да има во предвид дека Законот за здравствена заштита не користи термин менаџер.

Abstract

This paper aims to define the powers, duties and responsibilities of the members of the management body (directors) of the public health institutions in R. Macedonia. According to the Law on health protection, the rights and duties of the members of the management body are regulated with a management agreement. Furthermore, by its nature this is not a regular/standard agreement but sui generis agreement by which the rights and duties of the member of the management body are arranged between the director and the employer. For this reason, this paper will analyze the main issues that are related to the work and performance of the board members, fulfilling the duties of the directors. Additionally, does the given status by this agreement give a privilege to the members of the board or the aim of this is to increase the responsibility to the institution and to establish checks and balances system in the process of making and implementing their decisions or the aim is to increase the competition of the public health institution in the health sector.

Also, this paper will try to identify the powers of the directors given by the various laws, the charter of the institute and the management agreement.

Keywords: *mangers, Powers, duties, members of the management bodies, Law on health protection, Labour Law, Company Law.*

1. Краток историски вовед во регулирањето на јавните здравствени установи во Р. Македонија

Секој модерно организиран општествен систем има воспоставено круцијални столбови над кој се надоградува и развива, здравствениот систем и заштита на здравјето на човекот и неговото унапредување е иманентен столб на едно модерно и развиено општество.

„секој има право на заштита на здравјето“

Република Македонија на сите граѓани им го обезбедува правото на заштита на здравјето согласно Уставот и законите (општите и посебните) и подзаконските акти, и ги регулира правата за заштита и унапредување здравјето на поединецот, семејството и заедницата согласно европските и меѓународните стандарди. Но сепак остварувањето на европските и меѓународно правила би било невозможно да се реализираат ако истите не транспонираат во

ПРИТВОР ВО ПОСТАПКАТА СПРЕМА ДЕЦА

Лазар Нанев

Насловен вонреден професор

Правниот Факултет, Универзитет „Гоце Делчев“ - Штип

lazar.nanev@ugd.edu.mk

Олга Кошевалиска

Доцент

Правниот Факултет, Универзитет „Гоце Делчев“ - Штип

olga.gurkova@ugd.edu.mk

Елена Максимовска

Асистент докторанд

Правниот Факултет, Универзитет „Гоце Делчев“ - Штип

elena.ivanova@ugd.edu.mk

Апстракт

Мерка притвор како мерка со која детето се лишува од слобода заради обезбедување на неговото присуство на главен претрес е мерка која може да се примени само во исклучителни случаи, кога сите полесни мерки или се исцрпени или пак со нив не може да се оствари целта на постапката. Лишувањето од слобода претставува било која форма на затворање или сместување на детето во установа од која на детето не му е дозволено заминување по сопствена волја. Надлежен за определување на мерката притвор е судијата за деца и тоа само по предлог на јавниот обвинител, а по претходно прибавено мислење од центарот. Меѓународните документи особено внимание посветуваат на мерките за обезбедување присуство на децата во кривична постапка, бидејќи секое ограничување на слободата на детето мора да биде преземено само како крајна мерка, кога се исцрпени сите други мерки за

обезбедување на присуство, а нивното траењето треба да се сведе на најкус можен временски период. Целта на овој труд е да го проблематизира прашањето за притворот во македонското кривично законодавство, неговата законска уреденост и потребата од допрецизирање на законските одредби во овој дел. Исто така во трудот ќе се укаже на потребата од доимплементирање на ратификуваните меѓународни инструменти во Законот за правда за децата а ќе се обидеме да дадеме и компаративни аспекти на законската уреденост на притворот за малолетничките законодавства на земјите во регионот.

***Клучни зборови:** дете, кривично дело, притвор, конвенции, кривична постапка.*

DETENTION IN THE PROCEDURE TOWARDS CHILDREN

Lazar Nanev, Ph.D.

Part-time Professor

Faculty of Law, University of Goce Delcev, Stip

Olga Kosehvaliska, Ph.D.

Assistant Professor

Faculty of Law, University of Goce Delcev, Stip.

Elena Maksimova, LL.M.

PhD student, Assistant at Faculty of Law,

University of Goce Delcev, Stip

Abstract

Detention as a measure for children deprived of liberty in order to ensure their presence at trial is a measure that can be applied only in exceptional cases, when all other measures have been used or when the court is of the opinion that with other measures the goal of the procedure cannot be achieved. Deprivation of liberty is any form of detention or placement of the child in an institution from which it cannot leave on its own free will. This measure can be imposed only by the judge for children and only on

demand of the public prosecutor who had previously obtained an opinion from the center for social affairs. Deprivation of liberty for children is the hot spot in all international instruments regarding the rights of children and they have devoted a great amount of their provisions to measures like detention in order to ensure that the presence of children in institutions and any restriction of the freedom of the child must be taken as a last resort when the court has exhausted all other measures to ensure the presence of the child. If detention is a necessary measure then its duration should be reduced to the shortest possible time. The purpose of this paper is to problematize the issue of detention in the Macedonian criminal legislation, its legal structure and the need for clarification of the legal provisions in this section. Also in the paper will indicate the need for implementation of all ratified international instruments regarding detention in the Law on Justice for Children and we will make an effort to give comparative aspects of the legal structure of juvenile detention laws of the countries in the region.

Keywords: *child, crime, detention, conventions, criminal procedure.*

Вовед

Новите решенија на Законот за правда за децата ја апострофираат улогата на неформалните облици на постапување давајќи можност за „неинвазивен“ пристап кон децата кои извршиле дејствие кое со закон е предвидено како кривично дело. Овој неинвазивен пристап им дава предност на алтернативите на кривичната постапка, диктирајќи дека кривичната постапка спрема дете ќе се примени само доколку алтернативното постапување не е можно, не е успешно или не е соодветно со оглед на сериозноста на кривичното дело кое е сторено.¹ Со ова се озаконети облици на постапување коишто се растоварени од формалности. Ресторативната правда промовира диверзионен модел за одбегнување на казнената постапкачија цел е да се одбегне криминално досие за помало непридржување кон правните норми, ако се оцени дека детето може

---

¹За алтернативното постапување види повеќе во: Kosevaliska, Olga and Buzarovska - Lazetnik, Gordana and Nanev, Lazar (2016) *Ресторативна правда спрема деца*. Македонска ревија за кривично право и криминологија, 1 (1), pp. 1-24; Kosevaliska, Olga and Buzarovska - Lazetnik, Gordana and Nanev, Lazar (2014) *Предизвиците на новата кривична постапка против деца*. In: Општествените промени во глобалниот свет, 11-13 Sept 2014, Правен Факултет УГД Штип; и Buzarovska - Lazetnik, Gordana and Nanev, Lazar and Kosevaliska, Olga (2012) *Медијацијата во системот на малолетничка правда*. СППМД, Кавадарци.

**ИНСТИТУЦИОНАЛНАТА ИНФРАСТРУКТУРА НА МЕХАНИЗМИТЕ
ЗА ЗАШТИТА ОД ДИСКРИМИНАЦИЈА ВО ЈУГО- ИСТОЧНА
ЕВРОПА: СТАНДАРДИ И ПЕРСПЕКТИВИ**

Ленче Коцевска

Државен советник,

Министерство за труд и социјална политика

e-mail: kocevskal@yahoo.com

Јован Ананиев

Редовен професор,

Правен факултет- Универзитет „Гоце Делчев“ - Штип

e-mail: jovan.ananiev@ugd.edu.mk

Апстракт

Стандардите за промоција на недискриминацијата и заштитата од дискриминација вклучуваат стандарди за телата за еднаквост. Нема единствени принципи за телата за еднаквост. Некои земји имаат плурален модел на заштита и обратно, некои земји имаат една институција за заштита од дискриминација. Исто така, во различни земји тие имаат различни капацитети и моќ. Во овој труд се тестираат хипотезите;

1. Плуралниот модел е повеќе ефикасен и
2. Стандардите на Европската унија не се доволни за оптимален капацитет на телата за еднаквост.

Во трудот е направена споредбена анализа на три земји и тоа Србија, Хрватска и Бугарија, а заради подобра споредба, се дава преглед и на Република Македонија..

Клучни зборови: *дискриминација, тела за еднаквост*

**INSTITUTIONAL INFRASTRUCTURE OF THE MECHANISM FOR
PROTECTION FROM DISCRIMINATION IN SOUTH EAST EUROPE:
STANDARDS AND PERSPECTIVES**

Lence Kocevaska, LL.M

State Advisor,

Ministry of Labour and Social Policy, Republic of Macedonia

e-mail: kocevskal@yahoo.com

Jovan Ananiev, PhD

Professor,

Faculty of Law, University Goce Delcev Shtip

e-mail: jovan.ananiev@ugd.edu.mk

Abstract

The standards for promotion of non-discrimination and protection from discrimination include standards for equality bodies. There are not unique principles for the equality bodies. Some countries have plural model of protective mechanism and contrary, some countries have one institution in the anti-discrimination system. Also, in various countries those institutions have different capacities and powers. In the article are tested hypothesis:

1. The plural model is more effective and
2. EU minimal standards are not enough for optimal capacity of the equality bodies. In the article are used comparative analysis of Serbia, Croatia and Bulgaria, and, for better review, Republic of Macedonia.

Keywords: *discrimination, equality bodies, standards*

Вовед

Земјите од Источна Европа, следејќи ги политиките за еднаквост на Европската унија, пристапија кон формирање на тела за еднаквост или, пак, ја

проширија надлежноста на веќе постоечките институции за заштита на човековите права, додавајќи ја и надлежноста заштита од дискриминација. Ваквите тела се паралелни органи на судските органи и имаат за цел вонсудска заштита на граѓаните од дискриминација и создавање на превентивни механизми од оваа појава.

Иако станува збор за еден регион, сепак од трудот може да се заклучи дека во некои земји постои само една институција за оваа цел а во други две или повеќе институции, а, исто така, во некои од нив, тие институции се со многу поголеми надлежности во сферата на заштитата од дискриминација и со поголем опсег на надлежности, за разлика од некои други земји. Сепак, нивната ефикасност не зависи само од нивната поставеност во уставите, односно законите, туку од нивното практично функционирање, кое зависи од кадровските, материјалните и финансиските капацитети, но и од правната култура на граѓаните да се обратат до овие институции, како и од онаа на институциите, надлежни да извршат ефикасна заштита.

1. Повереник

Повереникот за заштита на рамноправноста е самостоен, независен и специјализиран државен орган надлежен за заштита од дискриминација и унапредување и заштита на рамноправноста. Повереникот е индивидуален орган (тн инокосен) а не колективен што значи дека сите одлуки ги носи сам. Повереникот е воспоставен со Законот за забрана од дискриминација и тој има широк круг на законски овластувања кој го прават централно државно тело за борба против сите облици и видови на дискриминација. Повереникот се избира од страна на Народното собрание на Република Србија, а на предлог на одборот на Народното собрание за уставни прашања. Една од основните надлежности на Повереникот е да постапува по поднесени претставки во случаи на дискриминација на лице или група на лица, кое ги поврзува лично својство. Повереникот е надлежен да прима претставки да дава мислења и препораки по конкретни случаи на дискриминација и да изрекува утврдени мерки согласно закон. Покрај оваа надлежност Повереникот е должен на подносителот да му даде информации за неговите права и можност за покренување на судска или друга постапка, вклучувајќи ја и постапката за миреење, како и да поднесува тужби за заштита од дискриминација, во согласност со лицето кое е дискриминирано. Повереникот е исто така надлежен да поднесува прекршочни пријави против дискриминаторски акти пропишани во антидискриминаторски прописи. Тој исто така има надлежност да ја информира јавноста за најчестите, најтипичните и тешките случаи на дискриминација, да го следи спроведувањето на законите и други прописи и да инцира донесување или измена на прописи заради спроведување и

**EMPLOYEES' PARTICIPATION IN THE MANAGEMENT AND
DECISION MAKING IN PUBLIC ENTERPRISES AND INSTITUTIONS –
THE CASE OF THE REPUBLIC OF MACEDONIA**

Ljupcho Petkukjeski

Assistant Professor

School of Law, University American College Skopje, “Treta Makedonska
Brigada“ 60, 1000, Skopje,
e-mail: petkukeskiljupco@yahoo.com

Marko Andonov

Associate professor

School of Law, University American College Skopje, “Treta Makedonska
Brigada“ 60, 1000, Skopje,
e-mail: andonov@uacs.edu.mk

Zoran Mihajloski

Associate professor

School of Law, University American College Skopje, “Treta Makedonska
Brigada“ 60, 1000, Skopje,
e-mail: mihajloski@uacs.edu.mk

Kristina Misheva

Assistant Professor at the Faculty of Law

University Goce Delchev Stip “, Stip,

e-mail: miseva@yahoo.com

Abstract

Institutions represent a complex social organism for meeting a broader public interest through performing public service which is not classified under commercial activity determined by law (non-economic activity) and which can be determined by law as an activity of public interest. It includes public services provided through institutions in the fields of education, science, culture, health care, social welfare, child protection, protection of persons with intellectual and body disability, as well as other activities which are determined by law as public service.

On the other hand, the public enterprises are entities which are established for performing activities of public interest (performing various public works and alike) and basically they represent traders which regarding their operation are not different from the traders (trade companies) which are established and operate according to the Company Law. Those differences refer only to the establishment (founders), specifics of the performance of the activity of public interest, as well as in the part which refers to the organization of the management of those enterprises.

Regarding the institutions and public enterprises we cannot speak about classical contradiction of the relations between the labor and the capital as in the companies due to the fact that these entities are established with financial and other resources from the state or municipal budget, that is, with resources collected on various grounds from the citizens and other legal entities.

In order to perform the public activity of the public enterprises and institutions there is a need for the employees to synchronize and subordinate their own interests to the interests of those entities. Starting from this argument, there is inevitable need of employees' participation in the decision making and governing the institutions and public enterprises, through which they would be able to enjoy and protect their economic and social rights and interests.

The primary goal of this paper is to present and elaborate the legal grounds of practical realization of the employees' right to participate in the governing and decision making in the public enterprises and institutions in the Republic of Macedonia.

Keywords: *participation, public enterprise, institution, information, consultation, managing organs*

THE EUROPEAN COURT FOR HUMAN RIGHTS AND NATIONAL CONSTITUTIONAL COURTS-THE RELATIONSHIP OF CONFLICT OR RELATIONSHIP OF COOPERATION¹

Maja Nastić

Assistant Professor

Faculty of Law University of Niš

maja@prafak.ni.ac.rs

Abstract

The ECHR emerged on the ruins of Europe, establishing a healthy, solid basis for the protection of human rights at the European level. Under its auspices in the jurisprudence of the ECtHR, it was built referential system of human rights protection, which strongly influenced the national legal systems. This resulted in incorporation of the ECHR in national systems and its application in proceedings before national constitutional courts.

Applying the ECHR before national constitutional courts opens a very complex issue of their relationship with the ECtHR. This issue receives the 'specific' weight under the circumstances that the ECtHR is often justifiably designed as a constitutional court *sui generis*. Does this imply a hierarchical relationship in which the ECtHR is higher court in relation to the national constitutional court; or, it does not significantly change the nature of their relationship. Are there any tensions between two courts, or are some aspects of establishing partner relations on the horizon? This paper will focus on the possible answers to these questions, with special emphasis on relationship between the Constitutional Court of Serbia and ECtHR.

Keywords: *ECHR, ECtHR, constitutional court*

1. Introduction

Today we can claim there are three relevant systems for the protection of human rights. The first one functions on the national level, with national courts playing the central role; the second, operating on the level of the European Union, with the prominent role of the European Court of Justice; and the third, established on the level of the Council of Europe, with the European Court of Human Rights at

---

¹ The author acknowledges the grant of the MNTR 179046, for carrying out this research.

the forefront. These systems cannot be viewed as fully separate and independent, but rather as complementary systems coexisting in the same broad or narrow area. The synthesis of these systems is ensured through the activities of national courts, which apply both their national law and the law of the European Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms (hereinafter: ECHR) as well as the law of the European Union, if they are member states, or if they are invited to apply European standards on the protection of human rights nationally².

When we discuss the European standards for the protection of human rights, we have in mind, first of all, the standards established by the European convention and those originating from the activities of the European Court of Human Rights (hereinafter: ECtHR). Although in EU member states, one should not neglect the protection of rights exercised before the European Court of Justice, the ECHR and the ECtHR have been reputable for a long time and are still 'leaders' in this domain. After all, it is the ECHR that binds together EU member states and non-member states.

The focal point of this article is the impact of the ECHR on the protection of human rights in the national legal system and its implementation before the national constitutional courts. Although, at first glance we could say that they do not have many 'touch points', the national constitutional courts had crucial role in the implementation of the ECHR in the internal constitutional systems. The application of the ECHR can be observed in the context of the role of the constitutional court in the national constitutional systems, which is also determined by the jurisdiction scope of this court.

The application of the ECHR in the proceedings before national constitutional courts inevitably opens a very significant and very complex issue of the relationship between the two courts: the national constitutional court and the ECtHR. The issue of the relationship between two courts is given a 'specific' weight in circumstances where the ECtHR, due to its role in the protection of human rights, increasingly qualifies as a constitutional court *sui generis*. When the ECtHR is designated as a constitutional court, even as a constitutional court of a special kind, there are few questions that could be asked: Does this imply a hierarchical relationship in which the European Court is a higher court with regard to national court? Or, this fact does not change the nature of their relationship. Does this imply the possible tensions in relationship between two courts, or perhaps establishing a kind of partnership relations? The question of the relationship between the two courts is our central theme, with a special emphasis on observing the relations between the Constitutional Court of Serbia and the European Court of Human Rights.

---

² See more M. Nastić, *The importance of the ECHR in constitutional law and the constitutional system of the Republic of Serbia*, *Facta Universitatis: Law and Politics*, 1/2009, p. 31

СВОБОДА СЛОВА КАК ФОРМА ВЫРАЖЕНИЯ КОНСТИТУЦИОННОГО КОНСТРУКТИВНОГО ПРОТЕСТА

Мария Липчанская Александровна

Заместитель директора Института законодательства,
профессор кафедры конституционного и международного права,
доктор юридических наук, профессор; ФГБОУ ВО «Саратовская
государственная юридическая академия»; Россия, Саратов
E-mail: lipchan_maria@mail.ru

Светлана Куликова Анатольевна

Доцент кафедры конституционного и муниципального права, кандидат
филологических наук, доцент; Национальный исследовательский
Саратовский государственный университет имени Н.Г. Чернышевского;
Россия, Саратов
E-mail: kulikovasveta@inbox.ru

Аннотация

Согласно ст. 32 Конституции РФ граждане России имеют право на участие в управлении делами государства. Реализация указанного конституционного права во многом зависит от того, насколько правовая система государства гарантирует возможность конструктивного выражения мнения всеми гражданами страны. В современных политико-правовых условиях актуализируется вопрос о протестном выражении гражданами своего мнения.

Конституция РФ в числе основ конституционного строя закрепляет плюрализм мнений и запрет моногосударственной идеологии. Системное единство этих норм с гарантированием права на участие в управлении делами государства и правом на свободу слова, позволяет российским гражданам конструктивно выражать несогласие с решениями и/или действиями власти, то есть в публично-правовых отношениях допускает конструктивный протест.

Статья посвящена анализу содержания такого понятия, как конституционный конструктивный протест. Конституционно гарантированная свобода слова рассматривается в статье как форма выражения конструктивного протеста.

Автором выявлены особенности реализации свободы слова в публичных правоотношениях, проанализировано соотношение таких понятий как конституционный конструктивный протест,

конституционное сопротивление, народные восстания и массовые беспорядки. Уделяется внимание ограничениям свободы слова, приводится их классификация, высказаны суждения относительно пределов и «разумных» ограничений свободы слова в современных демократических условиях.

В Российской Федерации на конституционном уровне закреплена обязанность государства охранять человеческое достоинство. Развивая эти конституционные нормы, Гражданский кодекс Российской Федерации уполномочивает граждан оспаривать в суде клеветнические сведения, порочащие честь, достоинство или деловую репутацию. В статье анализируются факты злоупотребления свободой слова в публичных правоотношениях. Проанализирована судебная практика в сфере защиты свободы слова как формы выражения конституционного конструктивного процесса, в том числе представлен анализ практики Европейского Суда по правам человека за период 1996-2016 г. относительно нарушения свободы слова в публичных правоотношениях.

***Ключевые слова:** конституционные права и свободы, свобода слова, конституционный протест, участие граждан в управлении делами государства, публичные правоотношения, ограничение свободы слова.*

FREEDOM OF SPEECH AS A FORM OF EXPRESSION CONSTITUTIONAL CONSTRUCTIVE PROTEST

Mariya A. Lipchanskaya

Deputy Director of Institute of lawmaking, Professor of Constitutional and International Law, Doctor of Law
(Saratov State Law Academy); Russia, Saratov
e-mail: lipchan_maria@mail.ru

Svetlana A. Kulikova

Candidate of Philological Science, Associate Professor of the Department of Constitutional and Municipal Law, Saratov State University;
Russia, Saratov
e-mail: kulikovasveta@inbox.ru

Abstract

According to article 32 of the Constitution of the Russian Federation citizens of Russia have the right to participate in managing state Affairs. The implementation of this constitutional law largely depends on how the legal system of the state guarantees the opportunity for constructive expression of opinion by all citizens of the country. In modern political and legal conditions actualizarea question about the protest expression by citizens of their opinions.

The Constitution of the Russian Federation in the number of foundations of the constitutional system enshrines pluralism and the prohibition monagascalientes ideology. The systemic unity of these norms guaranteeing the right to participate in managing state Affairs and the right to freedom of speech, allows Russian citizens to constructively Express disagreement with the decisions and/or actions of the authorities, that is, in publicly-legal relations allow constructive protest.

The article is devoted to analysis of the content of such concepts as constitutional constructive protest. Constitutionally guaranteed freedom of speech article as an expression of constructive protest.

The author reveals the features of realization of freedom of speech in public relations, analyzed the relationship of concepts such as constitutional a constructive protest, the constitutional resistance, the popular uprising and riots. Focuses on the restrictions on freedom of speech, their classification is given, the judgment made concerning the limits and "reasonable" restrictions on the vaults of speech in modern democratic conditions.

In the Russian Federation at the constitutional level establishes an obligation of States to protect human dignity. Developing these constitutional provisions, the Civil code of the Russian Federation authorizes citizens to challenge in court the defamatory information discrediting honour, dignity or business reputation. The article examines the facts of abuse of freedom of speech in public relations.

The article analyses the judicial practice in the sphere of protection of freedom of speech as forms of expression constitutional constructive process, including presents an analysis of the practice of the European Court of human rights for the period 1996-2016 g. regarding the violation of freedom of speech in public relations.

Keywords: *constitutional rights and freedoms, freedom of speech, constitutional protest, the participation of citizens in managing state Affairs, public relations, restriction of freedom of speech.*

СИСТЕМ НА ДОБРОВОЛНО ЗДРАВСТВЕНО ОСИГУРУВАЊЕ ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА: ПРЕДНОСТИ И СЛАБОСТИ

Марија Амповска

доцент,

Правен факултет, Универзитет Гоце Делчев во Штип,

е-маил: marija.ampovska@ugd.edu.mk

Апстракт

Во Република Македонија денес постои двоен модел на здравствено осигурување. Како основен модел се применува задолжителното здравствено осигурување а со посебен закон се уредува можноста за паралелно постоење на модел на доброволно здравствено осигурување. Постои правна можност за граѓаните на Р. Македонија да имаат доброволно здравствено осигурување во форма на дополнително здравствено осигурување или приватно здравствено осигурување. Во светот, денеска, се познати успешни примери на паралелно постоење на овие два модели на здравствено осигурување. Со оглед на фактот дека законот беше донесен во 2012 година, истражувањето се движеше во насока на утврдување дали може нашата држава да се вброи во успешните примери за кои зборуваме, или правната практика е сосема поинаква од правната регулатива.

***Клучни зборови:** доброволно здравствено осигурување, задолжително здравствено осигурување, приватно здравствено осигурување, дополнително здравствено осигурување.*

Abstract

In Republic of Macedonia currently the health insurance system is consisted in mandatory and voluntary health insurance. New model of voluntary health insurance was inforced in 2012 with the Law on Voluntary Health Insurance. The main purpose was for the citizens to receive better health protection and to promote the right of health as one of the basic human rights in the modern society. The purpose of this paper is to present an analyzes of the provisions in this law, as well as to present its positive and negative features.

***Keywords:** voluntary health insurance, private voluntary health insurance, mandatory health insurance, insurer, insured person, additional voluntary health insurance.*

Воведни напомени

Во правната теорија денеска се смета дека постојат механизми кои им стојат на располагање на владеачките структури во една држава со цел граѓаните да се заштитат од значителни финансиски негативни ефекти причинети од влошување на нивната здравствена состојба. Како три основни механизми се наведуваат оданочувањето, социјалното осигурување и приватното здравствено осигурување. Оданочувањето и социјалното осигурување се сметаат за механизми кои се засновани на принципот на справедливост и еднаквост, додека приватното здравствено осигурување го истакнува принципот на нееднаквост, и се карактеризира со голем број на неосигурени лица и елитистичка здравствена грижа за богатите.¹ Во поглед на застапеноста на овие механизми денеска доминираат првите два кои имаат статус на моќни методи со кои се постигнува универзално покритие со соодветна финансиска заштита за сите граѓани во случаите на трошоци за здравствени услуги. Во системите засновани на оданочување финансиската заштита се остварува преку индиректно учество на граѓаните во форма на плаќање на даноци, додека во системите на социјално осигурување оваа заштита се остварува преку генерирање на придонеси од домаќинствата и претпријатијата определени врз основа на нивните плати и други приходи.² Иако е несомнена доминацијата на овие два системи, државните системи денеска ја увидуваат нивната ограниченост и неможност да се обезбеди универзална финансиска заштита. Токму тоа е причината да се бараат и да се применуваат и други методи и механизми за финансирање на здравствената заштита. Крајната цел е да се остварат следните цели на здравствениот систем предвидени во извештај на Светската здравствена организација – World Health Report 2000: здравствениот систем треба да придонесе за добро здравје, да соодветствува со очекувањата на граѓаните и да воспостави правичност во поглед на финансискиот придонес во здравствениот систем.³

---

¹Види Sekhiri Neelam, Savedoff William, *Private health insurance: Implications for developing countries*, World Health Organization, Geneva, 2004, <http://apps.who.int/iris/handle/10665/69032>, available on 05.07.2017.

²Guy Carrin, Maria-Pia Waelkens, Bart Criel, *Community-based health insurance in developing countries: a study of its contribution to the performance of health financing systems*, Tropical Medicine and International Health, Volume 10 No 8, august 2005, pp 799–811.

³World Health Organization, *World Health Report 2000, Health Systems: Improving Performances*, http://www.who.int/whr/2000/en/whr00_en.pdf?ua=1

Еден од механизмите да се придонесе кон остварување на овие цели е приватното здравствено осигурување. Денеска се смета дека приватното здравствено осигурување има три различни функции:

- првата функција е да послужи како алтернатива за социјалното осигурување.

- втората функција е да послужи како дополнување на основниот систем на здравствено осигурување преку обезбедување на покритие за здравствени услуги кои не се покриени со социјалното осигурување или како покритие за финансиски ризици од соосигурување.

- третата функција е да обезбеди дополнително односно душло осигурување со кое граѓаните користат дополнително приватно осигурување дури и кога мораат да учествуваат во постоечкиот јавен систем на осигурување.⁴

Во поглед на системот на приватно здравствено осигурување, односно доброволното здравствено осигурување⁵ прашањето кое предизвикува дискусии и дилеми е: Дали пазарот на доброволно осигурување, а со тоа и системот на доброволно здравствено осигурување, може да опстане во земјите во развој? Имено, за доброволното здравствено осигурување да биде успешна приказна во една држава потребно е најпрво да биде исполнета концептуалната рамка на институтот осигурување. Понатаму, теоријата на осигурувањето бара исполнетост на предвидувањето дека домаќинствата кај кои е содржан ризикот доброволно ќе бараат осигурување доколку им биде понудено за премија "... чиј вишок над очекуваните трошоци е помал од премијата за ризикот што би имале волја да го платат. Таа премија за ризикот, од друга страна, зависи од разликите меѓу загубите што осигурувањето ги покрива и од гранците на аверзијата на домаќинствата спрема ризикот."⁶ Според одредени истражувања доколку државите во развој успеат да го сведат уделот на профитот и административните трошоци на 30 проценти од премиите кај доброволното осигурување голем број на домаќинства со

---

⁴ Stefan Greß, *Private Health Insurance in Germany: Consequences of a Dual System*, Health Policy, Nov; 3(2), 2007 pp. 29–37.

⁵ Во правната теорија се користата и двата термини.

⁶ Mark V. Pauly, Frederic E. Balvin, Sudha Meghan, *How private, Voluntary Health Insurance Can Work in Developing Countries*, Health Affairs, no. 6, 2009, pp: 1778-1787, стр. 1779.

THE INFLUENCE OF THE NEW MODEL OF ECONOMIC GOVERNANCE ON SHAPING EUROPEAN MONETARY LAW¹

Marko Dimitrijević,

PhD, Assistant Professor,

Faculty of Law, University of Niš, Republic of Serbia,

markod1985@prafak.ni.ac.rs

Abstract

The subject of analysis in this paper is to review the impact of the new model of economic governance on redefining European monetary law principles and standards (especially impact of the Treaty on the European Stability Mechanism and Treaty on Stability, Coordination and Governance in the Economic and Monetary Union). In this regard, the first part of the paper points out the reasons for the establishment of the new model of economic governance, its organisational structure and mechanisms for granting financial and monetary support to member states of the eurozone. Specifically, it considers the procedure for granting financial assistance in accordance with the relevant monetary norms of founded treaty in the area of public debt and sound financial management. Hereinafter, it determining the legal nature of mentioned pillars included in the new model of economic governance, its compliance with the traditional monetary norms in the context of prohibition of collective responsibility (monetization) for public debt. The new institutional model of economic governance in terms of the debt crisis, according to the author, represent solid proof of the continuing needs of European lawmakers for derogation (abrogation) current monetary rules in order to protect legal certainty and economic stability.

Keywords: *monetary law, the new model of economic governance, EU, lex monetae, public debt.*

1. Introduction

The problems observed in the European Union in terms of global economic and financial crisis imposed the need to reform the institutional framework of governance in the Economic and Monetary Union. Ever since the establishment of the European Monetary Union, it has become clear that such a union cannot survive without a common economic policy. Legal aspects of the common monetary policy

---

¹ This paper is a result of research conducted within the project „Harmonisation of Serbian Law with EU Law (2013-2018)”, carried out by Faculty of Law, University of Niš.

have their legal consequences, in terms of (in)abilities to use the exchange rate in the fight against asymmetric shocks and inflation, which in the conditions of existence of the financial crisis may have serious legal, economic and political repercussions.² The institutional frameworks of the new economic governance were created outside the scope of the primary law and secondary legislation acts and shaped by the provisions of the Strategy for smart, sustainable and inclusive growth, by measures in the framework of the so-called European Semester and the Agreement on the constitution of the European Stability Mechanism. As the agreement on the establishment of EU (Art. 136) explicitly prohibit credit debt of the Member States (no-bailout clause), in January 2013, this article has been revised so that the credit support measures are no longer treated as a form of joint and several liabilities for public debt but it is a measure of the current financial support (which explains the existence of a recession), which is a prerequisite for the legal justification of the new agreements. We believe that it is difficult to assess legal complementarity of these mechanisms according to the primary sources of law, as they have been adopted in order to achieve macroeconomic stability and balance, while legal certainty does not appear as a primary, but as an indirect object. Also, it is obvious that the global economic crisis pointed out weaknesses of the entire "the international financial architecture" as general concept for the application of the financial standards in order to avoid the effects of large recession (by elimination system risks) and constituting the specific organs in national legislations that encourage the respect for these standards.³

2. (No) sustainability of the traditional postulates of European monetary law

The economic crisis has just pointed to the fact that the coordination of legal mechanisms of the Member States' fiscal policy are slowly implemented in practice because of the inability to balance the interests of the various countries that hardly agree on the factual limitation of their sovereignty (although formally legally they do so by signing communitarian contracts and ratifying them in national legislations). Creating the Monetary Union is not a goal in itself but is an instrument for achieving the European Union's fundamental goals.⁴ The Treaty of Maastricht has shown that in the creation of a monetary union is dominated by the conservative conception (for which for the accession to the Union is necessary to respect fiscal rules), over the liberal view, where the establishment of a monetary union is sufficient

---

² Snyder, F., *EMU Revisited: Are We Making a Constitution?, What Constitution We Are Making?*, In "The Evolution of EU Law", (Craig P. and De Burca G. eds), Oxford, 1999, pp. 544-574.

³ Giovanoli, M.; Devos, D., *The International Monetary and Financial Law: The Global Crisis*, Oxford, 2000, pp.3-6.

⁴ Golubović, S., *Evropska monetarna unija-Institucionalni aspekti*, Niš, 2007, pp.49-51.

only to introduce the principle of hard budgeting forbidding the financing of budget deficits to Central Banks.⁵ Experience with the coordination of fiscal policy on this plan shows that at some point there is a tendency to rescue the disadvantaged members (non-compliance with the no-bailout clause, i.e. the prohibition of mutual funding of Union members).

In considering the justification of the existence of a monetary union, we have to take into account the basic monetary law provisions of the EU. Namely, in the structure of monetary law it is customary to make a distinction between the areas in which the Union has full jurisdiction and appears as an exclusive right holder (autonomously makes financial-law decisions according to the *lex monetary* principle) and the competencies in which the member states (individually or collectively by concluding multilateral agreements) make decisions in the area of monetary policy (*lex contractus*). EU Monetary law under the *lex monetae* principle implies the comprehensiveness of legal norms that determine the character of the public debt in the monetary sphere.⁶ Certainly, monetary union members enjoy the contractual freedom to conclude an agreement and designate a currency unit in which the public debt will be denominated when concluding an agreement, but once the currency unit's choice of mode, by automatism; they become entities under the monetary law norms of the currency they chose. The monetary law rules (regardless of whether they are codified in one or more acts) should provide a clear definition of currency (currency units) and the determination of its value⁷

When the Monetary Union was created, member states delegated their monetary sovereignty to the European Central Bank, which means that the monetary law of the EU is directly applicable and does not exist in parallel with the national monetary law of member states. The process sources of monetary law of the EU are present in communitarian acts and as such, they enjoy absolute supremacy. In that sense, it is particularly important art. 123 of the Treaty on European Union which regulated the basic principles of transition to a new single currency and establishing legal mechanisms for the application of such principles in the area of secondary (soft) law⁸ At this point, we must note that the design of the concept of monetary sovereignty is a major contribution to the customary law, legal jurisprudence and

---

⁵ Babić, B., *Pravna strana krize Evropske monetarne unije*, Pravo i privreda, No. 48(4-6), 2011, pp. 420-435.

⁶ Wahlig, B., *European Monetary Law: The Transition to the Euro and the Scope of Lex Monetae*, In "International Monetary Law, Issues for the New Millennium" (M.Giovanoli ed), Oxford, 2000, pp. 188-211.

⁷ De Lapasee, P., *The Legal Status of the Euro*. In "Legal Aspects of European System of Central Banks", (L. Amicorum and P. Z. Garavelli eds), European Central Bank, 2006, pp. 235-243.

⁸ Louis, V. J., *The New Monetary Law of European Union*, In „International Monetary Law, Issues for the New Millennium", (M. Giovanoli ed), Oxford, 2000, pp.5-34.

ЗАСТАПЕНОСТ НА КРИМИНАЛИСТИКАТА НА ПРАВНИТЕ ФАКУЛТЕТИ ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Методија Ангелески

проф. д-р,

Факултет за детективи и безбедност- Прв Приватен ФОН Универзитет-Скопје,

metodija.angelevski@fon.edu.mk

Самир Салиевски

асс. м-р,

Факултет за правни науки - Прв приватен ФОН Универзитет-Скопје,

samir.salievski@fon.edu.mk

Апстракт

Во борбата против криминалот треба да се трага по современи стратешки решенија што ќе нудат успех на превентивен и репресивен план. Ваквиот пристап подразбира дека субјектите што му се спротивставуваат на криминалот задолжително треба претходно во процесот на нивното високо образование да се стекнале не само со правни, туку и со задолжителни криминалистички сознанија. Се смета дека криминалистиката како универзитетски предмет најпрвин е воведена на правните факултети (за што е заслужен основоположникот на криминалистичката наука Ханс Грос), а потоа таа е неизбежен составен дел на студиските програми на специјализирани високо образовни институции со различен назив (криминалистички факултети, факултети за безбедност, полициски академии, и слично), кои што се сметаат за матични универзитетски институции за изучување на криминалистиката, со оглед дека оваа самостојна наука се изучува интегрално. Меѓутоа, парадоксално е тоа што и покрај искуството од единаесет децении од воведувањето криминалистичка настава на правните факултети ширум светот, се уште многу земји на сите меридијани се соочуваат со поразителниот факт дека на ваквите високо образовни институции е запоставена криминалистиката како универзитетски предмет. Од ваквите неповолни современи криминалистичко – дидактички трендови, за жал, не е имуна ниту

Република Македонија. Ваквите трендови се наоѓаат во центарот на вниманието на овој труд.

Клучни зборови: криминалистика, криминалистичка настава, правни факултети

REPRESENTATION OF CRIMINALISTICS IN LAW SCHOOLS ACROSS MACEDONIA

Abstract

Fight against crime should trace the contemporary strategic solutions that will offer success on preventive and repressive plan. This approach implies that the subjects who will potentially oppose crime will previously undergo through a process in their higher education where they will acquire not only legal but also mandatory knowledge of criminalistics. It is considered that criminalistics as a undergraduate course was firstly introduced in the faculty of law science as a university subject first introduced the Law (for which Hans Gross is credited as the founder of the science of criminalistics) and then it becomes an inevitable part of the curricula of specialized higher education institutions with a different names (faculty of criminalistics, faculty of security, police academy, etc.), which are considered as stem university institutions for the study of criminology, given that this independent science is studied integrally. However, paradoxically, despite the experience of eleven decades since the introduction of teaching criminalistics in law faculties worldwide, many countries across the globe face the defeating fact that in such higher educational institutions criminalistics continues to be neglected as a university subject. Republic of Macedonia, unfortunately, is also not an exception from such unfavorable modern criminal - didactic trends, unfortunately. Such trends are the main focus of this paper.

Keywords: criminology, criminology course, law schools

1. ВОВЕДНИ ЗАБЕЛЕШКИ ЗА КРИМИНАЛИСТИКАТА КАКО НАСТАВЕН ПРЕДМЕТ (КУС ИСТОРИСКИ ПРЕСЕК)

Со полно право учителот по криминалистика, проф. д-р Владимир Водинелиќ (се уште ненадминат криминалистички авторитет во земјите на поранешната СФР Југославија), во сите изданија на неговиот класичен универзитетски

учебник по криминалистика потенцираше дека криминалисти се сите оние кои во борбата против криминалот во која било фаза од криминалистичкото постапување (во оперативната, истражната и судската дејност) ја применуваат криминалистиката (полициски инспектори, разузнавачи, контраразузнавачи, вештаци, обвинители, истражни судии, судии, адвокати). Тоа подразбира да ја познаваат криминалистиката за да би можеле во нивното работење да ги применуваат нејзините придобивки.

Пораката е многу јасна: ефикасната борба против криминалот не трпи никакви импровизации и оти е потребен научно - стручен пристап, кој што подразбира стекнување стручни и научни знаења во универзитетски клупи како основна претпоставка за ефикасна и адекватна примена на современи криминалистичко - технички средства, тактички начини и комбинации, како и на научни и практично засновани методи, произлезени од пазувите на криминалистиката како самостојна наука со сите потребни конститутивни елементи. Стекнатата специјалност за практична примена на криминалистичките знаења претставува претпоставка за функционирање на правната држава.

Криминалистички знаења се стекнуваат во сите степени или циклуси на универзитетско образование. Во историјата на криминалистичкото образование за секогаш ќе останат забележани два многу интересни факти:

1) речиси уште од самиот „официјален“ почеток на криминалистичката наука (а тој почеток со полно право се врзува за 1893 година, кога излегува првото издание на трудот „Прирачник за истражни судии“, кој подоцна во наредните неколку изданија е дополнет во насловот и со „систем на криминалистиката“, од нејзиниот автор Ханс Грос, основоположник на оваа самостојна наука) веќе созрева сознанието дека на криминалистиката местото и е во рамките на високото образование;

2) криминалистиката како универзитетски предмет најпрвин започнува да се изучува на правните факултети. Овие факултети со нивното егзистирање на универзитетската сцена имаат долга традиција, меѓутоа сепак тие, во основа, не се сметаат за факултети што се матични за изучување на криминалистиката, со оглед дека теоретскиот систем на криминалистиката не се изучува во целост и не се опфаќаат помошните криминалистички дисциплини. Дури подоцна криминалистиката започнува да се изучува и на специјализирани криминалистички факултети, високи школи за внатрешни работи или полициски академии (кои се со помала традиција на универзитетската сцена и кои се сметаат за матични високо образовни институции за стекнување високо криминалистичко образование, со оглед дека во нивните наставни програми криминалистичката наука се третира како систем проучуван од цел спектар на наставни предмети што ги опфаќаат сите криминалистички области и помошните криминалистички дисциплини).

ЕВРОПСКОТО ДРЖАВЈАНСТВО И СУДОТ НА ПРАВДАТА НА ЕВРОПСКАТА УНИЈА

Милена Апостоловска-Степаноска

доцент

Правен факултет „Јустинијан Први“ Универзитет Св. Кирил и Методиј,
Скопје

e-mail:apostolovska_mi@yahoo.com

Абстракт

Истражувањето се базира на одлуките на Судот на правдата на Европската Унија во однос на правата кои произлегуваат од европското државјанство. Авторот на истражувањето тврди дека Суд за правда на ЕУ е институција која секогаш при донесување на одлуки, кои се однесуваат на европските граѓани има во предвид тие да се во насока на создавање на чувство на припадност на европските граѓани кон Европската унија. Со цел да ја докаже оваа теза, авторот прави една кратка ретроспективна анализа на најважните одлуки во врска со правото на слободно движење, право што им претходеше на правата кои произлегуваат од европското државјанство. Во вториот дел од истражувањето фокусот е на одлуките донесени од страна на Судот по влегувањето во сила на Договорот од Мастрихт и спроведувањето на правата кои произлегуваат од европското државјанство. Неопходно е да се каже дека за прв пат во 1998 година, Судот донесе одлука врз основа на одредбите за државјанство на Унијата во случајот Мартинез Sala v. Freistaat Bayern. Со овој и други случаи кои се предмет на истражувањето авторот сака да докаже дека Судот на правдата на Европската Унија е на вистинскиот пат во однос на неговата политика со доделување на еднакви социјални права за сите граѓани на Европа да се постигне чувство на припадност, и тоа се потврдува и со последната анкета на Евробарометар, кога на прашањето: `` што мислите дека ќе придонесе за вашето чувство за европско граѓанство `` , високи 37% од испитаниците на прво место одговориле: воведување на единствен европски усогласен социјален систем во земјите-членки.

Клучни зборови: Суд на правдата на Европската Унија, европско државјанство, европски идентитет.

Abstract

The research is based on the decisions brought by the Court of Justice of the European Union regarding the rights that derive from the European citizenship. The author of the research state that the Court of Justice of the European Union is an institution that always when making decisions that attracts the European citizens consider those to be in favor of creating the sense of belonging to the European Union. In order to proof this thesis, the researcher first make a short retrospective analyze of the most important decisions regarding the right of free movement, right that preceded to the rights that derive from the European citizenship. In the second part of the research are the decisions brought by the Court after entering into force of the Maastricht Agreement and implementing the right of European citizenship. It is necessary to say that for the first time in 1998, the Court adopted a decision to abide by the provisions on citizenship of the Union in the case of *Martinez Sala v. Freistaat Bayern*. With this and other cases that are subject of the research the researcher want to proof that the Court of Justice of the European Union is on the right track in terms of its policy by granting equal social rights for all European citizens to achieve a sense of belonging, and this is confirmed with the latest Eurobarometer poll, when on the question: ``what do you think will contribute to your sense of European citizenship?``, a high 37% of respondents in the first place put the introduction of a single European harmonized among the member States welfare system.

Key words: European Court of Justice, European Identity, European Citizenship.

1. Вовед

Еден од начините на кој може да се анализира улогата која Судот на правдата на Европската Унија ја има во создавањето на европскиот идентитет е преку донесените одлуки кои се однесуваат на правата кои произлегуваат од европското државјанство. Докажано е дека практикувањето на правата кои прилегуваат од европското државјанство од страна на европските граѓани го поттикнува чувството на припадност кон Европската Унија. На таа линија е и Судот на правдата на Европската Унија кој како што ќе видиме во анализата на донесените одлуки секогаш кога пресудува тоа го прави во насока на гарантирање и обезбедување на правата кои произлегуваат од европското државјанство.

2. Улогата на Судот на правдата на Европската Унија во создавањето на европското државјанство

Основата за создавање државјанство на ЕУ можеме да ја побараме уште во првите основачки договори. Според некои автори, иако концептот за европското државјанство сè уште не бил споменат во тоа време, два важни настана придонеле за развојот на терминот „европски државјани“. Тука во прв план се мисли на ДЕЕЗ и одредбите што се однесуваат на слободно движење на работниците (чл. 48 и 51 ДЕЗ), како и на подзаконските акти што биле донесени во согласност со овој Договор. Така биле донесени акти што се однесувале на слободното движење на работниците и нивните семејства, како и мерки за координација на националното законодавство, со коишто ќе се осигура слободното движење на работниците и нивните семејства. Врз основа на овие одредби, Судот на правдата на Европската Унија има развиено широка практика. Така на пример, го има развиено концептот за работникот, и тој се однесува и на оние кои работат половина работно време, оние чијшто приход е помал од национално утврдениот минимум, како и оние кои се на обуки. Во оваа смисла треба да се каже дека Судот на правдата на Европската Унија на ЕУ ги зголеми правата од областа на образованието на работниците и нивните семејства. Меѓутоа, она што се смета дека е камен-темелник за создавањето свест за постоење европски државјани, е одлуката на Судот на правдата на Европската Унија во случајот Van Gend and Loos, што беше покренат од холандска компанија којашто се жалеше пред Судот за нееднаквите даноци за увоз од холандските власти, за продукти од Германија. Преседанот што во овој случај беше направен од Судот е содржан во позитивната одлука дека „сите европски државјани и компании можат да поднесат жалба до Судот, во случај на економска дискриминација од националните власти“.¹

Понатаму, Судот на правдата на Европската Унија, врз основа на одредбата што се однесува на правото за недискриминација (член 7 ДЕЗ), истата ја прошири на обезбедување заштита на државјаните на држава-членка, кога се наоѓаат на посета или престојуваат во друга држава-членка на Унијата.

---

¹ Случај C-26/62, Van Gend and Loss against the Duch Tax Administration, (1963), ECR1, <http://eudocitizenship.eu/index.php?id=53&cx=002144216258100832559%3A2xsjeq2zctc&cof=FORID%3A11&ie=UTF-8&q=case+c26%2F62&sa=Search&siteurl=eudocitizenship.eu%2F&ref=&ss=>, пристапено на 13.06.2017.

CRIMINAL LAW SESSION DOMESTIC VIOLENCE AND THE MEDIA

Mirjana Sredojević

PhD student, Faculty of Law, University Novi Sad

mirjana.sredojevic43@gmail.com

Abstract

Considering the growing popularity of topics about domestic violence, increasingly scandalous media reports infused with details of committed criminal acts, it is necessary to point to the far-reaching consequences of unprofessional reports for individuals, the family and the society. Even though domestic violence presents a fertile ground for increasing newspaper circulation, and the media find excuses in the legitimate public interest, such treatment is actually a violation of the dignity, privacy and presumption of innocence. Therefore, it is necessary to leave to the media controlled space and to make balance between the right to report and the right to privacy. The Criminal Code of the Republic of Serbia predicts special provisions about culpability of the author and an editor-in-chief for offences committed through the media. Also, for „leaking information” about criminal proceedings to the media, is prescribed the criminal responsibility in the Article 337 for Violation of Confidentiality of Proceeding and in the Article 369 for Revealing of Official Secret. During the analysis the different theoretical approaches about the relation between violence and the media, media practice, regulations and literature in this field and the practice of the European Court of Human Rights, questions that encouraged the author to think about this topic are: do the displaying of violence in the media affects aggression in everyday life, do the way in which the media inform about domestic violence affects the number of these offenses and what message the media are sending to the public about domestic violence? The aim of this article is to emphasize the importance of prevention of domestic violence and of creating a functional family relationships, which can be achieved only by systemic, synergic struggle at each level of society in which the media as a necessary democratic mechanisms play an important role.

Key words: *domestic violence, criminal responsibility, right to privacy, presumption of innocence, leaking information to the media.*

1. Introduction

Freedom of expression is one of the most important achievements of a democratic society. Informing the public contributes to the discussions on the matters of public interest and encourages the comprehensive development of the society and the individual. However, we should not disregard the fact that in a postmodern society, the media often fail to reflect the reality, but, in their omnipresence, create our perception of reality.¹ By removing the individual from their personal problems and, at the same time, by including them in the carefully selected global topics, the media quite often blur the image of realistic social relations and divert attention from key issues. By informing the citizens, they influence the formation of people's attitudes on various matters, including violence. Thus, the consumer becomes increasingly passive, he does not expand his horizons through personal research, but adopts them from others through powerful means² - the media.

Since the competition of the media content requires presenting quick actions that would hold attention, media publishers have recognized violence as a predictable way of guaranteeing a large audience. But in a race for greater profit, the media can easily become a mean of manipulation. Manipulation is defined as a „conceived systematic and controlled procedure, or a set of procedures, through which the manipulator, by using symbolic means in psychological and social conditions suitable for him, sends certain messages into the crowd, through the means of communication, aimed at influencing the beliefs, views and behavior of a large number of people, in order for them to be directed according to the beliefs, views and values of the manipulator, in such matters of vital interest without general consensus, but without being aware of it“³. Indoctrinating masses through the means of mass communication shows that the individual has become manipulated, and that he loses his own opinions in all areas of social life. He becomes, as Marcuse said, a one-dimensional man⁴. The manner in which the media present a certain topic to the public carries a message within, a call for action, for a reaction contained in the given information. The same is with domestic violence. The method of reporting can destine the public's attitude about the offenders and victims of this crime, what can create prejudices and stigmatization.

The media must be aware that they represent a necessary democratic mechanism and an important tool of the public in the prevention of domestic violence. Therefore is preferable to leave telephones of services of support and help

---

¹ D. Koković, *Društvo i medijski izazovi*, Novinarska biblioteka, Novi Sad, 2007, p. 39.

² *Ibidem*, p. 113.

³ V. Stefanovska, „Medijska pokrivenost nasilničkog kriminaliteta u Republici Makedoniji“, *Temida*, br. 1, vol. 19, 2016

⁴ D. Koković, 113.

and to act in any other way that would make the problems of victims more visible and to encourage society to react effectively, because responsibility is on all of us. Otherwise, informing the public about domestic violence because of an attractive topic is absurd.

2. Freedom of expression

Freedom of expression belongs to political rights and freedoms and its beginnings occur during civil revolutions in the late 18th century. In the second half of the 20th century, the freedom of public information and the freedom to access information gradually separated from freedom of expression.⁵ European Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms⁶ in Article 10 guarantees everyone freedom of expression that include freedom to hold opinions and to receive and impart information and ideas without interference by public authority and regardless of frontiers, while point 2 provides restrictions.

In Article 46, the Constitution of the Republic of Serbia⁷ regulates the freedom of thought and expression, while Article 50 regulates the freedom of the media, and Article 51 the right to information. Both freedoms are subject to limitations under certain conditions. There is no censorship in the Republic of Serbia. Law on public information and media⁸ in Article 3 stipulates that freedom of public information is to be exercised, including, in particular, freedom to gather, publish and receive information, freedom to form and express ideas and opinions, freedom to print and distribute newspapers and freedom to produce, provide and publish audio and audio-visual media services, freedom to distribute information and share ideas via the Internet and other platforms, and freedom to publish the media and perform activities pertaining to public information.

3. Right to privacy

In follow of the text will be especially pointed to the treatment of journalists regarding the respect of right to privacy, honor and reputation and presumption of innocence, because this are most often violated principles when reporting on domestic violence.

The right to privacy has deep roots in history and today it is protected by many international documents. Article 8 of the Convention provides that everyone has the right to respect for his private and family life, his home and his

---

⁵ See more: Bataljević D. i dr, „Etička pravila novinarske stuke i odgovornost medija za delatnost novinara“, Zbornik radova Pravnog fakulteta u Nišu, LXI, 2012, p. 174.

⁶ Available at: http://www.echr.coe.int/Documents/Convention_ENG.pdf (20/06/2017)

⁷ „Official Gazette of RS” No. 98/2006.

⁸ „Official Gazette of RS” No. 83/2014, 58/2015 and 12/2016 - authentic interpretation.

КОНСТРУКТИВНОЕ ПОЛИТИЧЕСКОЕ УЧАСТИЕ ГРАЖДАН КАК ГАРАНТИЯ ИХ КОНСТИТУЦИОННЫХ ПРАВ (на примере российских экологических общественных объединений)

Natalia Butusova

Проф. Воронежского государственного университета, Россия

e-mail:nataliabutusova@mail.ru

Аннотация:

Политическое участие как прямая или опосредованная вовлеченность граждан в политико-властные отношения, их участие в формировании органов власти, политических институтов и в процессе выработки политических решений, в правотворческой деятельности, по мнению автора статьи, может быть определено в качестве «конструктивного» при соблюдении ряда условий. В частности, речь идет о соответствии политического участия требованиям Конституции и законов, а также объективным потребностям устойчивого развития российского общества и государства. Конституции всех демократических государств закрепляют обязанность государства признавать и гарантировать неотъемлемые права человека как важнейшие ценности современного общества и государства. Если государство не в полной мере выполняет свое предназначение по отношению к человеку и его правам, это подрывает саму государственность, понимаемую как система общественных отношений, складывающихся в связи и в процессе последовательной реализации государством своих функций, своего социального назначения. С другой стороны, разрушение государственности в результате военных конфликтов, всякого рода неконституционных действий, государственных переворотов «ударяет», в первую очередь, по правам и свободам человека и гражданина, резко ослабляя или вообще уничтожая систему их гарантирования.

Современные системы гарантирования прав и свобод рассматривают государство в качестве основного их гаранта. Но, как показывает общественно - политическая практика России (как и иных стран), без активного включения гражданского общества, политического участия граждан система гарантирования нередко «пробуксовывает», что приводит не только к нарушению основополагающих прав человека, но и создает угрозу

национальной безопасности страны. В статье анализируется опыт экологических общественных движений как конструктивного политического участия, направленного на предотвращение экологической катастрофы и социального взрыва в ряде регионов России.

Ключевые слова: конструктивное политическое участие, гарантии прав человека, государственность, гражданское общество, экологические общественные движения.

CONSTRUCTIVE POLITICAL ACTIVITY OF CITIZENS AS GUARANTEE OF THEIR CONSTITUTIONAL RIGHTS

(on the example of Russian environmental public associations)

Natalia Butusova

Doctor of Law, Professor of Voronezh State University, Russia

e-mail:nataliabutusova@mail.ru

Abstract:

Political participation as direct or indirect involvement of citizens in political-power relations, their participation in the formation of government bodies, political institutions and in the process of developing political decisions, in the law-making activity, in the author's opinion, can be defined as “constructive” under certain conditions. What is meant? Political participation is supposed to be in strict coordination with Constitution and laws as well as real necessity and requirements of sustainable development of Russian society and state. The constitutions of all democratic states fix the duty of the state to recognize and guarantee inalienable human rights as the most important values of modern society and the state. If the state does not fully fulfill its tasks in relation to a person and his rights, this undermines the very statehood, understood as a system of social relations, formed in connection and in the process of the state's consistent implementation of its functions, its social predestination. On the other hand, the destruction of statehood as a result of military conflicts, all kinds of unconstitutional actions, strikes primarily the rights and freedoms of a person, dramatically weakening or even destroying the system of their guarantee.

Up-to-date systems of guarantees of rights and freedoms, considers state as the main their guarantor. But socio-political practice in Russia (as well as in other countries) shows that the system of guarantees frequently “gets stuck” in case if political participation of citizens is inactive. Which in its turn leads to not only violation of human rights but also is the cause of threat to national security. The paper analyses the experience of green public movements as an effective way of political participation aimed at prevention of ecological catastrophe and social “explosion” in some regions in Russia.

Key words: constructive political participation, guarantees of human rights, statehood, civil society, environmental public movements.

ВВЕДЕНИЕ

Вопросы политического участия граждан, понимаемого как прямая или опосредованная вовлеченность граждан в политико-властные отношения, их участие в формировании органов власти, политических институтов и в выработке политических решений, в правотворческой деятельности, всегда были в центре внимания представителей правовой и политической науки, социологии, а также же теории (науки) социального управления, рассматривающей наиболее полное, всестороннее участие граждан в управлении делами государства и общества как необходимое условие его эффективности.

Проблема конструктивности политического участия актуализировалась сравнительно недавно, что связано с событиями последних десятилетий, когда в ряде стран в результате так называемых «цветных революций» или государственных переворотов, неконституционных действий, поддержанных частью населения, к власти пришли политические силы, использовавшие справедливое недовольство народа прежней властью. Сохраняющаяся сегодня в некоторых регионах чрезвычайная напряженность, опасность эскалации военных конфликтов, представляющих угрозу миру на планете, результат, в том числе, и политического участия граждан, которое, едва ли можно признать конструктивным.

Но если государство не в полной мере выполняет свое предназначение по отношению к человеку и его правам как главный субъект их гарантирования, это подрывает саму государственность (понимаемую как систему общественных отношений, складывающихся в связи и в процессе последовательной реализации государством своих функций, своего

TRANSPPOSITION OF BYZANTINE LAW IN SLAVIC LEGISLATION

Neli Georgieva Radeva

Ph.D. Candidate

University of National and World Economy (UNWE), Sofia, Bulgaria

Faculty of Law, Department of Criminal Legal Studies

e-mail: radeva.neli@abv.bg

Abstract

In the Middle Ages, Byzantine law was transplanted by the Balkan states and became their written law. This is not literally done by the Balkan legislature and the royal office of the Balkan peoples. The changes they made are in accordance with the requirements of the social, economic and cultural life of the Balkan peoples.

In the Balkan countries, translations of Byzantine laws, legislative collections, and legal acts were made during the Middle Ages. The Byzantine Ecloga, Farmer's Law, The Syntagma of Matthew Blastares were translated into Slavic language. Together with them, during the Middle Ages, were made compilations such as the Law of Judgment of the People and the Justinian Law. They are based on Byzantine laws, but in them we find significant differences between their provisions and Byzantine normative acts. For example, the Law for Judging People has as its basis the title XVII of the Byzantine Ecloga, but it also contains new texts. Regarding the charters of the Balkan rulers, models of the Imperial Chancellery are used. However, in a more detailed analysis, we find that there are differences in both form and content of Byzantine charters.

In general, the influence of the Byzantine law on the right of the Balkan peoples was permanent and lasting. But the transposition of the Balkan legislators is not literal and elementary. It is related with the development of social and feudal relations in the Balkans.

Keywords: *Byzantine law, Ecloga, Farmer's Law, The Syntagma of Matthew Blastares, Law for Judging People.*

1. Byzantine law and the Slavs.

In the Middle Ages, Byzantine law was adopted by the Balkan states and became their written law. This is not literally done by the Balkan legislator and the royal office of the Balkan peoples. The changes they made are in accordance with the requirements of the social, economic and cultural life of the Balkan peoples.

In the Balkan countries, translations of Byzantine laws, legislative codes, and legal acts were made during the Middle Ages. The Byzantine Ecloga, the Farmer's Law, The Syntagma of Matthew Blastares were translated into Slavic language. It is not accidental to translate exactly these legislative acts. Their provisions are close to the morals and to the social organization of the southern Slavs. It is noticeable that by the translations were made attempts to adapt the Byzantine laws into the social-economic life of the Balkan peoples and their legal concepts. The Slavic Ecloga is a typical example in this respect.

Along with them, during the Middle Ages, compilations were made, such as the Law of Judging People and the Justinian Law. They are based on Byzantine laws, but in them we find significant differences between their provisions and Byzantine normative acts. For example, the Law of Judging People is based on the title XVII of the Byzantine Ecloga, but it also contains new texts.

Regarding the diplomas of the Balkan rulers, the certificates of the Byzantine imperial office are used for a model. However, in a more detailed analysis, we find that there are differences in both form and content of Byzantine diplomas.

The transposition of Byzantine law into Slavic legislation is not literal. It is in line with the development of social and feudal relations in the Balkans.

It is necessary to examine in detail the Byzantine laws and legal collections as well as compilations to clarify the influence of Byzantine law on the Balkan peoples.

2. Application of the Ecloga among Slavic peoples.

The development of feudalism in the Balkan countries has led to the adoption of Byzantine law. Its norms govern the feudal relations at that time¹. The transposition of Byzantine written law could not altogether abolish the ordinary custom of the Slavs. It also retains its wide application.

Among the Slavic peoples after the adoption of the Christian religion, the Byzantine Ecloga was widely used. Looking at its provisions, we see that they are

---

¹ Andreev, M., *Byzantine law in the Balkan countries in the Middle Ages - borrowings and deviations*. Pravna misal magazine, S., v. XVI, 1972, p. 56.

very close to the morals and to the social organization of the southern Slavs. Created during the time of emperors iconoclasts, although indirectly, it was reflected in it the Slavic influence on the life of the Byzantine Empire. Probably, in 726, the Byzantine *Ecloga* was issued on behalf of Emperor Leo III (717-741) and that of his son Constantine V Copronim (741-775). With this legislative collection the beginning of the legal codification of Byzantine law in the 8th century was set. It is based on Justinian's codification, but here find place also rules of canonical and customary law.

The colonisation of the Balkan Peninsula by the Slavs made undoubtedly influence on the creators of the *Ecloga*. It is a historical fact that leaves a mark on the economic and social relations of Byzantium. It is indicative that the Byzantine *Ecloga* is very close to Slavic culture. It is a legislative collection of early feudalism in which some significant changes have been reflected, due to the settlement of the Slavs on the Balkan Peninsula and the establishment of the free rural community.

The *Ecloga* significantly contributes to the improvement of Byzantine law. It has a strong influence on the legislation of Slavic countries after the confirmation of the Christian religion in them².

The use of this legislative collection is an example of the permanent and lasting influence of Byzantine law among the Slavs.

Slavic legislators were making attempts by the translations of the Byzantine *Ecloga* to adapt its provisions to the legal concepts and the socio-economic life of the Slavic peoples. Thus, at the end of the IXth century or at the beginning of the Xth century, on the basis of the Byzantine *Ecloga*, in which the influence of Slavic customary law has been felt, the Slavic *Ecloga* was established. In all likelihood, after the conversion to Christianity of the Bulgarian people during the reign of King Simeon (893-927) in Bulgaria, this legislative collection was translated. An evidence that the Byzantine *Ecloga* was known to the Slavs, were some questions of Prince Boris to Pope Nicholas I³.

The translation made by Balkan legislators is not literal and elementary. For example, in the preface of the Byzantine *Ecloga* it is recommended that judges refrain from accepting gifts from those who turn to the court to seek justice. In order to restrict existing corruption, remuneration is provided for judges and employees. This ensures their impartiality with regard to those who sue. Unlike its originator in the Slavic

---

² Tokushev, D., *History of the Bulgarian Medieval State and Law*, Sibi, S., 2009, p. 50.

³ Andreev, M., *op. cit.* note 1, p. 56.

ДОГОВОРОТ ЗА НАСЛЕДУВАЊЕ ВО ИДНИТЕ ГРАЃАНСКИ КОДИФИКАЦИИ НА СРБИЈА И МАКЕДОНИЈА – ПОГЛЕД НА РАБОТНИТЕ ТЕКСТОВИ НА ГРАЃАНСКИТЕ ЗАКОНИЦИ¹

Новак Крстић

Универзитет Ниш, Правен факултет

e-mail: novak@prafak.ni.ac.rs

Апстракт

Во правата кои го познаваат (во Германија, Австрија, Швајцарија итн.) договорот за наследување е најсилна основа за повикување на наследување, па договорните наследници имаат првенство во наследувањето во однос на тестаментните и законските наследници. На просторот на поранешна Југославија, уште од донесувањето на сојузниот Закон за наследување од 1955 година, сè до распаѓањето на поранешните земји, склучувањето на договорот за наследување било санкционирано со неговата ништавност. И во важечките наследноправни процеси на Србија и Македонија, донесени деведесетите години на минатиот век, договорот за наследување е регулиран како ништовна правна работа. Ваквиот став на законодавецот наишол на бројни критики во правната доктрина, каде се изнесени аргументи во правец на признавање на правното дејство на овој договор. Веќе неколку години наназад, и во Србија и во Македонија во тек е работата за изработка на граѓанските кодификации. Едно од прашањата на кое двете комисии за изработка на граѓанските законици му посветиле значајно внимание е прашањето дали треба да се дозволи склучување на договор за наследување, меѓу кои лица, под кои услови и какво правно дејство ќе има. Идеите на комисиите во Србија и Македонија се разликуваат во некои битни црти. Вotрудот ќе направиме осврт на актуелните ставови застапени во работните текстови на идните кодекси на Србија и Македонија за оваа значајно и актуелно прашање и критички ќе ги анализираме предложените решенија.

---

¹ Трудот е резултат на истражувањата на проектот: „*Заштита људских и мањинских права у европском правном простору*“ (бр. пројекта 179046), кој го финансира Министерството за образование, наука и технолошки развој на Република Србија.

Клучни зборови: наследување, договор за наследување, граѓански законик, права на Србија и Македонија.

**CONTRACT OF INHERITANCE IN FUTURE SEBIAN AND
MACEDONIAN CIVIL CODES – THE VIEW AT WORKING PAPERS OF
FUTURE CODIFICATIONS**

Novak Krstić, LL.D.

Assistant Professor, Faculty of Law, University of Niš, Serbia

e-mail: novak@prafak.ni.ac.rs

Abstract

The contract of inheritance is the strongest legal ground for claiming inheritance in all legislations that regulate it as valid legal transaction (e.g. in Germany, Austria, Switzerland, etc.). Contractual heirs take precedence in succession in relation to testamentary and legal heirs. On the territory of the former Yugoslavia, since the adoption of the Federal Law on Inheritance from 1955 until the dissolution of the former country, the contract of inheritance was stipulated as null and void contract. The same is prescribed in positive Inheritance Acts of Serbia and Macedonia, adopted in the last decade of XX century. This attitude of the legislators was met with much criticism in legal doctrine, where the arguments in the direction of recognition of the legal effects of this contract were expressed. For several years now, in Serbia and in Macedonia as well, we are witnessing the process of drafting new Civil Codifications. One of the questions that both Commissions for drafting the Civil Code payed significant attention is the issue of whether to allow the conclusion of contract of inheritance, between which subjects, under what conditions, and what legal effect is it going to have. The ideas of Commissions in Serbia and Macedonia are different in some important lines. In this paper, the author refers to current attitudes represented in the working texts of future Civil Codes in Serbia and Macedonia, and critically analyzes the suggested solutions.

***Key words:** succession, contract of inheritance, Civil Code, Serbian and Macedonian laws.*

Вовед

Во правата кои го регулираат, договорот за наследување претставува најсилна основа за повикување на наследување. Договорните наследници, имено, имаат првенство во наследувањето во однос на тестаментните и законските наследници, кога со нив конкурираат за наследство.² Договорот за наследување, меѓутоа, не е во сите права прифатен како основа за здобивање со право на наследство – бројни права го забрануваат, а и во оние права кои го дозволуваат неговото склучување постојат значајни разлики во поглед на кругот на субјектите меѓу кои овој договор може да се склучи, формите за неговата полноважност и во правните дејства кои договорот ги произведува.

На просторот на поранешна Југославија, од каде со сојузни закони од средината на минатиот век се регулирани наследноправните односи, склучувањето на договор за наследување било забрането. По распадот на Југославија, во наследноправните прописи поголемиот дел новоформирани држави, поранешните СФРЈ Републики, склучувањето на договор за наследување е санкционирано со неговата ништавност. Единствениот исклучок е правото на Федерацијата на БиХ, кој го дозволува овој договор и пропишува правни последици од неговото склучување и донекаде важечкото право во Македонија, кое, иако забранува договор за наследување, сепак дозволува еден негов модалитет.

Бидејќи последните години во Србија и Македонија се вложуваат големи напори да се донесат граѓански законици, една од темите која се поставува пред комисиите за изработка на кодификацијата е дали треба да се дозволи склучување на договор за наследување, меѓу кои лица да се дозволи негово склучување (и какви последици евентуално тоа би имало поради можноста за склучување други договори меѓу истите субјекти) и какви правни дејства за оваа правна работа да се пропишат. Во овој труд ќе укажеме на размислувањата и дилемите со кои се сретнале комисиите за изработка на граѓанските законици во Србија и Македонијаво текот на определувањето на начинот на регулирање на овој институт, и критички ќе ги анализираме идеите кои се изнесени во постоечките работни текстови на Граѓанскиот законик на Србија и Граѓанскиот законик на Македонија.

---

² Се смета дека тоа е последица на едностраната неотповикливост на договорот за наследување – договорниот оставител е врзан со овој договор се до својата смрт и не може со тестаментот да го отповика сочинетиот договор. О. Антић, *Уговор о наслеђивању и други забрањени наследноправни уговори у нашем праву*, *Анали Правног факултета у Београду*, бр. 5/1986, стр. 512.

THE RIGHT TO BE FORGOTTEN IN THE DIGITAL AGE

Nora Osmani

PhD candidate at Ss. “Cyril and Methodius” University in Skopje, Legal studies,
Department: Information Technology Law

Abstract

This article seeks to analyse the right to be forgotten that has been officially introduced by the European Commission on the 25th of January 2012. Lately, the concept seems to be close to its final form. Although it remains, for the most part, unchanged from the previously circulated drafts, it has been re-labeled as a “right of erasure” and “right of oblivion”. Although the idea is intuitive and appealing, the legal form and practical implications of a right to be forgotten have not been sufficiently analysed so far. This contribution aims to assess what a right to be forgotten could or should entail in practice. This article argues that, despite its catchy terminology, the right to be forgotten can be understood as a generic term, bringing together existing legal provisions: the substantial right of oblivion and procedural right to erasure derived from data protection. Based on the distinction between the right to identity and that of privacy, the paper presents the advantages of associating the right to be forgotten with the right to identity. It is shown that the attempt to implement oblivion, erasure and forgetting in the digital age is a complex undertaking. Despite its laudable goal, some deficiencies should be resolved. But, in general, the right seems to restore the power balance by giving (back) effective control to individuals over their personal data.

Keywords: Right to be forgotten, privacy, data protection, digital age.

ПРАВОТО ДА СЕ БИДЕ ЗАБОРАВЕН ВО ДИГИТАЛНАТА ЕРА

Апстракт

Овој труд има за цел да го анализира таканареченото “право да бидеш заборавен”, кое официјално беше претставено од страна на Европската Комисија на 12 Јануари, 2012 година. Во последно време, се чини дека овој концепт зел една конечна форма. Во најголемиот дел концептот останува непроменет, меѓутоа тој се преформулира како “право на бришење”. И покрај тоа што како идеја е привлечна, правната форма и практичните импликации на “правото да бидеш заборавен” досега не се доволно анализирани.

Примарната цел на овој труд е да придонесе критичка оценка на тоа што треба или што може ова право да предизвикува во правната практика. Овој труд утврдува дека правото да бидеш заборавен може да се свати како многу широк и општ концепт, кое ги опфаќа сите законски одредби. Врз основа на разликата помеѓу правото на идентитет и правото на приватност, посебен акцент се става на предностите на правото да бидеш заборавен за зачување на идентитетот во дигиталната ера. Се покажува дека со дигиталната еволуција обидот за бришење и заборавање на податоците во онлајн светот е комплексно прашање. И покрај позитивното влијание врз основните човекови права како што се приватноста, заштитата на податоците и дигиталниот идентитет, ова право има одредени недостатоци кои треба да бидат решени. Меѓутоа, во принцип, правото за бришење им дава ефективна контрола на поединците во однос на нивните лични податоци.

***Клучни зборови:** правото да бидеш заборавен, приватност, податоци, дигитална ера.*

Introduction

Due to the extraordinary development of information society, it is essential to take all necessary measures to protect individuals' privacy in electronic communications. Everything we publish on the Internet, becomes part of our live that can hardly be forgotten. A photo from a party or a status published on Facebook can destroy our reputation and our identity. Based on what we search, search engines know everything about our desires and our beliefs. Internet users have become aware of the potential damage the information stored online can cause. Many people are fearful that their digital past can cause vast problems to their future.

The European Commission has recognized these problems and proposed a "right to be forgotten" as part of the revision of the Directive on Data Protection of the European Union (The Directive 95/46 EC). The proposal received a wide public interest and was highly debated on the media, in courts and by legislators. The main argument against this proposal was associated with people who have been convicted and after a certain period of time require such information to be removed from the Internet.

"The right to be forgotten" is a complex legal instrument. It refers to the possibility of internet users to require deletion of their personal data such as images, texts, opinions, official documents and other activities posted on websites, social networks, etc. This right is based on the idea that the internet user has the right to influence the storage and processing of their data, and when deemed necessary, also be entitled to request removal of their data stored by third parties. According to that,

ПЕРЕЊЕ ПАРИ И ДРУГИ ПРИНОСИ ОД КАЗНИВО ДЕЛО ВО МАКЕДОНСКОТО КАЗНЕНО ЗАКОНОДАВСТВО

Олга Кошевалиска

Доцент

Правен Факултет, Универзитет „Гоце Делчев“ - Штип

e-mail: olga.gurkova@ugd.edu.mk

Лидија Давкова

Помлад инспектор

Управа за финансиска полиција, магистер на правни науки

lidija.07818@student.ugd.edu.mk

Апстракт

Перењето на парични средства и другите криминални приноси овозможува креирање на еден паралелен систем на сива економија кој делува деструктивно на националниот. Сето ова може да доведе до парализа на институциите на системот и инфилтрирање на криминалните организации во него, со цел преточување на нивната финансиска моќ во политичка. Ова е особено сериозен проблем, бидејќи таквото нешто би довело до тоа да се креира законска регулатива која наместо да го спречи перењето пари истата би го олеснила. Имајќи го во предвид фактот дека законското битие на кривичното дело “Перење пари и други приноси од казниво дело”, претставува особено комплексно дејствије на постапување на кое секогаш му претходи друго инкриминирано дејствије, постои потреба од негова посеофатна анализа и критика како и „огледување“ на нашата инкриминација со светските трендови заради имплементирање на нови законски решенија во насока на превенција и спречување на перењето пари. Во трудот ќе направиме обид да го анализираме ова кривично дело, да ја елаборираме

неговата поврзаност до даночното затајување како и да укажеме на донесување соодветни законски прописи, формирање на посебни тела, остварување на одредени облици на меѓународна соработка, како и преземање на посебни акции за сузбивање на дејствувањето на организираниите криминални групи за да може да очекуваме во иднина поефикасна борба против овој сложен и глобален феномен.

Клучни зборови: кривично дело, перење пари, Кривичен законик, инкриминација, казна.

MONEY LAUNDERING AND OTHER INCOMES FROM A PUNISHABLE ACT IN THE MACEDONIAN CRIMINAL LEGAL SYSTEM

Olga Koshevaliska

Assistant Professor

Law Faculty, University of Goce Delcev, Stip

Lidija Davkova

Junior inspector

Financial Police Office, MSc in Law

Abstract

Money laundering enables creation of a parallel system of gray economy that destructs the national system. This can lead to paralysis of the institutions and infiltration of the criminal organizations in it, in order to transform their financial power into political. This is a particularly serious problem, because such cases it could lead to creation of legislation that would facilitate the money laundering process, instead of preventing it. Considering the fact that the legal incrimination of "money laundering and other incomes from a punishable act" is a particularly complex act of dealing that always precedes another incriminated act,

there is a need for a continuous analysis and criticism. Also, we are of the opinion that this incrimination should be elaborated through the “mirror effect” of world trends in order to implement new legislation in terms of prevention of money laundering. Therefore we’ll make an effort to analyze this crime, to elaborate its connection with tax crimes as well as to point out the need for adopting appropriate legislation, the establishment of special bodies, realization of certain forms of international cooperation, as well as taking special actions to combat the activities of the organized criminal groups, so all of this can result with more efficient fight against this complex and global phenomenon.

Keywords: *crime, money laundering, criminal Code, incrimination, penalty.*

Вовед

Перењето пари, како феномен од глобални размери, претставува сериозна закана за секоја национална економија. Истото доведува до парализа на институциите на системот, ширење на девијантните појави во општеството, намалување на куповната моќ на граѓаните, нелојална конкуренција помеѓу чесните компании и субјектите коишто перат пари, како и креирање на уште еден паралелен систем на сива економија кој делува паралелно со националниот.

Перењето пари претставува нешто повеќе од обичен криминален чин, ги прикажува недоречностите на системот, недоволната инкриминација на човековите активности, недобрата организираност на институциите, недостатокот на механизмите и потребите за промени во еден државен систем. Силната држава се познава по квалитетот и квантитетот на механизмите кои ги поседува во институционалниот систем, создадени во насока да ја одбранат од криминалните активности на одредени групи, да го сузбијат криминалот и да овозможат законите да имаат подеднакво правно дејство спрема сите граѓани, без исклучок.

Во услови на значително економско и политичко влијание на криминалните групи во една национална економија, доаѓа до развој на корупцијата во сите државни органи, слабеење на демократијата и правниот систем и значителен пад на економскиот развој.

Од таа причина многу е важно развивање на национална и меѓународна институционална соработка помеѓу државите, користење на сите инструменти

НАДЛЕЖАЩЕЕ ПУБЛИЧНОЕ УПРАВЛЕНИЕ – НЕОБХОДИМАЯ И ВАЖНАЯ ЗАДАЧА РАЗВИТИЯ АДМИНИСТРАТИВНОГО ПРОЦЕДУРНОГО ПРАВА В РОССИЙСКОЙ ФЕДЕРАЦИИ

Рогачева Ольга,

доктор юридических наук, профессор кафедры административного и административного процессуального права юридического факультета
ФГБОУ ВО «Воронежский государственный университет»,

e-mail olga_rogacheva@mail.ru

Аннотация

В статье констатируется сложившийся в российском административном праве пробел – отсутствие законодательных основ реализации административных процедур, принятия и исполнения административных актов, а также легально закрепленных общих принципов надлежащего управления, надлежащего административного поведения, административных процедур. Кратко раскрываются история и логика развития европейского законодательства по указанным вопросам. Обосновывается необходимость принятия в России Федерального закона «Об административных процедурах» в целях обеспечения надлежащего публичного управления и практики административного судопроизводства.

***Ключевые слова:** надлежащее публичное управление, надлежащее административное поведение, административные процедуры, принципы административных процедур, административное процедурное право, административное судопроизводство.*

GOOD GOVERNANCE – NECESSARY AND IMPORTANT TASK OF DEVELOPMENT LAW OF ADMINISTRATIVE PROCEDURE IN RUSSIAN FEDERATION

Olga Rogacheva,

doctor of law, professor of the Department of Administrative and Administrative Procedural Law of the Faculty of Law of the Voronezh State University

Abstract

The article states formed in the Russian administrative law gap - lack of legislative framework of realization of administrative procedures, adoption and implementation of administrative acts, as well as legally fixed the general principles of good governance, good administrative behavior, ministerial procedure. The history and logic of the development of European legislation on these issues are briefly revealed. The necessity of the adoption in Russia of the Federal Law «On Administrative Procedures» is substantiated in order to ensure good governance and administrative court practice.

***Key words:** good governance, good administrative behavior, administrative procedure, principles of administrative procedure, administrative procedural law, administrative legal proceedings*

Надлежащее публичное управление – квинтэссенция административного и административного процессуального права, поскольку его достижение позволило бы в полной мере реализовывать права и свободы человека и гражданина, а также обеспечивать эффективность деятельности государства и органов публичной администрации, устойчивость и стабильность его развития.

Статья 41 Хартии Европейского Союза об основных правах закрепляет право на надлежащее управление (Right to good administration, Recht auf gute Verwaltung)¹. Реализация права на надлежащее управление предполагает рассмотрение дела гражданина институтами, органами и учреждениями Союза беспристрастно, справедливо и в разумный срок.

Это право включает, в частности:

- 1) право каждого лица быть заслушанным до принятия по отношению к нему меры индивидуального характера, способной иметь для него неблагоприятные последствия;
- 2) право каждого лица иметь доступ к материалам своего дела при соблюдении законных интересов, относящихся к конфиденциальности, профессиональной и коммерческой тайне;
- 3) обязанность администрации мотивировать свои решения.

---

¹ Chapter of Fundamental Rights of the European Union //Official Journal of the European Union, 26.10.2012.P.403-404.

Правовое закрепление указанных принципов в законодательстве об административных процедурах способствовало бы повышению эффективности надлежащего публичного управления.

Административное процедурное право не сформировалось в России, более того ему совсем не уделялось внимания в административной правовой науке. По справедливому замечанию К.В. Давыдова, «пренебрежительное отношение к внешне - управленческим процедурам разработки и принятия индивидуальных административных актов стало на многие годы отличительной чертой практически всех постсоветских правопорядков, включая публичное право Российской Федерации»². Поэтому, одним из значимых результатов проводимой в нашей стране административной реформы стало принятие большого количества нормативных правовых актов - административных регламентов. Их принято в настоящее время такое количество, что мы в полной мере можем говорить о формировании некой совокупности нормативных правовых актов, именуемой регламентным правом, регулирующих отношения в сфере исполнения государственных функций и предоставления государственных услуг органами государственной власти. Несмотря на правовую заформализованность действий органов публичного управления, мы не можем говорить о качестве публичного управления. Бюрократия вырабатывает идеологию, методологию, рамки и инструментарий административной реформы и одновременно формы контроля собственных действий. Несмотря на свою незавершенность, административная реформа привнесла в систему административного права новый правовой институт - институт административных регламентов федеральных органов исполнительной власти.

Тем не менее, концентрация усилий государства лишь на подготовке административных регламентов без выработки и усиленного продвижения административных процедур и их принципов может вести лишь к закрытости государственного аппарата, к постепенной профессиональной деградации чиновников. Это и обуславливает рассмотрение соотношения административных регламентов и административных процедур в целях выполнения задач повышения качества надлежащего управления публичной администрации и действий должностных лиц, в т.ч. предоставления

---

² Давыдов К.В. Современное состояние и перспективы развития российского законодательства об административных процедурах. Проект Федерального закона «Об административных процедурах и административных актах» // Журнал административного судопроизводства. 2017. № 7. С. 47.

**ЗНАЧЕЊЕТО НА КОНВЕНЦИЈАТА ЗА КОМПЈУТЕРСКИ
КРИМИНАЛ НА СОВЕТОТ НА ЕВРОПА ВО ПРЕВЕНЦИЈАТА И
ЗАШТИТАТА ОД ДЕВИЈАНТНИ ПОЈАВИ НА ИНТЕРНЕТОТ КАКО
ПЛАТФОРМА ПРЕКУ КОЈА СЕ ОДВИВАА ГЛОБАЛНИ
ОПШТЕСТВЕНИ ПРОМЕНИ**

Петар Поп-Арсов

Амбасадор

Постојана Мисија на Република Македонија при Советот на Европа,
Стразбур, Франција

ppoparsov@yahoo.com

Апстракт

Општествените промени во светот претставуваат секојдневна реалност. Овие промени ги допираат најситните димензии на сите аспекти на човековото живеење, кои заеднички создаваат услови за глобални промени на овој план. Овој труд го анализира значењето на интернетот како аспект на човековото живеење во современото општество. Интернетот претставува алатка која најефикасно ги глобализира сите општествени сегменти и претставува платформа за брзи општествени промени на глобално ниво. Овие промени се одвиваат со таква брзина до граница на неможност за нејзина контрола. За таа цел, особен осврт се прави на анализа на потребата од воспоставување на правила на однесување кои што ќе бидат дефинирани преку соодветна легислатива, со што промените во оваа област ќе добијат соодветна форма која што ќе кореспондира со цивилизациските вредности. Сите аномалии кои се присутни во виртуелниот простор, а кои се во спротивност со воспоставената легислатива, се дефинираат како Компјутерски криминал. Нашето секојдневно присуство на интернетот и трансферот на секојдневните работни и животни активности во оваа област, не прави ранливи и подложни на загрозување преку овој простор. Согледувајќи ги потребите на современиот начин на живеење и потребата од заштита на безбедноста и човековите права на граѓанинот, Советот на Европа ја креира Конвенцијата за компјутерски криминал. Таа денес претставуваа глобална правна платформа врз која се заснова законодавството на најголемиот број земји во Европа и светот.

Трудот содржи анализа која дава приказ за значењето и потребата од Конвенцијата за Компјутерски криминал во функција на заштита од девијантни појави во интернет просторот кои ги загрозуваат сите аспекти на човековото живеење, како резултат на глобалните општествени промени.

Клучни зборови: *Општествени промени, Интернет, Компјутерски криминал, Конвенција, Совет на Европа.*

Abstract

Social changes in the world are our daily reality. These changes touch the tiniest parts of the social aspect of human existence that jointly create conditions for global changes to this plan. This paper analyzes the social aspects of human life in the virtual space. The Internet is the most effective tool for globalizing the social aspects of our existence and represents the platform for rapid change in this area. These changes are taking place with an enormous acceleration that reaches the edge of their control. To this end, particular reference is made to the analysis of the need to define “the rules of the game” that will be or have already been established through adequate legislation in the Member States, as a precondition and necessity for the changes in this area to obtain an appropriate form that corresponds to the values of our civilization. All anomalies that are present in the cyberspace which are inconsistent with established legislation are defined as computer crime. The transfer of our everyday life and activities on the Internet is making us vulnerable in this space. Realizing the needs of modern lifestyles and the need to protect the safety and human rights of the citizens, the Council of Europe created the Convention on Cybercrime. It now represents a global legal platform on which is based the legislation of most countries in Europe and worldwide. The paper contains an analysis that outlines the importance and the necessity of the Convention on Cybercrime aimed at protection from deviant behavior in the Internet space that threatens social aspects of human life.

Keywords: *Social changes, Internet, Cybercrime, Convention, Council of Europe.*

1. Вовед и историски осврт

Развојот на компјутерската технологија овозможи побрз, поефикасен, поевтин и поедноставен начин на функционирање на човекот во сите сфери

на живеењето и работењето. Паралелниот развој на комуникациските технологии, кои како неизоставен сегмент во себе ја вклучуваат компјутерската технологија, придонесоа за забрзана размена на информации, остварување директни меѓусебни контакти во реално време на голема раздалеченост, односно накратко кажано уште поголема ефикасност и поедноставување на функционирањето на модерниот човек. Интернетот како глобална комуникациска мрежа, за која е неопходна компјутерска технологија, е најраспространетиот и најдоминантен облик преку кој се остварува глобална комуникација и работење во сите општествени сегменти.

Овие технологии наоѓаат широка примена во функционирањето и работењето на државната управа која што ги вклучува сите нејзини сегменти. Поедноставниот начин на функционирање, поголемата ефикасност при работењето, како и намалувањето на трошоците при работењето се доволен мотив за широка примена на информатичките технологии во рамки на државната управа. Во денешно време незамисливо е процесот на едукација и образование да се одвива без користење на модерната информатичка технологија. Здравството како општествен сегмент во огромна мера ја користи информатичката технологија, почнувајќи од процесот на дијагностицирање па до постапката на лекување и рехабилитација на пациентите. Научно-истражувачката дејност, со користење на компјутерската технологија и интернетот, добива на квалитет и ефикасност при собирање, подредување, обработка на информациите, како и достапност за размена на резултатите од научно-истражувачката работа. Националната безбедност покрај примената на конвенционалните методи од оваа област, развивани со векови наназад, во последните неколку децении вклучуваат интензивна примена на информатичките технологии. Високостручната примена на овие технологии е од исклучително значење, а нивното познавање претставува неизоставен сегмент при функционирањето на структурите на националната безбедност. Следејќи ги модерните трендови во развојот и примената во информатичката технологија, одбраната како еден од најважните општествени сегменти, претставува област во која што се применуваат најновите и најсофистицирани информатичко-технолошки достигнувања.

Позитивните аспект од развојот на компјутерската технологија и интернетот придонесоа нивна широка примена во целиот свет. Во исто време, предизвикаа појава на поединци и организирани структури кои што ја користат модерната технологија за сопствени цели, но на штета на трети лица (физички и правни), па дури на штета и на цели држави. Овие девијантни форми на однесување наметнуваат потреба од заштита од нивната појава и негативните влијанија. Таквата заштита наметнува потреба од креирање на државни и меѓународни

ОСОБИНИ И ДЕЈСТВО НА СТЕКНУВАЊЕТО БЕЗ ОСНОВА

Ристо Илиоски

Доктор на правни науки, доцент, МИТ Универзитет Скопје, Факултет за правни науки, меѓународни односи и дипломатија,

E-mail адреса: ristoi@yahoo.com.

Марија Амповска

Доктор на правни науки, доцент, Универзитет „Гоце Делчев“ Штип,

Правен факултет,

E-mail адреса: marija.ampovska@ugd.edu.mk.

Апстракт

Стекнувањето без основа, се јавува како еден од изворите за настанување на облигационите односи. Имено, кога има зголемување на имотот на еден субјект, а на сметка на имотот на друг субјект, а притоа без за тоа да постои правна основа, во согласност со законот, веќе се назираат определени контури на овој институт стекнување без основа, а со тоа се согледува и неговата важност. Правно неоснованото збогатување или стекнувањето без основ, има значење во однос на корегирањето, односно исправувањето на така настанатото збогатување, односно стекнување. Во однос на именувањето на овој институт, како што ќе стане збор во овој труд се користат повеќе изрази. Нашиот Закон за облигационите односи од 2001 година ја користи терминологијата стекнување без основа, а не правно неосновано збогатување. Имено, целта на овој труд е да се изврши проучување на стекнувањето без основа, почнувајќи и од самата термилошка поставеност, поимно определување, неговите дилеми, потребните услови за настанување, дејство, односно содржината, а во трудот во неопходна мера, ќе стане збор и во однос на начините, односно случаите на стекнување без основ. Така, имајќи го предвид ова, а и со оглед на тоа дека во определени рамки ќе биде застапена и судската практика, трудот освен својата теоретска димензија, ја добива и својата важност во практиката.

Клучни зборови: *Стекнување, основ, збогатување, имот*

Abstract

The acquiring without ground, are appears as one of the sources for the origin of the obligation relations. Namely, when an increase of the property on one subject, and on the account of the property of another subject, while without it there is a legal basis, in accordance with the law, already to look in specific contours of this institute acquiring without ground, and it is perceived and its importance. Legally without ground enrichment, or the acquiring without ground, has significance in relation to correcting or rectification the so occurred enrichment or acquiring. Regarding the appointment of the institute, as will be discussed in this paper using more expressions. Our Law on obligations of 2001 uses the terminology acquiring without ground, and not legally without ground enrichment. Namely, the purpose of this paper is to carry out a study of the acquiring without ground, starting and from the terminology placement, conceptual determination, his dilemmas, the necessary conditions for the origin, action or contents, and in the paper in the extent necessary, will be discussed regarding of the means or cases of the acquiring without ground. Thus, considering this, and given that in determinate frames will be presented judicial practice, the paper apart its theoretical dimension, acquires its importance in practice.

Keywords: *Acquiring, ground, enrichment, property*

1. Вовед

Како еден од изворите за настанување на облигационите односи, стекнувањето без основа, има особена важност. Со стекнувањето без основа настанува облигационен однос. Погледнато низ призмата ка корегирањето, односно испраувањето на збогатувањето, односно стекнувањето, веќе станува јасно во однос на значењето што го има овој институт. Законот за облигационите односи од 2001 година¹ го уредува стекнувањето без основа. Уредување свое на стекнувањето без основ, имаше и поранешниот сојузен Закон за облигационите односи² од 1978 година.

---

¹Службен весник на Република Македонија број 18/2001, 78/2001, 04/2002, 59/2002, 05/2003, 84/2008, 81/2009, 161/09 и 123/2013.

²Службен лист на СФРЈ број 29/1978, 39/1985 и 57/1989.

Гледано од историска ретроспектива, кога се работи за стекнувањето без основа, уште од римското право, па до ден денешен, преку правните системи на одредени држави, стекнувањето без основа се развивало од два вида на тужби, *actio de in rem verso* и тужби познати како кондикции. Така е извршена и поларизација на земјите во однос на тоа која тужба треба да се земи предвид во врска со регулирањето, односно уредувањето на стекнувањето без основа. Во овој контекст, веќе во 19 век, се јавува тенденција, за единствено регулирање, односно како за случаите на кои се однесува *actio de in rem verso* така и случаите опфатени со кондикциите (*condictiones*), да се примени единствено регулирање, односно подведување под општиот поим на стекнување без основа, во смисла на општите правила и тужби. Во нашата држава, согласно Законот за облигационите односи, како кондикциските, така и верзиските барања се опфатени со една општа и заедничка тужба, која не се однесува само на поединечни случаи, како што впрочем казуистичкото уредување беше користено во римското право.

Во трудот на самиот почеток ќе го определеме неговиот поим, но и ќе извршиме проучување на термилошките аспекти кога станува збор за овој институт. Како што ќе се види во трудот постојат специфичности во однос на неговото именување, при што се користат повеќе изрази за негово именување. Потоа, се истражуваат потребните услови за настанување на овој институт, така што за полноважно настанување, потребно е постоење на определени услови. Исто така, ќе стане збор и за содржината, дилемите, а во одредена мера ќе стане збор за начините односно случаите на стекнување без основ. Во овој контекст ќе стане збор и за влијанието на совесноста на стекнувачот, во однос на реституцијата. Тука, секако има значење и законската одредба од членот 5 од Законот за облигационите односи, каде станува збор за начелото на совеснот и чесност.

Имено, станува јасно дека стекнувањето без основа претставува еден од изворите на облигационите односи, а за негово уредување постојат определени законски правила.

2. Поим и терминологија

Уште од самото именувањето, „стекнување без основа“, може да се насети во определена мерка што претставува овој извор на облигационите односи. Стекнување без основа постои кога има зголемување на имотот на

еден субјект, а на сметка на имотот на друг субјект, а притоа без за тоа да постои правна основа. Во нашата држава, во Законот за облигационите односи од 2001 година (во понатамошниот текст како: ЗОО), одредбите од член 199, ги предвидува како општо правило. Имено во член 199, став 1 од Законот, се предвидува дека: „Кога дел од имотот на едно лице премине на било кој начин во имотот на некое друго лице, а тоа преминување нема своја основа во некоја правна работа или во законот, стекнувачот е должен да го врати тој дел од имотот, ако тоа е можно, а инаку е должен да ја надомести вредноста на постигнатата корист.“ Законодавецот јасно проширише дека преминот на дел од имотот може да биде на било кој начин, со тоа што потребно е за таквото преминување да нема своја основа во правна работа или во законот. Во однос на зголемувањето на имотот на едно лице и намалување на имотот на друго лице, тие се во корелација, односно зголемувањето на имотот е на сметка на имотот на друг субјект. Како што ќе стане збор, во согласност со закон, постои должност за враќање кога тоа е можно, во спротивност се надоместува вредноста на постигнатата корист.

Во наредниот став 2 од член 199, се врши и допрецизирање што се подразбира под премин на имотот, така: „Под премин на имотот се подразбира и стекнување на корист со извршено дејствие.“ Се поставува и прашањето што доколку основот не се остварил или пак подоцна отпаднал? Дали тогаш во овие случаи ќе постои обврска за враќање, односно за надомест на вредноста на она нешто што е примено. Имено одговорот се согледува веќе во наредниот став 3 од член 199, кој е составен дел од тоа општо правило, каде се предвидува дека: „Обврската за враќање, односно за надомест на вредноста настанува и кога нешто ќе се прими со оглед на основот што не се остварил или кој подоцна отпаднал.“ Општо правило предвидува и поранешниот сојузен Закон за облигационите односи од 1978 година.³ Во овој контекст, во врска со ова, во продолжение накратко ќе стане

---

³ Така: „Ако општествено средство со кое управуваат работниците односно други работни луѓе во определено општествено правно лице на кој и да е начин преминало во општествени средства со кои управуваат работниците односно други работни луѓе во друго општествено правно лице, или во имот на некое лице, а тој премин нема основ во некоја самоуправна спогодба или во некоја друга правна работа или во закон, стекнувачот е должен да го врати, ако е тоа можно, а инаку е должен да ја надомести вредноста на постигнатата корист, Одредбата на претходниот став сообразно се применува кога некој дел од имотот на едно лице на кој и да е начин поминал во општествени средства со кои управуваат работниците односно други работни луѓе во општествено правно лице или во имот на некое друго лице, а тој премин нема основ во самоуправна спогодба или во некоја друга правна работа или во закон. Под премин на општествено средство односно имот се подразбира и стекнување корист со извршено дејствие. Обврската

678

FORCED STERILIZATION – A CRITICAL REVIEW OF THE ECtHR PRACTICE

Sasa Knezevic

full professor,
University in Nis, Law faculty,
knez@prafak.ni.ac.rs

Ivan Ilic

assistant,
University in Nis, Law faculty,
ivan@ prafak.ni.ac.rs

Darko Dimovski

assistant professor,
University in Nis, Law faculty,
darko@ prafak.ni.ac.rs

Abstract

Forced and coerced sterilization is a phenomenon that has a long history, as well as in Europe, and on other continents. It is a violation of basic human rights, especially the rights of women, ethnic and racial minorities, the mentally ill, and the persons suffering from HIV. Sterilization is a procedure that is abused for the purpose of eugenic policies implementation. The authors is dealing with the cases before the ECtHR, which referred to forced sterilization. The most important attitudes of the Court, regarding the violation of Articles 3 and 8 of the European Convention were presented. The author criticizes the attitude of the Court not to consider the applicants' claims of discrimination, and argues that this issue is of crucial importance for the further development of the Convention, as a "living instrument".

Keywords: *ECHR, ECtHR, the prohibition of torture and inhuman treatment, the right to respect for private and family life, discrimination;*

1. INTRODUCTION

Tubal ligation, a surgical technique, proposed in early 19th century in England. It has been promoted as a permanent birth control method. While voluntary sterilization is an important contraceptive option,¹ tubal ligation has also been forcibly performed upon women in marginalized populations worldwide, motivated by eugenic politics. When a patient is never consulted or informed about the sterilization, it is called forced sterilization. There are also coercive sterilization, when patients are encouraged to undergo sterilization. It occurs when financial or other incentives, misinformation, or intimidation tactics are used to urge an individual to undergo the sterilization.² Involuntary sterilization is generic term for both forced and coerced sterilization.³ It is about programs and government policy, motivated by intention to force people, to undergo surgical or other sterilization.

Forced sterilization has long history of practice in Europe. Many countries have adopted eugenic laws during the 20th Century, providing for forced sterilization through judicial procedure.⁴ These laws provided for the sterilization of men as well as women by judicial decision, because of the disability or behaviour, or while belonging to etnical groups, such as Roma.⁵ In the first half of the 20th century, there were several programs around the world, usually as part of eugenics programs, intended to prevent the reproduction and multiplication of the population.⁶ By these programs particularly affected were women, ethnic minorities, specifically Roma people, the HIV positive, and the mentally disabled persons. Women of the Roma minority have been coercively or forcibly sterilized in the Slovakia, Czech Republic, and Hungary. In many of these cases, women emerging from a cesarean section, were sterilized without ever being asked. In other cases, women in labor are told that sterilization is required immediately, and they are asked to sign a consent form, which often was handwritten, or in unfamiliar language and Latin terms was used.

---

¹Rasevic M, Voluntary sterilization in Serbia: unsatisfied needs (Voljna sterilizacija u Srbiji: nezadovoljena potreba), Stanovništvo 1-4/2002, pp. 15-33.

² Against her will-forced and coerced sterilization of women worldwide, Open society foundation, 2011, p.2

³ Gwendolyn A, Forced sterilization and Romani womens resistancein Central Europe, Different takes, nr. 71/2011, available at: <http://popdev.hampshire.edu/sites/default/files/uploads/u4763/DT%2071%20Albert.pdf>, accessed: 25.11.2015.

⁴ For example: 33 States in the USA, in 1928 Switzerland and Canada, 1929 in Denmark, in 1934 Norway and Germany, in 1935 Finland and Sweden, in 1937 Estonia.

⁵ Pichot, A, L'eugénisme ou les généticiens saisis par la philanthropie, Paris, Hatier, 1995. p. 31.

⁶ Forced Sterilization, Webster University, 2014, available at: <http://www2.webster.edu/~woolfm/forcedsterilization.html>, accessed: 25.11.2015.

Forced sterilization and eugenic ideology continued after the Second World War. Sterilization of Roma women, performed since 1970s in Czechoslovakia, was aimed to control the Roma population. A lot of documents from that time prove that many women are forced and pressured to undergo sterilization procedures, while not being fully aware of the irreversible nature of it. European court of human rights (hereinafter: The Court, or ECHtR) dealt with the issue of forced sterilization, in several cases versus Slovakia. In its cases, the Court decided whether there was a violation of article 3 and 8 of the European convention for the protection of human rights and fundamental freedoms (hereinafter: Convention). It is interesting that in any case the Court not decided upon the applicants request for violation of Article 14 of the Convention, although it is about the applicants of the Roma population.

2. THE CIRCUMSTANCES OF THE CASES

The case of *V. C. v. Slovakia*⁷ is the first of a number of cases, brought before the Court, by women of Roma ethnic origin, who have been sterilized in public hospitals since 1999, after the fall of the communist regime. The applicant, Ms V.C., is a Slovakian national of Roma ethnic origin. She claimed that she was the victim of a forced sterilization, during the delivery of her second child. She signed the sterilization consent form but, she neither understood what it meant, nor the nature and consequences of the procedure. Consequently, she has been eliminated by the Roma community and, now divorced, cites her infertility as one of the reasons for her separation from her ex-husband. Furthermore, the applicant claims that Roma ethnicity was a deciding factor in her sterilization and that segregation, according to ethnic origin, in the gynecology in Slovakia was a common practice.

The State asserting that all patients have been provided with the same care, and claims that the applicant's sterilization was carried out for medical reasons, because of the risk of uterus rupture. The State also asserted that she had given authorization after having being warned by doctors of the risks of future pregnancy. After the exhaustion of all remedies before national courts, Ms V.C lodged an application before the ECHR complaining that she was sterilized without her full and informed consent, that the authorities' investigation was not thorough, fair and effective, and that she was discriminated, on the grounds of her race and sex (that she has been the victim of a eugenic policy). The Court found that there has been a substantive, and no procedural violation of Article 3 of the Convention. The Court also decided that there has been a violation of Article 8 of the Convention.

Apart from the judgment in the mentioned case, there are other cases against Slovakia, addressing similar facts. In the *I.G., M.K. and R.H. v. Slovakia* case, three

---

⁷ *V.C. v. Slovakia*, no. 18968/07.

SERBIAN PERSONAL INCOME TAX IN ENVIRONMENT OF GLOBALIZATION CHANGES

Suzana Dimić,

PhD

University of Priština, Kosovska Mitrovica, Faculty of Law

suzana.dimic@pr.ac.rs

Abstract

The process of globalization has affected the personal income taxation. Comprehensive personal income tax that provides equal tax treatment of all income regardless of the source, gave way to new trends, such as the dual model and the flat tax. Just as a response to the global mobility of capital, creators of national tax policies have resorted to a more favorable tax regime of capital income. Ceded the advantage economic efficiency relative to the principle of equality when choosing a model of personal income taxation in modern tax systems.

Serbian personal income tax is a mixed system, which is based on a group of cedular taxes with the use of annual income tax as a corrective. It was created as an interim solution to meet the requirements for the introduction of comprehensive personal income tax nearly two decades ago, remained in the tax system to date and showed a number of deficiencies. The question of selecting directions of Serbian personal income tax reforms, especially given the environment of globalization changes in the domain of personal income taxation.

Keywords: *personal income tax, globalization, tax system of Serbian, optimal form of personal income tax*

1. NEW TENDENCIES IN PERSONAL INCOME TAXATION

Contemporary trend in personal income taxation flat tax and dual tax appeared as an alternative access to synthetic income taxation, dominant in tax systems of 20th century. Unlike the generally accepted and comprehensive (Schanz-Haig-Simons) conception of income leads to a separated taxation of labour income and capital income, in which the most auspicious tax treatment is given to capital income. The main advantage of this approach is preferential tax treatment of capital, because favourable effects on savings and investments are accomplished by it. We can say that Scandinavian countries where the first to notice the need to make the

changes in the traditional income taxation. The end of the 20th and the beginning of the 21st century is characterized by the exceptional mobility of capital as an effect of globalization movement. Faced with that, they take measures in the domain of income taxation whose goal is to attract foreign capital or to try to keep the domestic capital within its borders.¹ They introduce the dual model that becomes appealing to the increasing number of countries very fast. About its appeal tells the fact that in literature of public finances significant number of authors suggest the commission that dual model itself should be taken in consideration for harmonization of income taxation within European Union.² Labour incomes are taxed with progressive rates, and capital incomes with proportional rates, given that the lowest rate from progressive scale, by the rules, is equal to proportional rates by which capital income is taxed. Flat tax, created from the idea of consumables concept of income taxation includes only labour incomes, not capital incomes. On the tax base, that is established by recognition of deduction for existential minimum, proportional tax rate is used. Non-taxation of capital income, with which motivation to foreign investments is given, was the main argument for its acceptance in the large number of countries in transition, because of the lack of personal capital.³

Although in practice almost all countries that introduced it didn't change the clean model, which implies complete liberation of capital income from taxation, contribution of preferential tax treatment from these incomes (with low proportional rates or with liberating some or most capital incomes) it was done with the goal of encouraging savings and investments. Positive effects were also expected from aspect of increased work effort, because proportional tax rates (in comparison with

---

¹ Раичевић, Б., *Јавне финансије*, Економски факултет Београд, 2008, р. 179.

² Cnossen was the first one to (Cnossen S. *Taxing Capital Income in the Nordic Countries: A Model for the European Union?*, FinanzArchiv: Public Finance Analysis, 1999, Vol.55, Issue 1, p.18-55, [http://econpapers.repec.org/article/mhrfinarc/urn_3asici_3a00152218\(199903\)56_3a1_5f18_3atciitn_5f2.0.tx_5f2-a.htm](http://econpapers.repec.org/article/mhrfinarc/urn_3asici_3a00152218(199903)56_3a1_5f18_3atciitn_5f2.0.tx_5f2-a.htm), Accessed 24. July 2017).

³ The most famous model is the Hall-Rabushka model, according to the idea of two theoreticians (Hall, Rabushka), proposed to be introduced in the USA during the campaign led by the presidential candidate Steve Forbs. This idea wasn't accepted in the USA, but numerous transition countries introduced some variations of this tax. From the countries in the region it is being applied by Montenegro and Macedonia, while Croatia was the first country in the world to apply the concept of income taxation in the period from 1996 to 2001. In tax systems in the territory of Bosnia and Herzegovina (both entities and Brčko District) such model of income taxation can be applied and characterized as a *flat tax*. Serbia is in literature sometimes counted as a country of *flat tax*. As an example of introducing proportional tax it was mentioned by authors of its most famous variants – Hall-Rabuska's model, because during 2003., the annual income tax rates of the citizens and corporate income tax were 14% (Hall, R.E, Rabushka, A., *The Flat tax*, Hoover Institution Press, Stanford, 2007, p. 2).

progressive) increase effect of income and encourage individuals to work more. Administrative technical simplicity was also the reason for its acceptance in these countries. Numerous tax reliefs were eliminated, only personal deduction on the name of existential minimum was kept.

Classical trade off of equity and economic efficiency becomes prevalent in conditions when creators of national tax politics, as a response to global mobility of capital, resort to the optimum tax treatment of capital income. Unequal tax treatment of different kinds of income affects horizontal equity, because taxpayers of the same economical strength don't pay the same amount of taxes. Also, from the reasons of economic efficiency, proportional tax rates are implemented, because with larger progressiveness vertical equity is accomplished but it also causes larger distortion. With giving the priority to simulative tax ambient, righteousness of taxation, and especially vertical, got secondary value.⁴ Dual and proportional tax take care of economic efficiency as a priority principle of taxing, as Tanzi notes, both options indicate drifting away from the ability-to-pay principle⁵. A shift in value judgments of economic theorists and creators of tax policies has been made. Instead of vertical attraction, the emphasis is placed on efficiency⁶. While a widely-spread consensus that taxes should be used as instruments of social politics that has a fundamental function in redistribution of income and wealth domineered during the 20th century, a growing consensus domineers today, therefore taxes shouldn't be used for that purpose.⁷

The use of dual and flat tax marks the approach of the income tax system to the consumming-oriented model of abstraction of economic strength.⁸ Shifts in income taxing towards consumer taxing represent a new stage in the development of income taxing. In terms of the globalization and liberalization of the capital market, as a way to avoid the transfer of capital as a mobile tax base, and therefore a decrease of tax income, countries are forced to reform their tax systems in a direction that in

---

⁴ Dimitrijević, M., *Pravičnost i aktuelno modeliranje poreskih sistema u svetu*, Zbornik radova Pravnog fakulteta u Nišu 70 (LIV) 2015, p. 289.

⁵ Tanzi, V., *Globalization, tax competition and the future of tax systems*, IMF Working Paper, 96/141, p. 19.

⁶ Sandford, C., *Why tax systems differ*, A Comparative Study of the Political Economy of Taxation, Fiscal publications, 2000, p.162.

⁷ Steinmo, S., *The evolution of policy ideas: tax policy in the 20 th century*, British journal of Politics and International Relations, Vol. 5, No 2, 2003, p. 228.

⁸ Anđelković, M. (2004). *Globalizacija i oporezivanje: opšti osvrt*. U: M. Jovanović i M. Anđelković (Ured.), *Renesansa finansija*, Centar za publikacije Pravnog fakulteta u Nišu, p.108.

**METHODS OF DETERMINATION AND PAYMENT OF THE
COMPENSATION FOR KNOW-HOW AGREEMENTS:
IMPLEMENTED SOLUTIONS FROM THE ASPECT OF THE
MACEDONIAN LEGISLATION**

Suzana Nashkova

LL.M, PhD Candidate, Faculty of Law, UTAS

e-mail: suzana.nashkova@gmail.com

Abstract

The compensation for the transferred 'know-how' and its payment, represents an essential element (*essetialia negotii*) for 'know-how' agreements. More precisely, if a compensation as an equivalent in exchange for the transferred 'know-how' is not determined, it cannot be considered that a valid 'know-how' agreement has been concluded.

The process of determination of the compensation itself, is one of the most complex parts of the negotiations of these agreements. The same is due to the fact that 'know-how' has a secret nature, therefore in many cases the party who is willing to acquire it is not aware of the actual benefits that its use is going to bring to him, thus it cannot be certain about the amount that should be paid for its transfer. On the other hand, even if the acquirer has an idea, when it comes to the transfer of the intellectual property rights (IPRs) the additional issues arise due to the fact that there are no precise criteria for determination of their value. This situation allows to the owners of the IPRs to set the price of the basis of their free assessment (the rule of thumb). Having this type of authorization might be risky due to the fact in some cases the licensors might misuse it, by imposing inadequate compensation and thus putting the acquirer in disadvantaged position.

Therefore, this paper will examine some of the generally accepted business methods within the commercial practice, which along with the legislative provisions can be used by the parties in order to easily determine the compensation for 'know-how' agreements. More precisely, the aim of this paper is two-folded. The first one is to point out to the issues that parties are facing before the determination of the compensation, deriving mainly from the secret nature

of the 'know-how'. The second aim is the point to the possible methods of its payment depending on the nature of transfer of 'know-how'.

Keywords: *Transfer of IPRs; Know-how License Agreements, Know-how Assignment Agreements; Compensation;*

1. Introduction

The determination of the compensation and its payment is one of the most complex issues¹ within the process of drafting the agreements for licensing of 'know-how'.² Same like the other types of licenses,³ the agreements for licensing of 'know-how' are in their nature commercial agreements, from which conclusion both parties – the licensor and the licensee expect benefits.⁴ From a licensor's stand point the benefits are reflecting through the fact that the transfer of 'know-how', through an agreement, represents a manner of turning of its 'creation' into a profitable account.⁵ The compensation afforded to the licensor provides 'an additional revenue without supplementary investment, and often pave the way for its entry into a market for participation among the subjects already there.'⁶ Furthermore, the reasonably set compensation, also adds to the security of the licensor, since a potential acquirer (i.e. the further licensee/competitor) will probably not try to steal a 'know-how' that he can legally obtain.⁷ From a licensee's point of view, the conclusion of a 'know-how' agreement and the compensation that he is willing to pay, represents a 'shortcut' towards better competitiveness, which otherwise will not be achieved due to a lack

---

¹ WIPO, *Licensing Guide for Developing Countries: A Guide on the Legal Aspects of the Negotiation and Preparation of Industrial Property Licenses and Technology Transfer Agreements Appropriate to the Needs of Developing Countries*, Geneva 1977, p. 95.

² It is important to mention that this article will mainly refer to the agreements on licensing on 'know-how', due to the fact they are much more prevalent in the commercial practice. However, there are no obstacles the same principles to be applied when the compensation is paid for an assignment of 'know-how'. In order to avoid a double terminology this article will refer and mainly use the term 'know-how' license agreements, whereby it will be precisely pointed out to the cases when some of the rules are specifically applicable to the assignment agreements.

³ Patent license agreements; Copy right license agreements, Trade-mark license agreements and etc.

⁴ Wise, Aaron N., *Trade Secrets and know-how throughout the world*, New York, 1981, Vol 3, pp. 321[9]-326.

⁵ Dessemontet, F., *Legal Protection of know-how in the United States of America*, Geneva, 1976, p. 313.

⁶ Beherman, JN., '*Licensing Abroad under Patents, Trademarks, and Know-How*', *Nurturing New Ideas*, 1961, pp. 429-430 and 433.

⁷ Dessemontet, *op.cit.* note 5, p. 313.

of a capacity of investment in own research and development (R&D) or other factors.⁸

The Macedonian Law on Contract and Torts (hereinafter: MLCT)⁹ treats licenses in general, as commercial agreements. Thus, the compensation acts as an *essentialia negotii* for a validity of the agreement. Moreover, the MLCT explicitly stipulates the obligation for payment of compensation in Article 757. According to its provisions: 'A licensee shall be bound to pay to a licensor the fee stipulated, at the time and in the way provided for by the agreement.' Consequently, if an obligation for payment of compensation for the transferred 'know-how' is not included it cannot be considered that a valid agreement for a license of 'know-how' was concluded.

2. Difficulties in determination of the compensation for the transferred 'know-how'

The term compensation itself creates a significant uncertainty within the theoretical and judiciary debates. One of them derives from on the fact that there are few different expression that may be used in respect of the terminology regarding the payments afforded on the basis of the transferred 'know-how'. Some legislations and scholars use the word: Royalty,¹⁰ Fee, Price, Compensation, etc. According to Jean-Marie Deluze,¹¹ for 'know-how' license agreements in particular, the expression that should be used is compensation. The term 'price' is not recommendable for use due to payment of a price is inherent in sales contracts, while the term 'fee' as payment method is mostly applicable for copyright agreements.¹² The Licensing Guide for Developing Countries, elaborated by the World Intellectual Property Organisation (WIPO),¹³ in its French version uses the phrase 'dedomagement' and in its English version the term 'compensation' which in our language is translated as 'надомест.'¹⁴

---

⁸ Ibid.

⁹ Macedonian Law on Contract and Torts, (Official Gazette 18/2001, 78/2001, 04/2002, 59/2002, 05/2003, 84/2008, 81/2009 and 161/2009).

¹⁰ According to Deluze, JM., *Le Contrat International De Licence De Know-How (Savoir-Faire)*, 1988, 74.

¹¹ Ibid.

¹² Dabovic-Anastasovska, J., *'Dogovor za licenca nacin za vodenje biznis'*, Skopje, 2009, p. 256.

¹³ WIPO, *op. cit.* note 1, p. 95.

¹⁴ Prica, R., *'Ugovor o know-how-y'*, Beograd, 1981, p. 154.

ИНСТИТУТ ВЛАДЕНИЯ В ЗАКОНОДАТЕЛЬСТВЕ РОССИЙСКОЙ ФЕДЕРАЦИИ: СОВРЕМЕННОЕ СОСТОЯНИЕ И ПЕРСПЕКТИВЫ РЕФОРМИРОВАНИЯ

Татьяна Сафронова

доцент

Воронежского государственного университета (Россия),

e-mail: stn71@mail.ru

Аннотация

В статье анализируется современное состояние регулирования владения в законодательстве Российской Федерации. Отмечается, что отход в советский период развития отечественного законодательства от ключевых принципов римского частного права привел к забвению владельческой защиты. Проводимая в России реформа гражданского законодательства призвана возродить классическую модель института владения, возродить способы его защиты, известные европейским странам. Автор статьи дает оценку нововведений в области регулирования и защиты владения, предлагаемых проектом новой редакции Гражданского кодекса РФ.

***Ключевые слова:** владение, право собственности, приобретательная давность, владельческая защита, рецепция римского права.*

INSTITUTE OF POSSESSION IN THE RUSSIAN FEDERATION LEGISLATION: CURRENT STATE AND PROSPECTS OF REFORMING

Tatiana Safronova,

associate professor

Voronezh State University (Russia)

e-mail: stn71@mail.ru

Abstract

In article the current state of regulation of possession in the Russian Federation legislation is analyzed. It is noted that withdrawal of development of the domestic legislation from the key principles of the Roman private law during the Soviet period has resulted in oblivion of possessory protection. The undertaken in Russia reform of the civil legislation is intended to revive classical model of institute of possession, to revive the ways of its protection which are known now days in the European countries. The author evaluates innovations in the field of possession regulation and protection offered by the project of new version of the Civil Code of the Russian Federation.

Keywords: possession, right of ownership, acquisitive prescription, possessory protection, reception of the Roman right.

Институт владения имеет историю столь же длительную, как история самого гражданского права. Знание исторических тенденций развития владения чрезвычайно важно для анализа этого юридического феномена в современном праве, в том числе и российском. Следует согласиться с мнением известного российского цивилиста К.И. Скловского о том, что утрата владением своей истории приводит к примитивизации современных основ вещного права¹. В настоящей статье отводится определенное место изложению тенденций развития владения в зарубежном и отечественном праве, поскольку это представляется нам важным для понимания современного регулирования института.

Истоки института владения следует искать в учении о *possessio*, выработанном римскими юристами. Остановим внимание на тех аспектах, которые оказались наиболее значимыми для дальнейшей рецепции владения более поздними правовыми системами. Согласно римскому учению, *possessio* представляет собой реальное господство лица над вещью. Владение как укрепившееся господство над вещью, по выражению немецкого ученого Г. Дернбурга, является длящимся и простирает свое действие во времени более или менее постоянным образом². Владение влекло за собой ряд правовых последствий, ввиду наличия которых цивилисты, занимающиеся изучением римского права, выделяли особую правовую категорию – *ius possessionis*

---

¹ См.: Скловский К.И. Собственность в гражданском праве. М., 1999. С. 272.

² См.: Дернбург Г. Панденты. Т. 1. Ч. 2: Вещное право. СПб, 1905. С. 2.

(право владения), предостерегая от смешения её с *ius possidendi* (право владеть), которое является лишь одним из правомочий собственника³.

Представляется, что юридическое значение владения как самостоятельного института в римском праве сводится к двум аспектам. С одной стороны, владение служит средством приобретения права собственности на вещь и выступает в качестве условия, необходимого для возникновения права собственности, в частности в силу приобретательной давности, оккупации вещей. Несомненно, что в этом своем значении владение тесно связано с правом собственности, хотя и здесь может стать в определенную оппозицию к нему, прекращая право собственности предыдущего собственника. Пожалуй, именно столь тесная связь институтов позволила известному русскому ученому С. Муромцеву изучать римское владение в числе вспомогательных институтов вещного права⁴.

Другое правовое последствие института владения связано с его защитой от всякого нарушения в рамках интердиктного производства. Прежде всего, благодаря весьма специфической владельческой защите владение рассматривается как самостоятельное правовое явление, получает свое чистое юридическое бытие. Наиболее яркими особенностями интердиктной владельческой защиты являются: предоставление её и законным, и незаконным владельцам; провизорный (предварительный) характер, поскольку к победителю во владельческом споре в дальнейшем мог быть предъявлен виндикационный, петиторный иск; недопустимость построения решения на доводах, касающихся права, так как истец не должен был доказывать свое право на вещь, а ответчик приводить возражения, основанные на правовом титуле обладания вещью⁵. Весьма показательна знаменитая римская формула, содержащаяся в Дигестах: «Между собственностью и владением нет ничего общего» (Д. 41.2.12.1)⁶. Выражение, несомненно, является результатом преувеличения, но вместе с тем подчеркивает относительную самостоятельность владения, защищаемого как таковое, вне связи с правом собственности.

---

³ См.: Нерсесов Н.И. Римское вещное право. М., 1896. С.209.

⁴ См.: Муромцев С.А. Римское гражданское право. Казань, 1877-1878. С.214.

⁵ См.: Грось А.А. Защита гражданских прав: сравнительный анализ институтов римского частного права и действующего гражданского и гражданского процессуального права // Правоведение. 1999. № 4. С. 103

⁶ См.: Новицкий И.Б. Римское право. М., 1993. С.82.

CRIMINAL PROCEDURAL PRINCIPLES IN ROMAN LAW AND AUTONOMOUS COMMUNITIES IN MEDIEVAL DALMATIA

Tina Miletić

Assistant at Roman law department

Faculty of Law, University of Split

Abstract

In the opening part, it will be presented the framework and key principles of Roman criminal procedure posed in the Late Empire, but which represent cornerstone for development of criminal process in European countries, especially in autonomous communities in Dalmatia. In Rome essential was the principle of formal accusation, but inquisitorial elements gradually emerged during the period of the Republic. Second part of the paper will examine basic rules of criminal proceedings in Dalmatian statutes from 13th and 14th century. Criminal legislation in autonomous communes was based on accusatorial procedure formed in accordance with Roman procedure from Corpus iuris civilis, but in 13th century under the influence of ecclesiastical judicature and practice, elements of inquisitorial proceedings start to acquire importance also in secular courts. This was first noticed in legal systems of Italian cities, from where it was soon taken over into usage in Dalmatian cities. There will be examined statutory regulations in Statutes of Split, Island of Brač and Island of Korčula. Paper will aim to offer contribution by presenting most interesting aspects of criminal procedure in those statutes and bringing them into relation with indisputable standards of Roman law in general.

Key words: Roman criminal procedure, criminal procedure in medieval Dalmatia, statutory regulations

1. Introduction

Regarding the fact that procedural criminal system represents one very wide and complex matter, especially early Roman criminal law which is still obscure and controversial issue, this paper will examine only the key principles posed in the Late Empire. In other words, introduction will put focus on fundamentals that were established in Rome, but which represent basis for development of criminal process

in European countries, as well as in autonomous communities in Dalmatia. Regarding the fact that statutory regulations in medieval towns are best example of legal particularism, displaying each one of them would require more extensive research that should be presented in much broader scope. So, this paper will aim to present the most important criminal procedural rules of each reviewed statute¹: Split, Brač and Korčula. Statutes of other towns will be only occasionally mentioned. History of criminal procedural law is undoubtedly connected with the social and political views regarding the punishment. Changing political conditions and evolution in understanding the purpose of punishment² tend to shape the whole legal system, especially criminal procedure. If the punishment for the done misdeed is regarded as the satisfaction of the party who has suffered something wrong, accusatorial system of criminal procedure will prevail³. On the other hand, if the crime is taken as violation of public interest and punishment is considered to be necessary method to preserve that interest and restore its natural balance, inquisitorial system will predominate.⁴

2. Basic principles of Roman criminal procedure

Roman criminal procedural law is no exception in that sense, because we can notice that essential was the principle of formal accusation, and inquisitorial elements gradually developed during the period of the Republic⁵. When accuser was

---

¹ Tomašević points out that criminal procedural law is the best at showing the legal status of an individual in opposition to municipal authority, but also the degree of autonomy of that same authority, and the inquiry of criminal proceedings represents a very important element in the study of statutory rules. See more in Tomašević, Goran: *Osnove problematike izučavanja krivičnog postupka u dalmatinskom statutarom pravu*, Zbornik radova Pravnog fakulteta u Splitu, 1992, p. 116. (hereinafter Tomašević 1992).

² Oppenheimer defines punishment as 'an evil inflicted upon a wrongdoer, as a wrongdoer, on behalf and at the discretion of the society, in its corporate capacity, of which he is a permanent or temporary member'. Extraordinary analysis of origin of punishments, historical inquiry, philosophical theories and views of criminology are contained in doctoral thesis Oppenheimer, Heinrich: *The rationale of punishment*, University of London Press, 1913.

³ However, it is interesting to notice that evolution of criminal procedural law in almost every legal system has begun with the accusatory procedure and was changing gradually to the inquisitorial procedure, along with the strengthening role of public prosecutor.

⁴ For more details about historical background of models of criminal procedure see Jimeno-Bulnes, Mar: *American criminal procedure in a European context*, Cardozo Journal of International and Comparative Law (JICL), Vol. 21/2, 2013.

⁵ Criminal judge in the Empire could start criminal procedure regardless of formal accusation. When he was informed of some misdeed, judge had a choice whether to conduct proceedings *ex officio* or instruct the accuser to press charges in formal way. See: Bayer, Vladimir: *Kazneno procesno pravo – odabrana poglavlja (Knjiga I. Povijesni razvoj kaznenog procesnog prava)*, Zagreb, 1995, p. 10.

EMPLOYMENT AND LABOUR RIGHTS FOR PERSONS UNDER INTERNATIONAL PROTECTION IN REPUBLIC OF CROATIA

Helga Špadina

PhD, Assistant Professor

Department of Labor and Social Law, Faculty of Law Osijek,

Josip Juraj Strossmayer University of Osijek, Croatia

hspadina@pravos.hr

Abstract

International law distinguishes four categories of persons under international protection: asylum seekers, refugees, persons under temporary and persons under subsidiary protection. Each of those categories enjoys different scope of rights related to access to national labour market in the country where person seeks or enjoys international protection and different scope of labour rights.

In this paper, we will examine Croatian legislation related to the recognition of qualifications for persons under international protection and right to employment during stay in country either in a status of applicant for international protection or in a status of a person who has been granted one of three protected above mentioned statuses. We will also analyse labour mobility options for persons under international protection as well as their labour rights. The paper will include analysis of social rights related to employment of persons under international protection. Finally, we will look into right to use unemployment benefits and services of National Employment Office for persons who enjoy protected status. The purpose of the paper is to contribute to the legal discussions on integration of persons under international protection through analysis of applicable employment and labour related legislation.

***Keywords:** Employment, labour rights, persons under international protection.*

1. Introduction

Access to the labour market of the host country providing international protection to persons of concern is one of the major elements of integration. According to the applicable international law, asylum seekers, refugees and

persons under subsidiary and temporary protection should all have their status decided in the shortest possible time, followed by secure residence status and right to education, employment, social protection, including health protection and protection from unemployment, housing and other rights closely linked to the successful integration. This should be in place regardless of the duration of protected status, or prospects of voluntary return to the country of origin.

Right to employment and labour and social rights all contribute to self-reliance of protected persons and relief national social security systems from need to provide social welfare to those persons. It also contributes to the empowerment of persons under international protection who might be more willing to voluntary return upon cessation of their status if their skills and professional capacities were adequately mobilized during the displacement. Employed persons under international protection can also provide better education for their children, better health care for the whole family and can significantly contribute to the economic growth of the host country.

Countries with long tradition of refugee hosting like Scandinavian countries, Germany, France or Canada have all managed to integrate persons under international protection smoothly and have developed very advanced legislation to support higher education levels and higher employment rates during displacement. Unfortunately, this has not been the case in all EU Member States and this paper will try to look into various aspects of access to employment and labour rights for persons under international protection in Croatia where a lot remains to be done in the area of horizontal harmonization of various laws and regulations to avoid current situation in which one law affords certain right which cannot be enforced because of the discordance with the other law.

2. International Framework for Right to Employment of Persons Under International Protection

International law is clear about undisputable right of asylum seekers and refugees to gainful employment during the temporary stay in the host country, including self-employment for refugees who have been granted protection status.

Right to work is a key element of a dignity of refugees indivisible part of local integration and has a direct impact on vulnerability of persons protected by the international law should they be excluded from employment, labour and social rights in the host country. In 2005, United Nations Office of High Commissioner for Refugees (further: UNHCR), has issued a note on local integration and self-reliance of refugees in which it highlighted following:

“The 1951 Convention gives refugees a solid basis on which they can progressively restore the social and economic independence needed to get on with their lives. Host States should make every effort to assure to refugees the rights envisaged under the 1951 Convention, particularly those rights which relate to income generation. This includes the right to freedom of movement enabling refugees to market their goods and access the labour market.”

“Restricting the rights of refugees and delaying the attainment of durable solutions for years causes frustration and tension among refugees and in the host community. In such situations refugees, in particular women and children, become more vulnerable to various forms of exploitation such as trafficking and forced recruitment, and may develop a long-term dependency on humanitarian assistance. Often, the result is the marginalization and isolation of refugees, which can lead to an increase in irregular movements and even to security and stability problems for the host State, as well as for other States in the region.”

UNHCR, “Local Integration and Self-Reliance,” U.N. Doc. EC/55/SC/CRP.15, June 2, 2005, para. 6 and 11.
Available at:
<http://www.unhcr.org/excom/standcom/42a0054f2/local-integration-self-reliance.html>

Looking into the body of the international refugees law, starting point of any analysis of right to employment for refugees and other persons under international protection is 1951 Convention Relating to the Status of Refugees (further: Refugee Convention). Even before the Convention was adopted, right to work was emphasised as the most important right for persons under international protection:

„In the Travaux Préparatoires to the 1951 Refugee Convention, significant discussion was given to the right to work of refugees. The United States representative at the time stressed that “without the right to work all other rights were meaningless.” (ILO, 2015)

The Refugee Convention contains three key articles related to the right to gainful employment in the host country. In Article 17, Convention stipulates rights of refugees to wage-earning employment. It obliges State Parties to

grant recognized refugees the most favourable treatment for foreigners in relation to the right to engage in paid employment. All eventual restrictions as for the access to the labour market of the host country should be lifted for refugees fulfilling any of conditions stipulated by the Convention (three years of residence, a national spouse or children possessing nationality of the host country).

Article 18 of the Refugee Convention regulates the right of refugees to self-employment under the same or better conditions as host country accords to other foreigners in the same circumstances. Self-employment in the Convention means “the right to engage on his own account in agriculture, industry, handicrafts and commerce and to establish commercial and industrial companies.”

Finally, in the Article 19 of the Refugee Convention access to liberal professions is regulated. Condition for access to liberal professions is recognized diploma and willingness to practice a liberal profession. The same as with self-employment, Convention sets standard of the same or better treatment compared to other foreigners in the same circumstances.

Other international legal instruments important for framework on employment and labour rights for persons under international protection are fundamental instruments for protection of human rights. Here we will name just few of the most important by which all persons regardless of their migration status enjoy the same scope of fundamental rights:

1. **Universal Declaration of Human Rights** of the 1948 in Article 23 stipulates right to work, free choice of employment, right to equal pay for equal work, just and favourable conditions of work, the right to form and to join trade unions for the protection of his interests and protection against unemployment as universal human rights. n dignity, and supplemented, if necessary, by other means of social protection.
2. **The International Covenant of Economic, Social, and Cultural Rights (ICESCR)** in Article 6 stipulates the right to work and the right to technical and vocational guidance and training programmes, policies and techniques to achieve steady economic, social and cultural development and full and productive employment under conditions safeguarding fundamental political and economic freedoms to the individual). The Committee that oversees the compliance of ICESCR has confirmed that this right applies “to everyone including non-nationals, such as refugees, asylum seekers, stateless persons, migrant workers and victims of international trafficking, regardless of legal status and documentation” (Asylum Access, 2014).
3. **Convention on Elimination of All Forms of Discrimination Against Women** in Article 11 regulates elimination of discrimination against women

МОБИНГ ПСИХИЧКО НАСИЛСТВО НА РАБОТНОТО МЕСТО

Xhemail Limani

PhDc,

St.Kliment Ohridski University Bitola ,Faculty of Security Studies Skopje

e-mail:euro_mobi@yahoo.com

Апстракт

Мобингот е термин за психичко насилство на работното место, што може да го трпите од претпоставен или од група колеги. Вознемирувањето и злоупотребата може да имаат многу сериозни последици и за жртвата и за работната средина. Најчест проблем е малтретирањето од шефот, изразено преку секојдневно навредување, омаловажување, преместување на пониско и на послабо платено работно место или свесно поставување на работни задачи за кои работникот не е квалификуван да ги извршува и не се на неговото интелектуално ниво. Силна конкуренција на пазарот, глобализацијата, организациски промени, економската криза, несигурност на работното место, како и очекувањето за флексибилност од вработените, доведува до проблемот на мобингот кој станува се по изразен и се повеќе се спомнува во деловните претпријатија. Така да мобингот како нов дефиниран поим со децении застапен особено во земјите кои се во транзиција или во трансформирање на социјалната сопственост во приватната сопственост што е одлика на сите земји на Балканот. Мобингот, како облик на насилство, се карактеризира со психичко злоставување или малтретирање, психички терор или морално злоставување.

Клучни зборови. Мобинг, психичко насилство во работа

Abstract

A youth is a term for psychological violence in the workplace, which can be tolerated by a supervisor or by a group of colleagues. Harassment and abuse can have very serious consequences both for the victim and for the work environment. The most common problem is bullying boss,

expressed through daily insults, humiliation, moving lower and lower paying jobs or knowingly setting tasks for which the employee is qualified to perform and not on his intellectual level. Strong market competition, globalization, organizational change, economic crisis, job insecurity, and the expectation for flexibility of employees leads to the problem of mobbing which is becoming more pronounced and more mentioned in business enterprises. Thus, mobbing as a new defined term for decades is especially evident in countries that are in transition or transforming social ownership into private property that is a feature of all countries in the Balkans. Mobbing, as a form of violence, is characterized by psychological abuse or ill-treatment, mental terror or moral abuse.

Key words: Mobbing, psychological violence at work

ВОВЕД

Многу малку внимание посветуваме на меѓусебните релации од социјален аспект и негативните појави во оваа сфера кои често оставаат психички последици на личностите. Изразот Мобинг ни се чини како нов и непознат, но кога ќе го разгледаме неговото објаснување сфаќаме дека таква „активност“ веќе сме забележале во својата околина или (нажалост) почувствувале на своја кожа. Само не сме знаеле дека се вика така.

Мобингот е термин за психичко насилство на работното место, што може да го трпите од претпоставен или од група колеги. Вознемирувањето и злоупотребата може да имаат многу сериозни последици и за жртвата и за работната средина. Најчест проблем е малтретирањето од шефот, изразено преку секојдневно навредување, омаловажување, преместување на пониско и на послабо платено работно место или свесно поставување на работни задачи за кои работникот не е квалификуван да ги извршува и не се на неговото интелектуално ниво.

Искуствата од околните земји покажуваат дека најчести жртви на мобингот се жените. И во Хрватска и во Србија се реализираат програми за жртвите на мобинг, додека кај Хрватите веќе е во процедура во Саборот донесување закон за заштита на жртвите од мобинг.

1. Воведни напомени

Мобингот е теоретски и практично емоционален терор на групата врз единката. Ваков вид на насилство најчесто се сретнува во професионалното опкружување и во секоја друга ситуација каде постои чувство на припадност кон група (чопоративност) - политичка, општествена, класна, социјална,

етничка... и по правило има реперкусии од сите наведени аспекти во однос на загрозената единка. Во ситуации каде личноста е жртва на мобингот, таа губи секаков јавен интегритет и лична стабилност па станува објект на насилство од групата која потоа тоа насилство го врши без да размислува за потеклото на анимозитетот кон својата жртва, изразувајќи го тој анимозитет и со негативни реакции кон секој облик на социјално изразување на жртвата.

За да има мобинг, потребно е да има група и чувство за припадност кон истата. Мобингот ретко се случува во по број мали социјални групи, а најзастапен е кај припадниците на поголемите групи без оглед на образовните, професионално-стручни или било кои профили на личности. Најчесто мобингот го започнува еден припадник на групата, по правило оној што има претходно утврден некаков авторитет во таа група кој му гарантира заводливост на почетната идеја, а поради тоа што од некоја своја лична причина се чувствува загрозен од страна на идната жртва. На тој начин, без никаква објективна причина „загрозената“ единка станува целат на својата избрана и покасно гилотирана жртва.

Неопходно е мобингот да се одржува во правилни временски интервали, за да има разорен ефект врз жртвата. Се појавува или фреквентно (повеќе напади за многу кратко време од сите посредници кои прифаќаат и применуваат една иста конструкција за разорување на единката) или во подолг временски период (константно подгревање на една иста идеја онолку долго колку што ќе биде потребно за жртвата повеќе да не покажува воља за опстанок). За одржување на мобингот доволна е и само една личност која ќе биде истрајна во намерата за уништување на личноста на својата жртва, дури и тогаш кога групата ќе изгуби интерес или најде друга занимација.

Таа личност продолжува во секоја ситуација да ја тероризира жртвата и со тоа ја одржува опсесијата за насилство врз единката дури и кога на групата тоа веќе не и е атрактивно. Најтешко за жртвите е кога ги оптоваруваат со измислени сексуални интриги, им се закануваат и физички, па и сексуално ги напаствуваат. Но, правниците укажуваат дека во согласност со законските одредби, еден од условите за тортурата да се оквалификува како мобинг, е таа да се одвива во подолг временски период од најмалку шест месеци.

Мобингот е длабок и сериозен проблем кој, освен жртвите, ги засега и работодавците, кои во одредни ситуации најчесто и не знаат што им се случува на вработените. Германските компании пресметале дека случај на мобинг може да ги чини 30-50.000 евра годишно, што е резултат на непродуктивноста на работното место на вработен, жртва на мобинг-однесување. Тоа се практикува

СОВРЕМЕННЫЙ ПОПУЛИЗМ КАК ВЫЗОВ ЛИБЕРАЛЬНОЙ ДЕМОКРАТИИ

Alexandra Glukhova

Professor at Voronezh State University, Russia,

e-mail: avglukhova@mail.ru

Abstract

The article is about the phenomenon of modern populism, its nature and varieties. Communication aspect is focused on populism politics nature, in new terms of the post-modern and «post-democracy» epoch (K. Krauch). It is mentioned the historical roots of modern populism, such as demagogic speech practices of tyrants in ancient policies, and structural factors which influenced on foremost crisis of public pluralism and disintegration of middle class. Author's attention applies on such major components of populist motions, as ideology of polarization, (majority vs minority), criticism of representative institutes, and bright leader who is able to convert mass dissatisfaction into strategy of mass-mobilization. It is underlined the enormous role of modern mass-media, aimed to influence the majority to share politics that not in their interests. Populism is the strategy of new consolidation of the people for promotion demands to the government; it is a type of real a plebistsitarizm. It was reviewed the examples of the last manifestations during the election campaign of D. Trump in the USA and right populist political forces in European democracies.

***Keywords:** postmodern; glocalisation; media era; post-democracy; populism; demagogy; plebistsitarizm, retro-nationalism, civil society.*

MODERN POPULISM AS A CHALLENGE OF THE LIBERAL DEMOCRACY

Аннотация

В статье предпринят политический анализ феномена современного популизма, его природы и разновидностей, органической взаимосвязи популизма с новыми условиями существования политики, продиктованными эпохой постмодерна и спецификой «постдемократии» (К.Крауч),

идентифицирующей с эрозией партий, медиализацией политики и выдвижением экспертов за счет партийных элит. Важнейшими компонентами популистских движений являются органическая поляризирующая идеология, противопоставляющая большинство меньшинству, ведущая к критике представительных институтов, и яркий лидер, способный превратить народное недовольство и протесты в стратегию мобилизации масс ради завоевания власти. Огромную роль играют современные масс-медиа, нацеленные на то, чтобы склонить большинство к политике, которая не обязательно будет в его интересах. Популизм оспаривает все не прямые формы политического действия, созданные представительным правлением, и стремится освободить политическую арену от партийных составляющих, наполняя ее одним значимым нарративом, как правило, ретро-национализма. Актуальным примером проявления популизма является избирательная кампания Д.Трампа в США, правопопулистских политических сил в либеральных демократиях Европы.

Ключевые слова: *постмодерн; глокализация; медийная эпоха; постдемократия; популизм; демагогия; плебисцитаризм, ретро-национализм, гражданское общество.*

1. Современный популизм в контексте постдемократии

В современных общественных науках сложился прочный консенсус в отношении характеристик мира эпохи постмодерна как многообразного, неопределенного и неустойчивого. Фиксируя специфику лиминального состояния системы как незавершенного перехода, многие авторы¹ справедливо подчеркивают новую конфигурацию состояний, отличающуюся проблематичностью, культурной гибридностью, поддерживающей различия без предписанной или навязанной иерархии. Вместе с тем проблематичность окружающей реальности является удобным основанием для ее политизации, поскольку сущностью политического является именно проблематичность, т.е. принципиальная оспариваемость тех или иных социальных состояний. Сегодня в мире рушится множество различных порядков, возникает масса тупиковых

---

¹ См.: Сморгунов Л.В. Политическое «между»: феномен лиминальности в современной политике // Политические исследования. 2012. № 5; Морозова Е.В. Гибридность как модель развития современных политических институтов // Современная политическая реальность и государство: сложные методы исследований: материалы XV Всероссийского научного семинара. Краснодар: Вика-Принт, 2014; Семенов И.С. Политика идентичности и идентичность в политике: этнонациональные ракурсы, европейский контекст // Политические исследования. 2016. № 4.

**ГЛОБАЛИЗАЦИЈА VS. РЕГИОНАЛИЗАЦИЈА; ВАЖНОСТА ОД
ЕФИКАСНИ СТРАТЕГИИ И ПОЛИТИКИ ЗА РЕГИОНАЛЕН РАЗВОЈ
ВО КОНТЕКСТ НА ГЛОБАЛИЗИРАНИОТ ЕКОНОМСКИ СИСТЕМ СО
ПОСЕБЕН ОСВРТ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА**

Билјана Цветановска Гугоска

Државен секретар, Министерство за локална самоуправа,

biljana.c.gugoska@gmail.com

Марија Караева

Експерт за регионална политика и регионално планирање, U-M-F Training,

karaevamarija@gmail.com

Весна Гоцева

Државен службеник, Биро за регионален развој- Министерство за локална
самоуправа,

vesnagoceva@hotmail.com

Апстракт

Истовремено со менувањето на економскиот систем во насока на сè поголема глобализација, порастот на регионалните нерамномерности, демографските промени, зголемувањето на нивото на несигурност и ризици, брзи економски, социјални, културни, како и промени во животната средина, се појави и трендот за одново обмислување на регионалниот развој. Во услови на формирање и развој на глобална економија, во која што производствените системи и пазарите се глобализираат, потребата од нови пристапи во регионалниот економски развој сè повеќе се интензивира. Процесот на глобализација особено ја потенцира улогата на регионите во националните економии, па поради тоа се зголемува и тенденцијата за разбирање на промените на регионално ниво, кои што се клучни за планирање и спроведување на регионалниот економски развој. Фокусирањето на регионите и на

нивните економии е од есенцијално значење за разбирање на конкурентноста на нациите во новата ера на глобализација и на структурни промени. Регионот е повторно откриен како битен извор на конкурентна предност и како битна економска единица во глобализираната економија. Ваквото позиционирање на регионите во центарот на економските развојни процеси во глобализираното општество, доведе до сè поголем притисок врз нив да бидат флексибилни и проактивни во справувањето со предизвиците и промените и подобрувањето на регионалните економски перформанси. Во тој контекст, тргнувајќи од најскорешните теоретски и практични сознанија за регионалниот економски развој, од есенцијална важност е разгледување на прашањата поврзани со новите тенденции во современиот регионален развој, во процесот на планирање на регионалниот развој, како и современите идеи за создавање на поефикасни политики и стратегии за развој на регионите, чие успешно спроведување значи и успешно позиционирање на регионите во сè поконкурентната глобална економија на XXI век.

***Клучни зборови:** глобална економија, регионална политика, глобализација, регионализација.*

**GLOBALIZATION VS. REGIONALIZATION;
THE IMPORTANCE OF EFFECTIVE STRATEGIES AND POLICIES FOR
REGIONAL DEVELOPMENT WITHIN THE FRAME OF GLOBALIZED
ECONOMIC SYSTEM
THE CASE OF MACEDONIA**

Abstract

As a result of the change of the economic system towards increasing globalization, rising of regional disparities, increased level of uncertainty and risk combined with rapid economic, social, cultural, demographic and environmental changes, the trend for re-defining of regional development has emerged. In terms of formation and development of the global economy, in which production systems and markets are being globalized, the need for new approaches to regional economic development has been increasingly intensified. The process of globalization has emphasized the role of regions in national economies, and therefore the tendency to understand the changes at regional level has

increased, changes which are essential for planning and implementation of regional economic development. Focusing on the regions and their economies is crucial to understanding the competitiveness of nations in the new era of globalization and structural change. The region is redefined as an important source of competitive advantage and an important economic unit in a globalized economy.

This positioning of regions at the center of economic developments in a globalized society has made more pressure on them to be flexible and proactive in dealing with challenges and change, and to improve regional economic performance.

In the context of globalization and dynamic economic processes regions seem to gain crucial importance in the course of development. The increasing emphasis being placed on the role of regions raised significant changes in the theoretical approaches used in defining regional economic development and in the ways theories might be used of improve policies and strategies.

Therefore, for successful positioning of the regions in the more and more competitive global economy of the 21st century it is essential to consider new trends of regional development.

Keywords: *global economy, regional policy, globalization, regionalization, regions*

1. Глобализација vs. регионализација: новиот интерес за регионите во глобализираниот свет

Од неговото прво појавување во 1974 година, па сè до денес, терминот глобализација¹ е континуирано присутен и ги окупира дебатите на академската и истражувачката јавност. Постојат мноштво дефиниции за тоа што точно претставува глобализацијата, но сепак не постои една и единствена сеопфатна дефиниција на овој поим. Имајќи го тоа на ум, една од посеопфатните дефиниции на глобализацијата е онаа која ја дава Дејвид Хендерсон и која нуди мошне широко и суштинско разбирање на поимот глобализација. Поранешниот главен економист на ОЕCD ја дефинира глобализацијата како

---

¹ Терминот глобализација за прв пат се појавува во “New York Times” – Стојанов Д.; Јаковац П. *Економска знаност и замци глобализације*, Економски преглед 64 (5) 447-443, 2013, стр.17

Stojanov, Dragoljub, Jakovac, Pavle: *Ekonomaska znanost u zamci globalizacije*, EKONOMSKI PREGLED, 64 (5) 447-473 (2013), str.17.

POLITICAL SYMBOLS AND REGIONAL IDENTITY IN RUSSIA

Victoria Chernikova,

Associate Professor, PhD of Political Science,

Voronezh State University, Voronezh, Russia

victoriacher@list.ru

Abstract

This paper is devoted to the opportunity for using political symbols in the process of construction of regional identity in modern Russia. The purpose of this research is to highlight the impact which political and state symbols on the public consciousness at the regional level. The results were obtained using a variety of methods, including public opinion survey and a content-analysis. The consideration of this issue shows that in the period since the collapse of the Soviet Union up to the present time have some political symbols changed and their influence on the regional identity has been significant.

***Keywords:** political symbol, regional identity, region, Russia, socio-territorial system*

Introductions

Studies of the formation of national identity in Russia have revealed a fragmented, multi-level nature of Russian identity. The need for formation of regional identity is largely associated with the socio-cultural life of territorial systems. The stability on the region depends of on the stability of regional identity and its ability to correlate it with the common state identity. The concept of identity has been described in numerous studies by psychologists, sociologists and political scientists.

Most of them deal with individual identity only.(Leary, Tangney, 2003) They have been conclude some research on national (ethnic) identity (Guibernau, Montserrat, 2004; Drobizheva, 2002; Ocampo, Bernal and Knight, 1993). This paper will examine the regional identity in Russian nature region.

The first section describes the main outlines and proposals. Section 2 formulates the basic definitions of the concept of identity and political symbols as well as analyzing the modern publications in this area.

In Section 3 we propose a research methodology. Section 4 looks at the obtained results. Finally, in Section 5 we draw some conclusions and forecast.

Definitions and survey of literature

The most common definition for identity in academic literature is "...the correlation of personality with the group, ideas about the group, and the social mechanisms of self-determination of individuals in diverse groups..."(Drobizheva, 2002).

For our analysis of the political construction of identity it is preferable to use the perception of identity as a product of "social or political activity, the procedural development of that kind of collective self-understanding that makes common action possible" (Brubaker, 2000).

Davor Rodin presents new point of view on cultural and political identity in comparison. He points out to a democratic paradox according to which a state is governed by political minorities of winners and not by political majorities of losers. In multi-ethnic societies, holds the author, both popular and political culture have to be developed, that is, both the cultural and the political tolerance. (Rodin, 1998)

Most scientists write about national or ethnic identity, but their theories can be applied to each region, for example, Voronezh region, where dominate Russians (94%).

This study focuses not only on regional political identity, but also on significance of political symbols. By political symbols we mean the symbols, images, synthesis and representing any political objects, phenomena or processes. The state symbols predictably include the flag, national emblem and anthem.

Our study aims to overcome these limitations and research the link between political identity and political symbols at the regional level.

Methodology

The main method of studying the issue is guided by a survey, which can reveal the major concepts. Therefore, we used a survey of residents of Voronezh region, in order to identify the key characters that influence the construction of regional identity. Also we will use focus groups to find out the attitude towards the analyzed political symbols.

Results

The need for formation the regional identity is largely associated with the socio-cultural life of territorial systems.

The study investigated the official symbols of the region, including the emblems. The survey showed quite a high awareness of official symbols.

The formation of regional identity is largely constructed by the project, which is necessary in a changing society. On the one hand, the integration and globalization processes diminish the differences in social and cultural terms, on the other hand it increases the desire of local communities to preserve their own way of life, traits characteristic of their own region. In addition, there is a desire to stimulate the interest in the region as a socio-territorial system.

Collective life within the socio-territorial system caused by a common type of economy has been influenced the character of interaction of individuals and their traditions. However, along with naturally incipient identity, that are emerging in the public consciousness under the influence of objective factors and the need for self-identification, identity can become a political project, which is stimulating the formation of a unified regional community with common values and general goals.

Different options constructed identities can pursue different goals: from aspiration to develop its own territory in competition with other regions, to creating the uncompromising opposition of the entire state socio-territorial system and immediate neighbors. Radical options may include the goal of secession or irredenta. However, most of the projects are constructive.

It was important for our research to explore main factors for Voronezh regional identity.

Most significant for our research were political symbols as official, as informal. We have identified several groups of characters, including holidays, language, monuments and signs.

Each of these characters can act as a factor of consolidation and disposition or division of society. As originally neutral, they are in an emergency or as a result of their use policies may lead to the politicization of the regional community. In some cases, the characters that are important for ethnic or religious groups may not be important for the regional community as a whole.

We conducted an expert survey of residents of Voronezh. The experts were selected of historians-regional specialists, workers of the administration of Voronezh and the Voronezh region, specialists in the field of branding, NGO activists in the field of ecology and protection of cultural heritage and political scientists. Selection of experts was prepared taking into account the role they can play and are playing in the process of regional identity formation. The brand of the territory, sustainable perception by the residents of the area themselves as part of the socio-territorial groups is only possible with a clear position of those who have the ability to influence public opinion. Within the expert community may be different groups, different media projects identity. However, the dialogue of experts and society can only be on the basis of universally valid symbols.

Comparing the respondents' answers to the question about the significance of the historical character and characteristics of the dialect, it can be concluded that the dialect is not associated by residents with a significant value.

The survey also demonstrated a great symbolic importance of historical dates (to 89%) and regional holidays (85%).

Groups' self-identification is carried out not only with official political symbols, but includes those symbols that are recognizable and significant for the community. What are these symbols? They are monuments, architecture, public space (theaters, parks, squares, etc.). In the analysis of experts' answers to the question "Do

ОХРИДСКИОТ РАМКОВЕН ДОГОВОР НАСПРОТИ ТИРАНА ПЛАТФОРМА

Дејан Маролов

Доцент

Универзитет „Гоце Делчев” Штип, Република Македонија

Е-маил: dejan.marolov@ugd.edu.mk

Страшко Стојановски

Вонреден професор

Универзитет „Гоце Делчев” Штип, Република Македонија

Е-маил: srasko.stojanovski@ugd.edu.mk

Апстракт

Охридскиот Рамковен Договор беше потпишан на 13 Август 2001 година. Овој договор беше производ и одговор на вооружениот конфликт во Република Македонија помеѓу македонските безбедносни сили и парамилитантната Албанска Национално-Ослободителна Армија (ОНА). Договорот беше преговаран и потпишан од лидерите на четирите најголеми политички партии во Републиката Македонија, претседателот на РМ, како и од специјалните претставници на САД и ЕУ. Заради претходново овој договор може да се третира и како мировен договор гарантиран од претставници на меѓународната заедница. Овој труд има за цел да ја анализира суштината на Охридскиот договор, неговата имплементација и промените кои тој ги наметна при поделбата на моќта, ревизијата на одредени закони, како и донесувањето на нови закони. Секако мора да се напомене дека истиот договор беше и основа за промена на македонскиот Устав. Охридскиот Рамковен Договор несомнено е контроверзен, потпишан во околности на секојдневно насилство и силен меѓународен притисок. Дебатите за неговата улога продолжуваат и денес, а особено по објавувањето на барањата на партиите на етничките Албанци по парламентарните избори од 2016 год. Токму затоа се чини неминова потребата од компаративна анализа помеѓу Охридскиот Договор со таканаречената „Тиранска платформа” на партиите на етничките Албанци.

Клучни зборови: охридски рамковен договор, уставни измени, меѓународна заедница, тиранска платоформа.

OHRID FRAMEWORK AGREEMENT VERSUS TIRANA PLATFORM

Dejan Marolov

Assistant professor

University „Goce Delchev “Stip, Macedonia

dejan.marolov@ugd.edu.mk

Strasko Stojanovski

Associate professor

University „Goce Delchev “Stip, Macedonia

strasko.stojanovski@ugd.edu.mk

Abstract

The Ohrid Framework Agreement was signed on 13 August 2001. This agreement was product and in response to the armed conflict in Macedonia between Macedonian security forces and paramilitant Albanian National Liberation Army (UCK). The agreement was negotiated and signed by the leaders of the four main political parties in the Republic of Macedonia, the President of the Republic, as well as special representatives of the US and EU. Because of this, the contract is a kind of a peace agreement guaranteed by the international community. This paper aims to analyze the essence of the Ohrid Agreement, its implementation and the changes it imposed on the separation of powers, the revision of certain laws and enactment of new laws. Of course it must be also noted that this agreement was base for changes of the Macedonian Constitution. Ohrid Framework Agreement is undoubtedly controversial, signed under circumstances of daily violence and strong international pressure. The debate about its role continues today and especially after the demands of the ethnic Albanian parties after the parliamentary

elections of 2016. Therefore, a comparative analysis between the Ohrid Agreement and so called "Tirana platform" seems to be necessary.

Keywords: *Ohrid Framework Agreement, constitutional changes, international community, Tirana platform.*

1. Вовед

Во овој труд се прави анализа на точките наведени во Охридскиот Рамковен Договор кои подоцна станаа дел од Уставот на Република Македонија. Оваа анализа се прави со цел да се согледаат и сфатат решенијата во Договорот согласно ситуацијата во која беа донесени како и да се оцени нивната реална примена во годините по потпишувањето на Охридскиот Рамковен Договор. На база на претходново се анализира и таканаречената Тиранска платформа која доаѓа 16 години по Охридскиот Рамковен Договор како платформа на партиите на етничките Албанци во Република Македонија. По пат на комаративна анализа на двата документа треба да се утврди дали платформата е во согласност со Охридскиот Рамковен Договор, односно со Уставот на РМ и дали ја пречекорува нивната рамка. Од овој аспект се анализираат и определени решенија кои се понудени во платформата, а ги нема во Охридскиот Рамковен Договор. Се прави генерална анализа и компарација и на двата документи но особено внимание се посветува на службената употреба на јазиците. Преку претходново се надеваме да ги утврдиме следниве тези. Прво, Двата документ имаат сосема различна правна природа заради начинот на кој се донесени и второ Тиранската Платформа излегува од рамките на Договорот од Охрид.

2. Определување на основните поими

Охридскиот Рамковен Договор (ОРД) беше потпишан на 13 август 2001 година. Потпишувањето на овој договор беше одговор на вооружениот конфликт што се случи во Република Македонија истата година, меѓу македонските безбедносни сили и паравоената албанска ОНА (Ослободителна национална армија). Иако официјално беше потпишан во Скопје, договорот беше наречен Охридски бидејќи на потпишувањето му претходеа низа преговори, од кои повеќето се одржаа во градот Охрид во близина на албанската граница. Потписници на ОРД беа лидерите на четирите најголеми политички партии во Република Македонија (двете најголеми партии на етничките Македонци и двете најголеми партии на етничките Албанци), Претседателот на Република Македонија и по еден специјален претставник на

GEOPOLITICS OF RUSSIAN ORTHODOXY AS AN INSTRUMENT IN THE HYBRID WAR ON THE BALKANS

Iskren Ivanov

Assistant Professor, PhD

Sofia University “St. Kliment Ohridski”

Iskrenivanov789@yahoo.com

Abstract

The purpose of this article is to analyze one of the key foreign policy instruments, which Russia uses in the so-called “hybrid war” – the “Geopolitics of Russian Orthodoxy”. This strategy is created and developed by Alexander Dugin. It is a strategy with specific dimensions and aspects, which are the strongest evidence, that Orthodox Christianity can be used as a political instrument. In such cases it is often corrupted and charged against other subjects in the international relations. The main thesis of this presentation is that the Geopolitics of Russian Orthodoxy is a complete and ideological war strategy, which can be used not only in Ukraine, but on the Balkans as well.

Keywords: *Geopolitics, Russian, Orthodoxy, hybrid, war*

1. Introduction

Foreign policy is indeed an art. But it is difficult to say who the best artist in the international relations is, especially today. However, every artist has a unique strategy. Russia is a typical example for an artist with a quite rich foreign policy imagination. The Russian way of political intervention today is based not only on hard power, but also on cultural influence, including religion. The main purpose of this article is to analyze in details one of the most commonly used tool in the Russian foreign policy – the “Geopolitics of Russian Orthodoxy”. The thesis of the article is that this tool corrupts and turns Orthodox Christianity into political weapon. In order to prove its thesis the following research will try to complete several tasks. First of all, the article will analyze the Neo-Eurasian doctrine of Alexander Dugin. The Geopolitics of Russian Orthodoxy is a part of this doctrine. Second, the article will clarify why Russian Orthodoxy is so important for this doctrine. Last but not least, the research will try to explain the hybrid warfare strategy on the Balkans – a priority area for Russian foreign policy. The current article is based on several empirical researches, made by the author among mixed Russian – Bulgarian communities.

2. The Neo-Eurasian doctrine of Russia

The Geopolitics of Russian Orthodoxy is closely connected with the ideas of Alexander Dugin – a Russian political scientist and one of the most trusted advisors to the Russian political elite. Dugin is the main inspirer of the Neo-Eurasian doctrine. The Neo-Eurasian doctrine can be defined as the third stage of the Eurasian idea's evolution¹. In other words, it is the contemporary Eurasian idea. In contrast to its predecessors – the Classical Eurasian idea and the Gumilev's Eurasianism, the Neo-Eurasian doctrine is much more focused on geopolitics and security issues. In fact, most of the Russian foreign policy doctrines are based on it, including the Geopolitics of Russian Orthodoxy.

The Neo-Eurasian doctrine is based on four pillars. The first one expresses Dugin's vision of Globalization. According to him Globalization is a specific and objective process, which explains the nature of the international relations². Dugin's theory also assumes that with the progress of the Globalization process humanity is faced with two scenarios. In the first scenario every nation chooses a model of its own political and cultural development. In the second scenario the whole humanity takes a decision to follow common and universal political and cultural values. The first scenario leads to "multipolar" globalization, and the second one – to a "unipolar" globalization. The Neo-Eurasian doctrine accepts that 21st century is an age of unipolar globalization. The American values pretend to be universal human values – not the Western but the American. As a consequence of this unipolar cultural and political model every nation is forced to change its originality and to become a part of the American cultural and political pattern of development. Every nation, which accepts the "American way" falls under the influence of the United States. Such nations are the Western European nations and part of the Balkans. The Neo-Eurasian paradigm also accepts that the unipolar globalization today is based on four "supreme" values: liberal democracy as the best form of government; individualism as the best way of human behavior; free market and cross-border trade as the best economic model; religious syncretism as the personal belief system. The Neo-Eurasian ideology rejects the universal character of these values, because they are not applicable and conformable to the Russian cultural and political model. Thus, Russia has to suggest an alternative way of development in the spirit of good cooperation between the nations, where every nation will have the right to preserve its culture and traditions. In other word, the Neo-Eurasian doctrine accepts multipolar globalization as the best way of humanity's development.

---

¹Сарамбекова, А., *Евразийство: Теория и Практика*, Евразийски национальны университет, Астана, 2012, р. 16.

² Дугин, А., *Философия глобализма – философия контрглобализма*, ОПОД „Евразия“, Москва, 2000, р. 2.

The second pillar is Dugin's vision of geopolitics. According to his vision geopolitics has a dichotomous character³. In other words, there are two kinds of nations in the international relations: Sea and Land nations. Land nations are settled – they build empires and take over vast territories. Such empires are usually centralized – there is a clear hierarchy in the society. Sea civilizations are dynamic and fast developing – they build colonial empires. The most important part of Dugin's theory is that Sea and Land nations exist in a natural condition of confrontation. Russia is the supreme Land nation in 21st century as an heir of the USSR. United States, on the other hand, are the supreme Sea nation as an heir of the British Empire. Thus, the Neo-Eurasian doctrine accepts that the confrontation between Russia and the U.S. is imminent. The main purpose of Russia is to take possession of the so-called “rimland”, because who controls the rimland controls Eurasia and who rules Eurasia controls the destinies of the world⁴. It is clear that Dugin's theory is based on Spykman's vision about the “pivot region” – Eurasia.

The third pillar is the “Eurasian exceptionalism”. In contrast to the two pillars, mentioned above, this one can be originally found in the Classical Eurasian ideas. According to this philosophy, the Russian civilization is unique, because of its specific and strategic location⁵. Russia is a part neither of Europe, nor of Asia. It is an independent geopolitical reality, which can be called “Eurasia”. It has its own tradition, culture and religion. Although it is a multinational region, Eurasia is based on the Russian Orthodox culture. Thus, Eurasia does not belong to the Asian cultures such as China. It also does not belong to the Romano – German European cultures. It is also a region, which has its unique political model – a strong and centralized form of government. Its economic model is also original – based on the collective property and regulated economy. Even the nature of the Russian Orthodoxy is defined by the Eurasians as “unusual” and “charismatic”, because it is an undivided part of the unique Eurasian culture.

The final pillar is actually connected with the final purpose of the Neo-Eurasian doctrine – the rebirth of the Eurasian empire under the leadership of Russia. This paradigm is also called “Neo-Eurasian imperialism”⁶. The first step of this rebirth is the disruption of the relations between NATO members – states. Once weakened from inside, the Alliance will not be able to resist in a potential Russian intervention. The second step is the mutual cooperation with anti-Western actors

---

³ Дугин, А., *Основы геополитики*, Арктогея, Москва, 2000, p. 11.

⁴ Spykman, N. J., *America's Strategy in World Politics. The United States and the Balance of Power*, Transaction Publishers, New York, 1942, p. 96.

⁵ Савицкий, П., *Географические и геополитические основы евразийства*, АСТ, Москва, 2003, p. 51.

⁶ Thomé, F., *Eurasisme et Neo-Eurasisme dans commentaire*, Press de Science Politique, Paris, 1994, p. 574.

КОНЦЕПЦИСКИ АСПЕКТИ НА МЕТОДОЛОГИЈАТА ЗА ОЦЕНУВАЊЕ НА ПРОГРАМСКИТЕ ДОКУМЕНТИ ЗА ПОЛИТИКИТЕ ЗА РЕГИОНАЛЕН РАЗВОЈ

Јован Ананиев

редовен професор

Универзитет „Гоце Делчев“ - Штип, Правен факултет

e-mail: jovan.ananiev@ugd.edu.mk

Апстракт

Политиките за регионален развој се едни од најважните јавни политики бидејќи преку нив, се прави спој на политики на национално и локално ниво и се овозможува да се намалат социо-економските разлики меѓу регионите, но и истакнување на позитивностите и развојот на одделни региони. Програмските документи се важни бидејќи ги дефинираат целите и задачите на политиката за одреден временски период и се планираат активностите кои треба да се преземат и резултатите од нив. Нивното *ex ante/ex post* оценување овозможува да се добијат информации за степенот на усогласеност со националните приоритети, кохерентноста и ефикасноста во спроведувањето. Овој трудотвора дилема за концепциските аспекти на методологијата и за начинот на нејзиното користење.

***Клучни зборови:** политики на регионален развој, методологија за оценување, програмски документи, јавна политика*

CONCEPTUAL ASPECTS OF THE METHODOLOGY OF EVALUATION OF A PROGRAMME DOCUMENTS IN THE FIELD OF REGIONAL

Jovan Ananiev, PhD

Professor, Goce Delchev University- Shtip- Faculty of Law

e-mail: jovan.ananiev@ugd.edu.mk

Abstract

The regional policies are the most important public policies because through them there is link between both local and national policies, and, in the same time, decreasing the socio- economic differences among regions and promotion of the specifics of each region. Program documents define goals and task as well as time framework and activities and potential outcomes. Ex ante and ex post evaluation of that documents it is useful for detection of the level of approximation with the national priorities, it's coherency and efficiency of implementation. This paper open dilemma about some concepts of the methodology and present proposals for effective using.

Key words: regional development policies, methodology of evaluation, program documents, public policy

Вовед

Политиките за рамномерен регионален развој е неопходно да бидат комплементарни и да се спроведуваат синхронизирано и потребно е тие да бидат економски, демографски, образовни, културни, транспортни, инфраструктурни, аграрни и се останато, што претставува надлежност на единиците на локалната самоуправа, но и на централната власт во одредени сегменти.

Програмските документи се всушност програмите за развој на одделните плански региони и Стратегијата за рамномерен регионален развој, коишто претставуваат стратешки документи на регионално, односно државно ниво и имаат за цел да ги програмираат целите и задачите за развој на конкретниот плански регион и рамномерноста во развојот меѓу регионите како и да ги планираат активностите коишто треба да се преземат заради нивно остварување.

Предмет на истражување на овој труд се концепциските аспекти во природот, односно методологијата на оценувањето на програмските документи. Оценувањето е аналитички пристап кој е базиран на процес на собирање на релевантни податоци, нивно селектирање и употреба на алатки за анализа на јавни политики за нивно оценување.

Оценувањето има за цел да ја констатира состојбата и да го вреднува постигнувањето. Во секоја јавна политика, вклучително и во доменот на регионалниот развој, е во функција да се направи оценка пред спроведувањето на одредена јавна политика- како појдовна точка- во спроведувањето на политиката, среднорочното оценување има за цел да се добијат информации за

квалитетот на спроведувањето на одредена програма или политика и да се надминат недостатоците а завршното оценување има за цел да даде информации дали програмата треба да се корегира или, пак, да се продолжи со спроведувањето на истата.

1. Прелиминарно оценување на програмските документи за регионален развој

1.1. Техники за прелиминарно оценување на степенот на усогласеноста на Стратегијата за регионален развој со стратешките развојни документи на Република Македонија

Оценувањето на степенот на усогласеноста на Стратегијата за регионален развој со стратешките развојни документи на национално ниво ¹се прави во следниве одделни области:

- Демографски развој;
- Користење на природните ресурси и културното наследство;
- Економски карактеристики;
- Пазар на работна сила;
- Социјален развој;
- Инфраструктура и
- Животна средина.

Оценувањето се спроведува врз основа на следниве показатели:

- Степенот на усогласеноста на мисијата на планскиот документ со мисијата на стратешките документи на национално ниво, кои ја покриваат соодветната област;
- Степенот на усогласеност на целите и приоритетите, во определената област, содржани во планскиот документ со целите и приоритетите, содржани во стратешките документи на национално ниво, кои ја покриваат соодветната област;
- Степенот на усогласеност на мерките кои се предлагаат за реализирање на одделен приоритет, во определената област, содржани во планскиот документ со мерките кои се предлагаат за реализирање на одделен приоритет, содржани во стратешките документи на национално ниво, кои ја покриваат соодветната област;
- Степенот на усогласеност на временските рамки кои се предлагаат во планскиот документ за постигнување на одредени ефекти со

---

¹ Закон за рамномерен регионален развој, објавен во „Службен весник на РМ“ бр. 63 од 22/ 05 2007 година

ВЛИЯНИЕ СЕКЬЮРИТИЗАЦИИ НА ПОЛИТИКУ СОВРЕМЕННОГО ГОСУДАРСТВА: ИНФОРМАЦИОННЫЙ АСПЕКТ

Николай Баранов

Профессор, Балтийский государственный технический университет
«Военмех»,

Санкт-Петербургский государственный университет, Санкт-Петербург,
Россия

e-mail: nicbar@mail.ru

Аннотация

Влиянию информации на социальные и политические процессы посвящены работы многих современных ученых. Так, в последнее десятилетие стала актуальной концепция секьюритизации, предложенная Б. Бузаном, О. Уивером и Я. Де Вилдом, связанная с восприятием обществом новых угроз безопасности. Исследователями Копенгагенской школы международных отношений была предложена новая структура в исследовании безопасности, предполагающая раскрытие механизма актуализации данного феномена: каким образом некий объект начинает рассматриваться в качестве угрозы, как он привносится в политический дискурс и утверждается в качестве угрозы. Процесс, в ходе которого объект представляется в качестве проблемы безопасности и начинает рассматриваться как угроза, американский политолог Барри Бузан называет секьюритизацией. В качестве объекта может выступать государство, национальный суверенитет, экономика, экологическая сфера, идентичность, биологические виды. Объект становится вопросом безопасности после принятия решения о его важности по сравнению с другими. В этом случае объекту придается статус чрезвычайного приоритета, выводя его из области обычной политики. Секьюритизация предполагает приоритет экстремальной политики над установленными нормами и правилами решения аналогичных вопросов. Таким образом, речь идет об экстренных мерах, предпринимаемых для снижения угрозы безопасности.

Включение проблематики безопасности в новые сферы жизни общества – экологическую, экономическую, культурную, информационную – способствует легитимации чрезвычайных мер, предпринимаемых государством, что сказывается на ограничениях демократических процедур. В результате ценность безопасности

начинает превалировать над всеми остальными политическими ценностями, детерминируя все сферы жизни.

Массовая информатизация общества способствует возникновению новых угроз безопасности, которые распространяются как на частную жизнь, так и на социальную, политическую, экономическую сферы. В сложившихся условиях высокую значимость приобретает деятельность государства в информационной сфере, которая может способствовать распространению процесса секьюритизации, подвергая опасности права и свободы человека.

Ключевые слова: информатизация, секьюритизация, угрозы безопасности, экстремальная политика.

INFLUENCE OF SECURITIZATION ON POLICY OF THE MODERN STATE: INFORMATION ASPECT

Nikolai Baranov

Professor, Baltic state technical university "Voenmeh",

St. Petersburg State University, St. Petersburg, Russia

e-mail: nicbar@mail.ru

Abstract

Works of many modern scientists are devoted to influence of information on social and political processes. So, in the last decade there was urgent a concept of securitization offered by B. Buzan, O. Uiver and Ya. De Vild, connected with perception of new threats to security by society. Researchers of the Copenhagen school of the international relations have offered the new structure in a safety research assuming disclosure of the mechanism of updating of this phenomenon: how a certain object begins to be considered as threat as it is introduced in a political discourse and is approved as threat. The American political scientist Barry Buzan calls securitization process during which an object is represented as a problem of safety and begins to be considered as threat. The state, national

sovereignty, economy, the ecological sphere, identity, species can act as an object. Object becomes a safety issue after making decision on its importance in comparison with others. In this case an object is given the status of an extraordinary priority, bringing him out of the field of usual policy. Securitization assumes a priority of extreme policy over the established norms and rules of the solution of similar questions. Thus, it is about the emergency measures undertaken for decrease in threat to security.

Inclusion of a perspective of safety in new spheres of life of society – ecological, economic, cultural, information – promotes legitimation of the emergency measures undertaken by the state that affects restrictions of democratic procedures. As a result the value of safety begins to prevail over all other political values, determining all spheres of life.

Mass informatization of society promotes emergence of new threats to security which extend both to private life, and to social, political, economic spheres. At this juncture the high importance is gained by activity of the state in the information sphere which can promote securitization process distribution, endangering the right and freedom of the person.

Keywords: *informatization, securitization, threats to security, extreme policy.*

Введение

В современных обществах на первый план выходят проблемы безопасности, что вполне объяснимо с точки зрения социальных приоритетов. В соответствии с иерархией потребностей американского психолога А. Маслоу потребности безопасности и порядка у индивида возникают после реализации физических потребностей и предшествуют социальным контактам – потребностям в общении, дружбе и принадлежности к сообществу. Однако, как показывают реальное поведение людей и их мотивация, не существует жесткой, последовательной системы удовлетворения потребностей. В зависимости от смены ситуации, жизненных обстоятельств высшие потребности могут утратить доминирующее значение, а потребности более низкого порядка — приобрести для человека большую значимость.

В развитых обществах произошла именно такая трансформация потребностей: люди, стремящиеся к самореализации, для которых приоритетными стали постматериалистические ценности, вынуждены отказываться от части завоеванных свобод и возможностей в пользу безопасности, ввиду угрозы их

ЭЛЕКТРОННАЯ СИСТЕМА ГОЛОСОВАНИЯ: ПРАКТИКИ, ПОЛИТИЧЕСКИЕ ЭФФЕКТЫ И РИСКИ

Ольга Попова

Санкт-Петербургский государственный университет (Россия, Санкт-Петербург), профессор, заведующая кафедрой политических институтов и прикладных политических исследований

pov_64@mail.ru o.popova@spbu.ru

E-VOTING SYSTEM: PRACTICES, POLITICAL EFFECTS AND RISKS

Olga Popova

St. Petersburg State University (Russia, St. Petersburg), Professor, Head of the Department of Political Institutions and Applied Political Studies

pov_64@mail.ru o.popova@spbu.ru

Аннотация

Применение электронных моделей голосования на выборах оценивается как один из механизмов расширения демократии. Электронное голосование повышает электоральную активность граждан, дает возможность голосовать за пределами избирательных участков людям с ограниченными возможностями и тем, кто находится вне населенных пунктов, позволяет снизить стоимость организации выборов, ускоряет подсчет голосов, снижает риски механических и человеческих ошибок при подведении результатов. Используемые в настоящее время технологии электронного голосования — электронный подсчет бумажных бюллетеней, электронные системы прямого голосования и голосование с помощью телекоммуникационных средств (по Интернету и с помощью личных мобильных телефонов). Различные формы электронного голосования активно внедряются в Бельгии, Бразилии, Венесуэле, Индии, Нидерландов, США, Швейцарии, Эстонии и других государствах с конца XX века. В России расширяется применение системы ГАС «Выборы». Эксперты привлекают внимание общественности и законодателей к рискам применения электронного голосования. Эксперты связывают их с техническими сложностями процедур интернет-голосования, опасностями технологических сбоев в компьютерных

сетях, хакерских атак, отключения электричества, поломок техники. При отсутствии общенациональной системы контроля над электронными системами голосования и невозможности перепроверки результатов волеизъявлений избирателей повышается опасность применения незаконных манипуляций электронной техникой. Связанные с нарушением базовых демократических норм избирательной системы риски касаются опасностей: неравенства доступа избирателей к каналу электронного голосования (цифровое неравенство), повторного голосования при использовании более чем одного канала, нарушения тайны голосования вследствие установления связи между поданным голосом и конкретным избирателем (конфиденциальность, принуждение и т.д.), ограничения наблюдения со стороны активной общественности. Все это в совокупности может снизить легитимность процедуры выборов и их результатов. Решением проблемы могут стать: применение стратегии «сквозной проверяемости» (E2E), использование дополнительной криптографической защиты, обеспечение доступности исходного кода программного обеспечения для публичного изучения.

Ключевые слова: электронное голосование, выборы, избирательная система, преимущества и риски электронного голосования.

Abstract

The use of electronic models of voting in elections is assessed as one of the mechanisms for democracy expansion. Electronic voting increases the electoral activity of citizens, gives the opportunity to vote outside the polling stations for people with disabilities and those who are outside settlements. It reduces the cost of elections organization, speeds up the counting of votes, reduces the risks of mechanical and human errors during the results summarizing. The currently used electronic voting technologies are electronic counting of paper ballots, electronic direct voting systems and voting via telecommunications (via the Internet or personal mobile phones). Various forms of electronic voting are actively being introduced in Belgium, Brazil, Venezuela, India, Netherlands, the United States, Switzerland, Estonia and other countries since the end of the 20th century. The use of the State Automated System "Vybory" is expanding in Russia. Experts draw attention of public and legislators to the risks of using electronic voting. Experts connect them with the technical difficulties of Internet voting procedures, the dangers of technological failures in computer networks, hacker attacks, power

META-GOVERNANCE: PROBLEMS AND PROSPECTS

МЕТА-УПРАВЛЕНИЕ: ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ

Olga Sidenko

Senior lecturer in political science at Voronezh State University
(Russia)

e-mail: sidenko-olga13@rambler.ru

Abstract

Our societies are becoming more fragmented. It's impossible to resolve wicked and cross-boundary problems in modern societies only through hierarchical, command-control bureaucracies. Governments become more dependent on other actors: both public and private, national and international. Seems that different forms of governance networks, i.e. patterns of relations between stakeholders involved in policy-making, public service delivery or dealing with a problem, will replace them soon. At the same time many scientists pay attention to fundamental conflicts between hierarchy and network as well as between the standards of representative democracy and networks. Obviously that governance networks lacks constitutional backing, electoral procedures and popular mandates. The performance of governance networks is variable and depends on how a collaboration of various actors in horizontal networks is organized, whether they use an institutional brokering and have platforms for knowledge management, exchange of experience and mutual learning that contributes to strong social capital. Moreover, elected representatives should adopt their role as meta-governors in order to steer many relatively self-governing arrangements. The paper is devoted to the potential for meta-governance. The main focus is on the public governance efficiency that maintaining by balance between private and public responsibilities for development results, which can't be easily achieved. Meta-governance is a very difficult practice, so the expansion of governance networks may lead to further fragmentation of public politics especially in the context of globalization and accelerating development.

Keywords: *governance networks, meta-governance, decentralization, efficiency, social capital.*

Управление сложными объектами, характерное для современности, неизбежно связано с упрощением восприятия, сужением диапазона регуляции, запуском механизмов саморегуляции и усложнением управленческих комплексов, которые в то же время не должны потерять некую связность, в противном случае будут утрачены всякие возможности реализовывать согласованные стратегии. Для решения этой задачи используется мета-управление.*

1. Мета-управление и фактор сред

Появление концепта и распространение практик мета-управления обусловлено, прежде всего, необходимостью координации усилий разнородных акторов, согласования их стратегий, выработки общего видения, обеспечения публичных ценностей и интересов в условиях социальной и управленческой фрагментации. Феномен во многом является следствием децентрализации, маркетизации и сетевизации систем управления, наиболее рельефно проявляющихся в рамках первого эшелона развития. Другие страны также не остаются в стороне от этих процессов, но, как правило, сталкиваются с существенно большими проблемами. Основное объяснение видится в отсутствии накопительного эффекта и совершенно ином характере общественного порядка.

Иллюстрируя накопительный эффект, целесообразно обратиться к схеме моделей управления, предложенной Стефаном Голдсмитом и Уильямом Эггерсом¹. Классическому иерархическому управлению (администрированию) присущ низкий уровень межсекторного сотрудничества, а также возможностей (организационных, кадровых, коммуникативных и т.п.) управления сетью. Реформы в духе нового публичного менеджмента (НМП) привели к становлению модели аутсорсингового управления, поставившей во главу угла принцип эффективности и, помимо усиления автономии, породившей явление «полого» государства.² Наряду с толчком к развитию и самоорганизации общества стали утрачивать целостную перспективу, ощутили эрозию базовых принципов. Преодоление недостатков НМП вызвало к жизни новые конфигурации: совместное управление (joined-up governance); многоуровневое управление (multi-level governance), целостное управление (holistic governance), горизонтальный менеджмент (horizontal management),

---

* Термин был введён в научный оборот Дж. Куиманом ещё в 1990-е годы (Kooiman, J., *Modern Governance: New Government-society Interactions*, London, 1993), однако развитие концепта приходится на 2000-е гг.

¹ Goldsmith, S., Eggers, W.D., *Governing by network: the new shape of the public sector*, Washington, 2004, p. 20.

² Milward, B., *Nonprofit Contracting and the Hollow State*, *Public Administration Review*, Vol. 54, January-February 1994, pp. 73-77; Milward, B., Provan, K., *Governing the Hollow State*, *Journal of Public Administration Research and Theory*, Vol. 10. No.2., April 2000, pp. 359-379.

интерактивное управление (interactive governance), новое публичное руководство (new public governance), пост-новый публичный менеджмент (post-NPM) и т.п. Терминологическое разнообразие отражает в данном случае не столько существенные расхождения, сколько одновременность попыток адаптировать публичное управление к вызовам современности, предпринимавшихся различными государствами. Возвращаясь непосредственно к схеме, управление посредством сетей (governing by network) предполагает высокий уровень как активности стейкхолдеров, так и готовности национальных, региональных и местных центров принятия решений выступать в качестве сердцевины сетевых взаимодействий, осуществлять политический контроль и публичное лидерство. На практике, однако, картина выглядит далеко не столь радужно. Результаты использования сетевой модели говорят о том, что проблемы потери целостности, дефицита кооперации и координации сохраняются даже, казалось бы, во вполне подготовленных странах. Помимо прочего сети далеки от демократических стандартов представительности, открытости и подотчётности, т.е. они вполне могут не только дополнять, но и вытеснять, дискредитировать формальные институты, что в свою очередь зависит от особенностей социального порядка.

Порядок можно отнести к так называемым самоочевидным категориям, не вызывающим затруднений в понимании общего смысла и создающим значительные затруднения при проведении эмпирической интерпретации, особенно это касается социального и политического порядков.

В социологии аккумулирован значительный опыт научной рефлексии порядка в обществе.³ Чаще всего внимание исследователей фокусируется на системе верований, мотивации, взаимодействии, роли насилия, власти и авторитете, разделении труда и кооперации, доверии, институтах и социальных сетях. В комплексе социальный порядок воспринимается в качестве относительно стабильной системы институтов, образцов интеракции и обычаев, способных репродуцировать условия выживания и развития (к таковым относятся: материально-техническая база, собственность, обмен, властные отношения, коммуникация, системы ценностей, смыслов и т.п.). В различные периоды развития и в разных обществах значимость указанных условий не одинакова. Представляется, что в информационном социуме усиление роли технико-технологической составляющей общественных отношений при набирающей обороты унификации собственности, трансакций и управления, сдвигает чашу весов в сторону символов, образов, представлений и ценностей, при этом смещение ведёт к росту манипуляций и обостряет

---

³ См.: *Theories of Social Order*, Ed. by Michael Hechter and Christine Horne, Second Edition, Stanford, 2009.

ОБЩЕЕ И ОСОБЕННОЕ В КОНЦЕПТУАЛЬНЫХ ПОДХОДАХ К АНАЛИЗУ ПОЛИТИЧЕСКОЙ ОППОЗИЦИИ В РОССИЙСКОЙ И ЗАРУБЕЖНОЙ ПОЛИТИЧЕСКОЙ НАУКЕ

Роман Савенков

Воронежский государственный университет

rvsaven@gmail.com

Абстракт. Политическая оппозиция - широкое социальное явление, возникающее в силу неоднородности общества и различия интересов, как отдельных людей, так и социальных групп. Общепринятым считается рассмотрение оппозиции в широком (*sensu largo*) и узком смыслах. В понимании *sensu largo* оппозиция - широкий спектр проявления эмоций, ценностей, взглядов и действий, демонстрирующих несогласие. Понимание *sensu stricto* относится к институализированным субъектам политического процесса (политическим партиям), входящим в парламент, но не участвующим в формировании правительства. Западные политологи долгое время анализировали институализированную и организованную политическую оппозицию. Доминирующим концептуальным инструментом был институциональный подход. Российские политологи стремятся выявить ключевые признаки оппозиции и расширить концептуальные инструменты анализа разных видов политической оппозиции.

Ключевые слова: *политическая оппозиция, политические партии, непарламентские партии, протест*

**GENERAL AND SPECIFIC ASPECTS of CONCEPTUAL APPROACHES
TO THE ANALYSIS OF POLITICAL OPPOSITION IN RUSSIAN AND
INTERNATIONAL POLITICAL SCIENCE**

Roman Savenkov

Voronezh State University

rvsaven@gmail.com

Abstract. Political opposition is a broad social phenomenon that occurs due to heterogeneity of society and difference between personal interests and those of the social groups. Opposition is usually analysed either in a broad (*sensu largo*) or a narrow sense (*sensu stricto*). From the “*sensu largo*” point of view, an opposition is a wide range of emotions, values, views and actions demonstrating disagreement. The “*sensu stricto*” approach refers to the institutionalized subjects of the political process (political parties) that are members of parliament, but do not participate in the formation of the government. The most widely used conceptual tool at the time was the institutional approach. Russian political scientists seek to identify key features of the opposition and expand the conceptual tools for analyzing different types of political opposition. The institutional, sociological and conflict-discourse approaches to the analysis of the opposition are considered.

Keywords: *political opposition, political parties, non-parliamentary parties, political protest*

1. Понятие «политическая оппозиция»

Известный итальянский политолог Д. Сартори в самом начале своей книги «Теория демократии» отмечает, что многие ответы на вопросы в теории демократии можно найти при правильном определении понятий.¹ В современной политологической литературе отсутствует общее мнение

---

¹ Kubat, M., *Political Opposition in Theory and Central European Practice*, Peter Lang GmbH, 2010, p. 15.

относительно теоретической сущности понятия «политическая оппозиция».² Цель нашего исследования зафиксировать общее и особенное в понимании явления «политическая оппозиция», концептуальных подходах его анализа в западной и российской политологии.

1.1. Понятие «оппозиция» в западной политической науке

В соответствии со сложившейся в западной политической науке традицией, понятие «политическая оппозиция» рассматривается в узком (*sensu stricto*) и широком смыслах (*sensu largo*). В узком смысле – это политическая партия, коалиция или движение, являющееся парламентским меньшинством, но могущее прийти к власти по итогам следующих выборов. Узкое понимание оппозиции чаще всего относится к институализированным субъектам политического процесса (политическим партиям), входящим в парламент, но не участвующим в формировании правительства.³ Такая традиция заложена интенсивным развитием многопартийности, поскольку при демократии именно партии являются основным носителем оппозиционного потенциала. Сущностная роль оппозиции состоит в осуществлении постоянного партийного надзора и контроля над правительством, что вынуждает правящую группу ответственно подходить к принимаемым решениям.⁴

Методология исследования, предполагающая узкое рассмотрение политической оппозиции может быть эффективно использована для анализа политического процесса в традиционно демократических государствах со стабильной партийной структурой и устоявшейся культурой политической борьбы. Такой подход к пониманию оппозиции несколько суживает поле исследования, не учитывая всё разнообразие форм организации власти.⁵ Кроме того, партии как политический институт в последнее время претерпели в западном мире существенные изменения, утратив первостепенное положение в

---

² Brack, N.; Weinblum, S., *«Political Opposition»: Towards a Renewed Research Agenda*, *Interdisciplinary Political Studies*, Vol. 1, №1, 2011, p. 69, Гаврилов, Г., *Модели политической оппозиции: теоретико-методологический анализ*, Диссертация на соискание ученой степени кандидата политических наук. Екатеринбург, 2003, с. 15.

³ Kubat, M., *op. cit. nota 9*, p. 18., Сергеев, С., *Политическая оппозиция и оппозиционность: опыт осмысления понятий*, *Социально-гуманитарные знания*, №3, 2004, с. 125.

⁴ Heywood, A., *Klucz do politologii. Najważniejsze ideologie, systemy, postaci*, Warszawa, 2008, s. 205.

⁵ Гаврилов, Г., *op. cit. nota 14*, с. 21.

INFLUENCE OF POLITICAL PARTIES IN THE PROCESS OF DEMOCRATIZATION

Sulejman Muca

Politolog

e-mail: sulejmanmuca@yahoo.com

Abstract

In this paper we intend to analyze the influence of political parties on the consolidation of democracy in a society. The reason we have chosen this topic is: first of all, we get the cue from the situation that occurred in Albania (since the first steps of the pluralistic changes in 1991 when the communist regime was overthrown, until today, which is still in the transition phase and secondly referred to the case of Kosovo, which, like our country, is in the transition phase from an authoritarian system, to a democratic system.

But both Albania and Kosovo are facing many difficulties, as the path to democratic consolidation, has been for 25 years in some obscure situations and followed by many uncertainties, where the state institutions, especially the 1997 crisis, were in danger.

There are many factors that help or hinder the consolidation process, and one of these factors is the political parties. Therefore, this study aims to present the influence of political parties on consolidation and the areas in which they affect. Below I will analyze the term of long-established democratic transition in Albania, democratic consolidation, political parties as a general term and their impact on the process of democratic consolidation.

Given the fact that political parties are the ones that direct the transition societies to the consolidation of democracy, in this paper they will have the central role of the analysis.

Keywords: *Transition, Democracy, Politics, Legitimacy, Integration, Relationship, Political Party.*

I. Introduction

In this work we intend to analyse the influence of political parties in the consolidation of democracy in a society. This study will be in the research method studying the appropriate literature for this subject. The reason we have chosen this

subject is: Firstly, we were inspired by the situation in our country (Albania), since 1991 the communist regime and until today, is still in the transition phase and second we referred the case of Kosovo, which is in the phase of transition too, same as our country from authoritarian system to a democratic system. But, Albania and Kosovo are facing lots of difficulties, because the road towards the democratic consolidation is foggy and filled with insecurities.

There are a lot of factors which help or make it difficult the process of consolidation, and one of these factors is the political parties. That's why this study has as objective to present the influence of political parties in the consolidation and in the other fields that they influence. We will analyse the term of democratic consolidation, political parties as a general term and its influence in the process of democratic consolidation.

According to the fact that political parties are the one who direct societies in the transition towards the consolidation of democracy, in this project will have the central role of analyses. The quality of a liberal democracy is depended a lot of conviction of different and this is elaborated by R. Hague and M. Harrop. According to them the race of political parties is the biggest warranty of liberal democracy, because it is what makes parties to have responsibility to voters¹.

II. Democratic Transition

Democratic transition is called the point of extinction of an authoritarian regime and the beginning of democratic processes. The beginning of transition is characterized by a disintegration of the authoritarian regime which begins with the first signs of mobilization of the masses and ends with the introduction of a new form of government which gains legitimacy through elections. Author Dankwart Alexander Rustow distinguishes three stages of transition:

1. The stage of preparation, which is achieved by the polarization of the main political actors.
2. The decision phase where the main elements of the democratic procedure are institutionalized.
3. The transition phase, which is the period during politicians and electorate are accustomed to new political rules.²

---

¹ Hague Rod & Harrop Martin, *Comperative Government and Politics(Government and Political Comparison)* , 6thEdition, Basingstoke, Macmillan, 1987, pg. 141-142

²Rustow Dankward, *Transitions to Democracy Towards a Dynamic Model (Democratic Transitions Towards Dynamic models)*, Columbia University Press, 1970, pg 338

What made Rustow known, is that he opposes the idea of having social and economic prerequisites to achieve democracy and says that what is needed is national unity as a prerequisite for democracy and reaching a consensus of political elites. The author studies the cases of Turkey and Sweden and sets out four stages in which countries go through democratization.

- I. National Unity - Creating an uncontested sense of national consciousness, later called Stateness as a necessary prerequisite.³
- II. A protracted and unconvincing political struggle, this happens in different ways in all states, but is centered around the empowerment of a new social force. Democracy is born within this conflict. This conflict can be so severe that it can result in the victory of one group to another and close the hands of democratization.⁴
- III. Decision Phase is when groups in conflict realize that their path and political struggle are unconvincing and they decide to negotiate and adopt democratic forms of governance.⁵
- IV. The phase of habituation, is when progressively rules of democracy become commonplace.⁶

To understand the term democratic transition, it is necessary to refer to the work of the thinkers of this field, Juan Linz and Alfred Stepan. These two authors go a step further and seek to understand how the character of different undemocratic regimes affects or does not affect the completion of a democratic transition. So, according to them, a democratic transition is complete when we have:

- a. A deal to produce a chosen government.
- b. When a government comes to power as a result of free and democratic vote
- c. When this government, de facto, has the authority to develop policies
- d. When the executive, legislative and judicial authority generated by new democracies do not need to share power with other de jure institutions.⁷

---

³ Ibid, pg. 350

⁴ Ibid, pg. 338

⁵ Ibid, pg. 380

⁶ there.

⁷ Linz Juan & Stepan, Alfred, *Democratic Transitions and Democratik Consolidation: Southern Europe, South America, and Post-Communist Europe (Democratic Transition and Democratic Consolidation: Southern Europe, South America and Post-Communist States)*, Mimeo, 1991, pg. 6

SOCIETY

ЗАПАДНОТО ОПШТЕСТВО-ГОРДОСТ ИЛИ ПРЕДРАСУДА? WESTERN SOCIETY- PRIDE OR PREJUDICE?

Анита Димитријовска-Јанкуловска

Докторант на англиска книжевност, МИТ Универзитет

е-маил: adimitrijovska@gmail.com

Апстракт:

Европскиот супериорен и агресивен идентитет (по Е.Саид) наметнат на Истокот е една од темите во краткиот расказ Мојот син, фанатик на Ханиф Курејши, кој ќе послужи како предлошка за анализа на Другоста на постколонијалниот субјект во општеството на колонизаторот-Запад, преку мимикрија, хибридноста и камуфлажа на создавање и пресоздавање на сопството низ процесот на интернационализација. Од другата страна на Европа се јавува радикалниот Ислам кој се обидува да се наметне над христијанството во западните земји на Европа преку мигрантите од Исток. Преку ставовите на Хоми Баба за внатрешната поделеност и расцепеност, преку Другоста на субалтерниот субјект на Г. Спивак, заклучоците на Ф. Фанон за отсуство на Едипов комплекс кај колонизираните народи до европскиот супериорен идентитет на Е. Саид, ќе ја разгледаме приказната за таткото и синот постколонијални субјекти, пакистанци, (не)натурализираните британци. Предрасудите на (евакуираните) млади муслимани за Западот и Европа создадени од чувството на инфериорност во тоа општество и нивните различни перцепции за западното општество кои создаваат жесток конфликт меѓу себе, за на крај да резултира со распаѓање на врската татко-син.

Клучни зборови: *Европско суперего, инфериорни, Другост, постколонијален субјект, колонизиран.*

Abstract:

European superior and aggressive identity (by E.Said) imposed on the East is one of the themes in the short story My son the fanatic, by Hanif Kureishi. It will serve as a template for analyzing the Otherness of the postcolonial subject in the society of colonizer – the West through the mimicry, hybridity and camouflage of creation and re-creation of the self

through the process of internationalization. On the other side the radical Islam which has been trying to impose itself over the Christianity in the western countries of Europe through the migrants from the East. Seen by the attitudes of Homi K. Bhabha, internal division and fragmentation through the Otherness of the subaltern subject of G. Spivak, the conclusions of F. Fanon for the absence of the Oedipus complex in the colonized nations, I will review the story of a father and son, postcolonial entities, Pakistanis (not) naturalized Britons. The prejudice of the (evacuated) young Muslims for the West and Europe made by the sense of being inferior in that society and their different perceptions of Western society create violent conflict with each other; in the end it eventually results in the dissolution of the father-son relationship.

Key words: *European superego, inferior, Otherness, postcolonial subject, colonized.*

Вовед

Овој труд, кој се занимава со анализа на расказот „Мојот син, фанатик“ од Ханиф Курејши, преку теориските поставки на Хоми Баба, Франц Фанон и Едвард Саид, го истражува начинот на кој се формираат идентитетите на емигрантите во Британија и како се создава нивната Другост, како и со причината за радикализирање на младите муслимани кои прифаќаат една идеологија полна со омраза и критика кон Западот. Расказот, во кој се разгледува конвенционалната тема Исток-Запад, ги прикажува корените на денешните глобални проблеми со муслиманскиот тероризам, кои лежат во колонијалната историја на Западот. Темата која е предмет на обработка е опозицијата на сопството со другите сопства или опозицијата на матичната култура со туѓите култури, односно според Хоми Баба, нивната внатрешна расцепеност и поделеност, каде вредносните системи на колонизаторот и колонизируваниот не се поништуваат меѓу себе, туку одново се создаваат преку една метаморфоза на идентитетот.¹

Ханиф Курејши ја разработува оваа тема во расказот, фокусирајќи се на едно семејство што емигрирало во Англија со првиот бран емигранти, а кое потекнува од Пакистан. Самиот Курејши е син на емигрант од Пакистан, па така во неговите дела често се среќаваат теми за тешкотиите и предизвиците со кои се соочуваат и справуваат емигрантите во нивната нова земја. Тоа се тешкотии од типот на потрага по дом и идентитет; тие се прашуваат каде

---

¹ Bhabha K. Homi. “Of mimicry and man” во *The Location of Culture*. London and New York: Routledge, 1994, стр. 131

ЖИВЕЕЉКИ НА РАБОТ ПОМЕЃУ КУЛТУРИТЕ И ПОВЕЌЕСЛОЈНИТЕ ОПШТЕСТВА

Васко Шутаров

Амбасада на Р. Македонија во Р. Бугарија

Директор на Културно-информативен центар на Р. Македонија во Софија

vaskoshutarov@yahoo.com

Апстракт

Два паралелни процеса ги одбележаа последните неколку децении, од политички, социо-економски и културолошки аспект, како на глобален, така и на регионален и локален план. Дивергентните процеси на глобализација и регионализација, хомогенизација и фрагментаризација се вградени во сите позначајни глобални теми и проблеми. Културата во овој контекст станува стратешка политичка одредница, како на внатрешно-политички план, така и како средство и инструмент на надворешните политики на државите. Културата како фактор за социјална кохезија во рамките на државите но и како сериозен потенцијал за конфликти и конфронтации, како на домашен, така и на меѓународен план. Религиите се подеднакво важен фактор и во процесите на разбирање меѓу народите и државите, но и во процесите на нивно конфронтирање. Маргинализираните социјални групи, посебно од културолошки аспект, може да бидат причина за сериозни подвојувања во современите општества и држави. Може ли културната политика, политичката култура и културната дипломатија во современиот свет, во време на драматични миграциони и социо-културни процеси и промени, да се справи со овие сериозни проблеми од светскиот политички дневен ред?

Клучни зборови: *глобализација, фрагментаризација, културни и верски конфликти, социјална кохезија, културна политика, културна дипломатија*

LIFE ON THE EDGE BETWEEN CULTURAL AND MULTILAYER SOCIETIES

Abstract

Two parallel processes have marked the last several decades in political, socio-economic and cultural aspect as well as on global, regional and local level. The divergent processes of globalization and regionalization, homogenization and fragmentation are imbedded in all more significant global themes and problems. The culture in this context is a strategic political benchmark both on internal political level and as a means and an instrument of foreign policies of states. The culture being a factor for social cohesion within the frames of states, but also as a serious potential for conflicts and confrontations, both on domestic and international level. Religions are equally important as a factor in the processes of understanding between peoples and states, but also in the processes of their confrontation. The marginal social groups especially in cultural aspect, can be the reason for serious separation in modern societies and states. Is it possible for cultural policy, political culture and cultural diplomacy in this modern world to cope with the serious problems of the world political agendum such as dramatic migration and socio-cultural processes and changes ?

***Key words:** globalization, fragmentation, cultural and religious conflicts, social cohesion, cultural policy, cultural diplomacy*

1. Вовед

Два паралелни процеса ги одбележаа последните неколку децении, од политички, социо-економски и културолошки аспект, како на глобален, така и на регионален и локален план. Дивергентните процеси на глобализација и регионализација, хомогенизација и фрагментаризација се вградени во сите позначајни глобални теми и проблеми. Културата во овој контекст станува стратешка политичка одредница, како на внатрешно-политички план, така и како средство и инструмент на надворешните политики на државите. Културата како фактор за социјална кохезија во рамките на државите но и како сериозен потенцијал за конфликти и конфронтации, како на домашен, така и на меѓународен план. Религиите се подеднакво важен фактор и во процесите на разбирање меѓу народите и државите, но и во процесите на нивно конфронтирање. Маргинализираните социјални групи, посебно од културолошки аспект, може да бидат причина за сериозни подвојувања во современите општества и држави. Можат ли културната политика, политичката култура и културната дипломатија во современиот свет, во време на

драматични миграциони и социо-културни процеси и промени, да се справат со овие сериозни проблеми од глобалната политичка агенда? Ако релевантните светски културни дипломатии во своите проектирани акции го акцептираат севкупниот културолошки глобален и специфичен локален контекст и ја имаат културата како стратешка политичка одредница, нивото на нивната ефикасност (и од политички аспект) ќе биде поголемо.

2. Културолошки димензии на процесите на глобализација

Една од најчесто дискутираните проекции на процесите на глобализација со сигурност е културната, како од аспект на зачувување на специфичноста на културните идентичности, така и од аспект на појавите на омасовување и хомогенизација на културните вредности. Ако подлабоко се анализираат аспектите на овие два дивергентни културолошки процеси во ерата на сеопшта глобализација, неминовно се наметнуваат повеќе сериозни прашања, поврзани како со актуелните глобални состојби и проблеми, така и со иднината и персептивата на светот, цивилизацијата и културата, воопшто. Несомнено станува збор, за тектонски поместувања во разбирањето, но пред сè во живеењето со новите културни образци и модели, во кои културата на живеење се менува со исклучително брза динамика. Од етимолошки аспект, одговорите на овие ургентни прашања водат до заклучок, дека станува збор за сфера на нова култивизација на светот. А во контекст на одговорот се наметнуваат сет нови прашања, од кои повеќето бараат и ургентен и сеопфатен одговор. Дали глобализацијата ја зголемува или ополномошува култивизацијата на помалите, автентични народни култури или го прави токму обратното? Дали доминацијата на виртуелното, како еден од доминантните процеси на глобалното, може да биде компензација за автентичното и реално, супститут на фактичката маргинализација и живеење по маргините на важните процеси, наспроти виртуелно наметнатото чувство за “важност” во креирањето на истите тие процеси? Дали глобализацијата вистински може да ги избрише разликите помеѓу вистинското и реално живеење по рабовите помеѓу културите и повеќеслојните општества, (кои се и нејзин продукт) и помеѓу виртуелното чувство за глобална припадност, космополитизам и споделување на новосоздадените универзални културни вредности? Одговорите на овие горливи актуелни прашања се комплексни, барем во иста мерка колку и комплексноста на актуелните процеси. Секое поедноставување или симплифицирање на овие комплексни појави, процеси и проблеми, води кон еднодимензионално третирање на проблемот, кој може да биде само мал но не и доволен сегмент од одговорите, на големите и сложени прашања на современите процеси на глобализација и глобална културизација.

Поголем дел од авторите, посветени на анализа на културните процеси во ерата на глобализација, најчесто се согласни околу три важни димензии на процесот.

LAW AND CUSTOM AS SOCIAL REGULATORS: HISTORICAL ASPECTS AND MODERN DIMENSIONS

Dobrinka Chankova

Prof. Dr.

South-West University "N. Rilski"- Blagoevgrad, BULGARIA

chankova@law.swu.bg

Abstract

In recent years the rule of law is, if not in crisis, in a weak position. The implementation of law causes a great many troubles. Its efficiency as a social regulator is challenged. At the same time, traditional and aboriginal practices enjoy a revival. Restorative justice as a new form of old customary practices has been in progressive developments and has received considerable attention by scholars, professionals and politicians throughout the world. Different models and approaches have been developed and experimented. This study aims to explore the relationship between law and custom and particularly possibilities and limits of restorative justice as a new paradigm of global justice.

***Keywords:** law, custom, social regulators, restorative justice, new paradigm*

Introduction

In principle, it is commonly accepted that nowadays the law is the most powerful and comprehensive body of rules that govern any society. The law and its institutions are a source of justice. They ensure equality, neutrality, competence. The access to a justice system is a huge achievement of the civilised world.

This universally shared thesis seems to be under serious doubt in the states in a period of transition. In most of them the rule of law is, if not in crisis, in a very weak position. We could say: it is logic; it is well known around the world that societies in transition lack any common system of values and a stable legal order.

The establishment of free-market economy and democratic institutions is accompanied by social cataclysms and even basic human rights could be violated. This could be a good excuse, but nothing more than a good excuse.

The legislation of the present day - both domestic and international - as a rule, for various reasons, is very dynamic, a little bit too dynamic, with some manifestations of inconsistency. To be more precise - it is consistent only with its inconsistency. The legislative process itself is often chaotic and plans less. At times the legislator declares good intentions and objectives, but the results of the implementation of the new legislation are different or completely opposite. The policy of non-obeying the law seems common. The so called "legal nihilism" is the ideology of the large masses. The biggest tragedy is that the law is not respected not only by the ordinary people, but by the state institutions and their servants either and even by the law enforcement authorities.

However, society has always been seeking and finding a way out of a dissatisfactory status quo. It could be the so called "parallel, shadow justice" delivered by external factors, which is often more efficient than the official justice system; it could be a revival of some old traditions and customs.

Legal anthropology has identified a huge diversity of alternative forms of justice, based on different traditions and customs - mediation, arbitration, reconciliation, family and community group conferences, sentencing circles, etc. The scrutiny of relevant literature has shown that by the end of the twentieth century a new type of conflict resolution has emerged rivalling the traditional approach to settlement by courts. Consensual models of conflict resolution are being propagated as alternatives to classical patterns of confrontation. Phenomena and terms differ, but all these new arrangements are being increasingly grouped under the heading of Alternative Dispute Resolution. They are not intended to replace court adjudication, but rather to supplement it. Alternative Dispute Resolution methods provide an opportunity to resolve conflict creatively and effectively, finding the process that would best suit a particular dispute. In its essence it represents a movement away from formal adversarial proceedings, toward informal processes; it forms a part of the attempts to reform the administration of justice, originally in the United States, and later throughout the world.

Although such procedures have always been available in civil and labour law, and many international disputes have been settled by mediation, the development seems to have taken different dimensions and quality, embracing both public law and criminal law. The function of law and its instruments appears to be under challenge. Having in mind this landscape, it is justified to ask ourselves: Are the rule of law and the custom in contradictory or complementary relationship? Do serious threats for law and its institutions exist? Could the revival of the old traditions in their new forms satisfy the people? Let us try to find the answer.

Historical background

It is a well-known fact that among the regulators of social relations law of the power /ius talionis/, religion and custom are historically domineering. It would not be an exaggeration to say that they are still dominant, at least in some regions of the

world. But let us temporarily abandon *ius talionis* as categorically rejected /although, unfortunately, an existing regulator/, and religion /as an outdated one/, and focus the attention on the custom and its relation to law, which is the subject of this paper.

From the formal-legal point of view the custom is a traditionally established rule of conduct enforced for many years, voluntarily and with consciousness of mandatoriness. Without coercion included in their toolbox, customs have simply been observed as the strength of people's belief in their mandatoriness that was sufficient to give them character of immediate source of law. In this sense we are talking about common or unwritten law - *ius non scriptum*. With customs there has never been debate, they have not been interpreted or brought before the constitutional courts.

Customs are different and diverse. But according to an Arab proverb, in the kingdom of monkeys dance with monkeys, and wear your hat in the manner of this city, the walls of which you came through, according to Armenians. All these have made customs valid and indisputable, albeit in their local boundaries (Akhmetova, Chankova and Raikhanova 2016).

With the development of civilization and statehood a new powerful comprehensive regulator of public relations comes - the rule of law /positive, written law - *ius scriptum*/, and it pushes the custom in the periphery. Displayed in the law will of the ruling class /even today we cannot escape from the Marxist concept/, not without the help of state coercion, it largely managed to suspend the operation of other statutory regulators. The custom began to be applied in a more and more limited way and subsidiarily and only when the law refers to it. That law normally does sparingly, because the ruling class and its legislature have always come with the ambition to establish a "new order under the sun." Of course, there has always been left some room for the custom in the daily life of the people, shipping and other areas of private law, but rather narrowly, and jurisprudence further narrows it.

It should be recognized that the slow emergence and the inability to change quickly the custom create some inconvenience. The dynamics of social and legal life in modern times is much better served by law which is incomparably more flexible. Ideally, this should not be a drama because the law itself should be based on the custom. An alphabet truth is that the laws in a given country only have credibility and relevance if they proceed from the life of people and are based on their traditions; when custom and law coincide. Unfortunately, this is not always the case.

Anyway, for objective reasons and because of its very nature - displayed in a general rule of conduct will of a given and not always representative for society ruling class, defending with priority its interests, the law gradually and increasingly alienated from traditions and customs adopted by the majority, and sometimes even enter into dramatic conflict with them. The outcome is generally one - the law begins to be circumvented and openly violated. In turn this brings up the question: How valid and comprehensive is the law as a statutory regulator today?

АНАЛИЗА НА СИСТЕМОТ НА ЗАШТИТА НА СЕМЕЈСТВОТО ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Драгана Лазаревска

М-р Социјален работник

Филозофски факултет-Скопје

dragana.lazarevska@yaboo.com

Апстракт

Промените кои настануваат во економската, социјалната, демографската, културолошката и правната структура во Република Македонија, директно влијаат на состојбите, потребите и проблемите кои настануваат во едно современо семејство. Семејството претставува примарна општествена група во кое се јавуваат и одржуваат релации помеѓу нејзините членови, претставува посебна општествена група која функционира како систем со особено значајна социјализаторска функција. Во него, улогата и положбата на секој член е дефинирана, а нивната содржина во голема мера е определена од културата на дадената заедница, која по пат на социјализација генерациски се пренесува. Семејството претставува, пред сè човечка заедница во која се воспоставуваат блиски, непосредни семејни односи со доминација на начелото на заедништво. Семејството како институција претпоставува определено дефинирање и реализирање на правата, потоа задоволување на заедничките потреби во целост, и задоволување на индивидуалните потреби. Во овој труд ќе ги изнесам моите согледувања за превземање и понудување на решенија за успешно водење на семејната политика во РМ со компаративен пристап на семејните политики од поразвиените земји.

Клучни зборови: семејство, семејни односи, семејни потреби, семејни улоги, видови на семејства, социо-економски фактори

ANALYSIS OF THE SYSTEM OF FAMILY PROTECTION IN REPUBLIC OF MACEDONIA

Dragana Lazarevska

Red Cross – City of Skopje

R.Macedonia

Abstract

The changes that occur in the economic, social, demographic, cultural and legal structure in Republic of Macedonia directly influence the situations, needs and problems that arise in a modern family. The family is the primary social group in which relations occur and the relations are maintained between its members, it is a special social group that functions as a system with an especially important social function. In the family, the role and position of each member is defined, and their content is largely determined by the culture of the given community, which by means of socialization is transmitted by generations. The family is, above all, a human community in which close family relations are established, with domination of the principle of unity. The family as an institution, represents a distinctive defining and realization of rights, then satisfying the common needs in full, and satisfying the individual needs. In this paper I will present my findings and will offer solutions for successful family policy management in Republic of Macedonia with a comparative approach on the family policies from the developed countries.

Key words: *family, family relations, family needs, family roles, family types, socio-economic factors.*

Вовед

Семејството претставува примарна општествена група во кое се јавуваат и одржуваат релации помеѓу нејзините членови, претставува посебна општествена група која функционира како систем со особено значајна социјализаторска функција. Во него, улогата и положбата на секој член е дефинирана, а нивната содржина во голема мера е определена од културата на дадената заедница, која по пат на социјализација генерациски се пренесува.

Џ.П.Мардок утврди дека во секое општество постои некаков облик на семејство, врз основа на што утврди дека семејството е универзална институција.¹ Денес повеќето социолози го прифаќаат како аксиома ставот дека семејството е универзално потребна општествена институција и таква ќе биде секогаш. Со сигурност може да се тврди дека семејството како општествена институција ќе постои и во иднина, секако изменета и адаптирана на социјалниот амбиент во кој ќе егзистира и дека и понатаму ќе остварува незаменлива функција во формирањето на поединецот како социјализирана личност. При тоа, под семејство не треба да се подразбира само установа која безусловно се заснова на брачните односи регулирани во рамките на одреден правен поредок, туку значително комплексен и послободен однос меѓу маж и жена во одредена заедница, кој не може да се елиминира во иднина бидејќи преставува *CONDITIO SINE QUA NON*² во опстојувањето на човечкото општество. Семејството е несомнено општествена група, или како што зборува *Malinowski*³, повеќе е општествена и културна отколку биолошка единица. Семејството е одредено од општествени правила и прописи и има општествени цели и функции. Семејството е и био-социјална единица, кое не настанува само спрема општествените закони, правила и конвенции, туку и спрема биолошките закони за репродукција. Семејството е роднинска група што живее заедно и функционира како кооперативна единица за економски и други намери. Потполното и доследно конкретизирање и афирмацијата на семејството како универзална општествена институција зависи пред се од динамиката на развој на севкупните општествено-економски односи. При тоа не треба да се мисли само на материјалната основа на општеството која несомнено преставува прв предуслов, но сама по себе не е доволна остварување на односи во семејството, туку и на областа на емоциите, моралот и културните текови кои се однесуваат на односите меѓу половите.

Во современите општества семејството обично претставува мала група составена од родителите и нивните деца. Но, во многу општества семејството вклучува и други роднини од три и повеќе генерации. На пример, во неговиот состав можат да влезат браќата со своите сопруги и деца, сопругите и децата на нивните синови, кои сите заедно ги поврзуваат своите напори во обезбедувањето на животните потреби.

---

¹ Хараламбос, М., Увод у социологији, Глобус, Загреб, 1989

² Стар латински правен термин кој се употребува за да се означи “нешто (услов) без кое не се може“ или “без кое не би имало ништо, не би постоело ништо“

³ *Zagorka, Golubovic., Porodica kao ljudska zajednica, Zagreb, 1981*

ДАЛИ ПРЕДБРАЧНИТЕ ЗАЕДНИЦИ ГО ПОДОБРУВААТ БРАКОТ? ПОГЛЕД КОН СЕМЕЈНАТА ДИНАМИКА ВО МАКЕДОНИЈА

Ирена Авировиќ

Доцент,

Филозофски факултет, УКИМ,

avirovic@fzf.ukim.edu.mk

Апстракт

Во последните години во Македонија сме сведоци на постојаниот пораст на вонбрачните заедници и разводите и истовремено намалување на бројот на склучените бракови. Македонија, како и останатите европски земји, не остана имуна на промените на структурата и динамиката на семејството кои настанаа како резултат на повеќе општествени процеси како глобализацијата, забрзаната урбанизација и индустријализацијата. Денес сè повеќе млади парови во Македонија се одлучуваат за вонбрачна заедница наспроти брак или пак претпочитаат да живеат заедно определен период пред да стапат во брак. Дали предбрачната заедница претставува еден вид тест за бракот? Колку предбрачната заедница може позитивно да влијае на бракот? Дали вонбрачната заедница води кон брак или пак го заменува постепено бракот? Во овој труд ќе се обидеме да ги анализираме горенаведените прашања и да истражиме колкаво е влијанието на предбрачните заедници за успехот на бракот во Македонија. За таа цел, ќе биде спроведено квантитативно истражување на млади брачни парови и парови кои живеат во вонбрачна заедница на возраст од 25 до 45 години. Дополнително, преку анализа на домашни и странски статистички податоци, трудот ќе ја разгледа семејната динамика во Македонија во последните неколку децении и ќе презентира повеќе аспекти на современото македонско семејство.

Клучни зборови: *предбрачна заедница, брак, семејство, Македонија.*

IS COHABITATION GOOD FOR MARRIAGE? A LOOK INTO FAMILY DYNAMICS IN MACEDONIA

Irena Avirovic

Assistant Professor,

Faculty of Philosophy, UKIM,

avirovic@fzf.ukim.edu.mk

Abstract

In recent years Macedonia has witnessed a continuous rise in number of divorces, premarital and extramarital communities on the one hand, and a decreased number of marriages on the other hand. Macedonia, as well as other European countries, was not immune to the changes that affected the structure and dynamics of the family which are the result of several social processes such as globalization, accelerated urbanization and industrialization. Today, an increased number of young couples in Macedonia are opting for extramarital communities rather than marriage or would prefer to cohabit with their partner before marriage. Is cohabitation a test for marriage? How can cohabitation positively affect marriage? Do extramarital communities lead towards marriage or are they progressively replacing marriage? This paper will try to answer the abovementioned questions and will examine whether and to what extent premarital communities influence successful marriages in Macedonia. For this purpose, a quantitative research on young married couples and couples cohabitating at the age from 25 to 45 years will be conducted and presented. In addition, based on analysis of national and international statistics, the paper will examine new family dynamics in Macedonia in the past decades and will present several aspects of the contemporary Macedonian family.

Keywords: *cohabitation, marriage, family, Macedonia.*

1. Вовед

Во современите општества младите парови сè почесто се одлучуваат за вонбрачната наспроти брачната заедница, особено во земјите од Западна и Северна Европа. По втората половина на 20-от век започнува брзо ширење на вонбрачните заедници, како и сè поголемо општествено прифаќање на истите. Во некои скандинавски држави воведени се законски измени кои ги изедначуваат брачните и вонбрачните заедници во сите аспекти вклучувајќи ги и правата на пензија по смртта на еден од партнерите и правото на алиментација по разделба на партнерите.

Постојат повеќе теории кои го објаснуваат овој феномен, а се тесно поврзани со други општествени процеси кои изминативе декади имаа силно влијание врз промената на структурата на семејството, бракот, разводот, наталитетот и слично. Историски се смета дека ширењето на идеите на хипи-движењето од 60-тите години од минатиот век и феминизмот во 70-тите години претставува првиот поттик за економска еманципација на жената од мажот, но и за и регулирање на наталитетот со помош на достапноста на контрацептивните средства. Жената започнува да ја контролира репродуктивната функција а со нејзиното вклучување на пазарот на трудот, бракот не претставува повеќе заедница во која се гарантира финансиската стабилност на жената и децата.¹⁷⁹⁹ Истовремено, процесите на глобализација, урбанизација и секуларизација имаат силно влијание врз промената на структурата на семејството, појавата на нови форми на семејства (реконструирани или мешани семејства, вонбрачни и истополови заедници, семејства со еден родител, индивидуални домаќинства) и воопшто оддалечување од традиционалните форми на семејства и партнерски односи. Дополнително, процесот на индивидуализација на општеството значително влијае на т.н. криза на бракот и семејството, поточно на одлагање на бракот и негова замена со вонбрачните заедници, зголемениот број на вонбрачни деца и намалениот наталитет.¹⁸⁰⁰

Поконкретни причини за зголемениот број за вонбрачни заедница се сметаат: недовербата во институцијата-брак, општественото прифаќање на сексуални односи пред бракот, зголемениот број на разводи, одложување на родителството, промената на родовите улоги, но и експанзијата на образованието, особено кај жените, која пак доведе до значително зголемување на учеството на жените на пазарот на трудот и нивна еманципација од машкиот пол.¹⁸⁰¹

---

¹⁷⁹⁹ Nazio, T., *Cohabitation, Family & Society*, Routledge, New York, 2008, стр. 4-5.

¹⁸⁰⁰ Karraker, M. W., *Global Families*, Pearson Education, Inc., New York, 2008.

¹⁸⁰¹ Nazio, T., *op.cit.*, стр. 30.

**МЕМОРИРАЊЕТО НА ЗНАЕЊЕТО ВО ЈАВНИОТ СЕКТОР ОСНОВА
ЗА ЕФЕКТИВНОСТА НА ОРГАНИЗАЦИИТЕ (СТУДИЈА НА СЛУЧАЈ
ВО РМ)**

Јадранка Денкова

Вонреден професор

Универзитет „Гоце Делчев“ Правен Факултет Штип

jadranka.denkova@ugd.edu.mk

Панде Лазаревски

Редовен професор

Универзитет „Кирил и Методиј“ Институт за социолошки политички и правни
истражувања

pande.lazarevski2@gmail.com

Бранка Денкова

Магистер

Brankad_1@yahoo.com

Апстракт

Целта на овој труд е да ја прикаже состојбата во јавниот сектор од аспект на однесувањето на државата, организациската култура, грижата за зачувувањето на знаењето во јавниот и државниот сектор. Секогаш државата првенствено треба да води грижа да се зачува знаењето и да не се дозволи одлевање на истото преку заминувањето на професионалните кадри од организациите. Целта ќе ја постигне преку изнаоѓање начини, методи и техники кои ќе бидат засновани на Законски и подзаконски акти, а пред се особено треба да обрне внимание на менување на менталната свест кон организацијата од страна на вработените, односно целосно менување на организациската култура. Вработените во организациите заробени помеѓу старото и новото време тешко ја

менуваат свеста во однос на складирањето и зачувувањето на знаењето. Поради тоа треба да се воведат такви процедури кои ќе бидат во насока на авторизирање на делата и трајно документирање што ќе делува на нивната свесност и мотивираност. Се разбира организацијата треба да поработи и на менување на системот на мотивирање и наградување во организациите. Овој труд ќе прикаже како се одразуваат промените во насока на воведување на документ менаџмент систем, воведувањето на ИСО стандардите во организацијата и идејата за воведување на електронски систем на складирање и управување со документи на ниво на една државна организација, како и поврзувањето на истата со сите државни органи. Оттука ќе произлезе и заклучокот од овој труд дека во досегашното работење на државната администрација, не се воспоставени стандарди со јасно дефинирање на процесите во организацијата и нивните меѓусебни врски, во насока на складирањето на знаењето.

Клучни зборови: меморија, знаење, култура, организација

STORING OF THE KNOWLEDGE IN THE PUBLIC SECTOR, NECESSITY FOR A SUCCESSFUL STATE (A CASE STUDY IN RM)

Jadranka Denkova

PhD Associate Professor

University "Goce Delcev" Faculty of law Stip

jadranka.denkova@ugd.edu.mk

Pande Lazarevski

PhD Professor

University „Ss. Cyril and Methodius“ Institute for sociological, political and
juridical research

pande.lazarevski2@gmail.com

Branka Denkova

Master

brankad_1@yahoo.com

Abstract

The main objective of this work is to show the state of the public sector in the aspect of the behavior of the state, the organizational culture, the care for keeping the knowledge in the public and state sector. The state always has to primarily take care for keeping the knowledge and not letting it drain, through leaving of the professional staff from the organizations. The goal will be reached through finding ways, methods, and techniques that will be based on primary and secondary legislation acts, and especially giving the attention to try and change the mental awareness of the employees, towards the organization, or completely changing the organizational culture. The employees in the organizations are completely trapped between the old and new time of age, that is very hard for them to change the awareness in aspect of storing and saving the knowledge. There is still a present fear that if the same is presented and saved in a transparent way, it will be misused. By reason of that, there should be procedures that will be in the direction of authorization of the works and permanent documentation which will affect their awareness and motivation. Naturally, the organization has to work on changing the system of motivation and awarding in the organizations. This work will show how the changes reflect in the direction of introduction of a document management system, introduction of ISO standards in the organization and the idea of introducing an electronic system of storing and managing with documents on a level of state organization, and connecting the same with all of the state institutions. Therefore, the conclusion that will arise from this work would be that, so far in the working of the public administration, there haven't been standards with a clear definition of the processes in the organization and their mutual relations, in the direction of storing the knowledge in the organization.

Keywords: *memory, knowledge, culture, organization*

ФАКТОРИТЕ КОИ ВЛИЈААТ ВРЗ ПЕРЦЕПЦИЈАТА НА ТУЃОСТА ВО ПАТОПИСНАТА КНИЖЕВНОСТ

Милица Денковска

Виш лектор / докторанд, МИТ Универзитет Скопје,

milica.denkovska@gmail.com

Апстракт

Фундаменталната спротивност на „своето“ и „туѓото“, се чини, се има реализирано во текот на мошне долг временски период, од антиката до средниот век, како една ригидна социјална, културна и пред сè и религиозна спротивставеност. Послеантичкиот окцидентален однос кон туѓото пак бил радикално дихотомизиран длабоко во средниот век под религиозни предзнаци; христијанството станува категорија, која дозволува дуалистички поредок на сликата за светот на религиозно, политичко и културно ниво според шемата на „доброто“ и „злото“. Суштинско ново вреднување се појавува дури во раната модерна, каде што настануваат концепциски форми помеѓу своето и туѓото, во кои се отповикува дихотомијата. Оваа промена се манифестира во проминентните книжевни свидетелства на вековите на откритијата. Рецепцијата на извештаите од експедиции беше одлучувачки импулс за новото одредување на (само)разбирањето на сопствената култура, како и за нова концептуализација на туѓото. Но традиционалните концепциски форми останаа втиснати во реалната пракса на колонизаторите во процесот на европеизација, а модерната разви исто така сопствени стратегии за легитимација на таквите исклучувачки начини на согледување. Туѓинецот станува фермент на економските и културните промени врз основа на специфичните квалификации кои може да ги претстави во културното опкружување. Овие историски процеси можат да се гледаат како паралелен развој кон рецепцијата на туѓинецот преку колонијалистичката и империјалистичката експанзија; во својата интерконекција, двата процеси придонесуваат кон историската стандардизација на светот преку европеизацијата. И токму овие процеси носат консеквенции за формите, во кои патописот го опишува туѓото. Одредени се преку социјалниот статус на патописците и нивната инволвираност во менталитетот на

општествените групи; суштински зависат и од техничкиот и организацискиот стандард на превозните средства; и конечно се под влијание и на личните диспозиции на патописецот, кои се кристализираат во неговото образование, предзнаења, интереси како и неговите општи перцептивни способности.

Клучни зборови: *патопис, патописец, туѓост, култура, перцепција.*

Abstract

The fundamental contradiction of “own” and “foreign”, it seems, has been realized over a very long period of time, from antiquity to the Middle Ages as a rigid social, cultural and above all, religious opposition. The after-antique occidental attitude towards the foreign was radically dichotomized deep in the Middle Ages under religious omens; Christianity becomes a category that permits dualistic order of the world image on religious, political and cultural level under the scheme of “good” and “evil”. Essential new valuation does not appear until the early modern, in which occur conceptual forms between the own and foreign, where the dichotomy is dismissed. This change manifests itself in prominent literary evidence of the centuries of discoveries. The reception of expedition reports was the decisive impulse for a new determination of the (self-) understanding of the own culture, as well as for a new conceptualization of the foreign. But the traditional conceptual forms remained imprinted in the actual practice of the colonizers in the process of Europeanization and the modern also developed its own strategies for identification of such exclusionary ways of perception. The foreigner becomes ferment of economic and cultural changes based on the specific qualifications that can be present in the cultural environment. These historical processes can be seen as a parallel development to the reception of the foreigner through colonialist and imperialist expansion; in their interconnection, both processes contribute to the historical standardization of the world through Europeanization. And precisely these processes carry consequences for the forms, in which the travel-writer describes the foreign. They are determined through the social status of travel-writers and their involvement in the mentality of social groups; essentially they depend also on the technical and organizational standards of transportation means; and finally they are affected by the personal dispositions of the travel-writer, that are crystallized in his

education, background knowledge, interests and its general perceptual abilities.

Keywords: *Travelogue, Travel-writer, Foreignness, Culture, Perception.*

Вовед

Патниците отсекогаш уживале лоша репутација. Не само што патниците лажат, туку нивниот однос кон реалноста особено се наоѓа под лупата на сомнежот. Патникот како лажго и патописот како жанр, чија вистинитост заслужува малку доверба, припаѓаат кон топосите, кои патописната книжевност ја придружуваат уште од нејзините антички почетоци. Оваа предрасуда се задржала со векови; а историјата на жанрот постојано доставувала доволно докази за оправдување на оваа недоверба.

Афинитетот кон лагата, кој на патописот често му бил припишуван, има најразлични причини. Би можел да потекнува од реномето на авторите или едноставно од комерцијалните потреби и интересите на публиката; може да се потпира на празни измислици или на фалсификувана рецепција и репродукција на автентични извештаи од други (автори); но може да се објасни и со искусствената недораснатост на патникот во однос на целите кои си ги поставил. Блискоста на патописот со фикција во овој случај станува проблем на теоријата на спознанието. Таа го поставува суштинското прашање, под кои услови можности воопшто подлежи искуството на туѓоста и со кои средства може да се совлада.

Конфронтацијата со туѓото

Конфронтацијата со туѓото за патникот поставува значителни стандарди и барања. Од него побарува стратегии за животни-практично себеспознавање во природното опкружување, исто како и развој на начини на однесување при културниот контакт, кои го дозволуваат општењето со други култури и општества. Двете зависат од начинот, на кој патникот ја восприема туѓоста; спротивно на тоа, формата во која тој општи со туѓинецот врз основа на неговите со себе донесени предуслови, ја одредува можноста и границите на неговото искуство со туѓоста; и конечно двете повторно влијаат врз неговото саморазбирање и разбирањето на познатото.

Но, и на поимите „туѓо“ и „свое“ им е потребно прецизирање. Не сè што е непознато мора затоа, во културно теоретски релевантна смисла, да се појави како „туѓо“. Едно едноставно отстапување од познатото не е доволно, за нешто да биде претставено како културолошки туѓо. „Поинаквоста станува најпрво конституирана преку комплетирања, преку кои всушност само фрагментарно

KEYNESIANISM vs. NEOLIBERALISM – SEVERAL POLITICAL – ECONOMIC REFLECTIONS

Slavko Sasajkovski

Institute for sociological, political and juridical research – Ss. Cyril and Methodius
University in Skopje,
www.sasajkovski@hotmail.com

Ljubica Micanovska

Graduated sociologist,
micanovskaljubica@gmail.com

Abstract

In the summer of 2008 the bubble burst the real estate market in the United States inducing global financial and economic crisis / stag-deflation (recession + deflation) conditions. Did this happen many theorists skeptics regarding the omnipotence of the free market loudly pointed and striking scientists predicted that this will happen, more precisely it has to happen and that will inevitably occur. Whit these indications and forecasts until the last moment contrasted Greenspan and Bernanke. Greenspan even after the bursting of the bubble argued and continues to argue that conceptually and essentially no wrong in the policies of the Federal Reserve for maximum deregulation of financial markets, deregulation which in reality constitute a waiver of the possibility of any kind regulation of secondary financial markets, ie the markets of that traded with financial derivatives. But the bursting of this bubble unequivocally demonstrated, argued and proved that the rule on the concept of free markets on the strength of market laws which must lead to market equilibrium in certain crisis circumstances is in the least deficient and dysfunctional. Bernanke as chairman of the Federal Reserve was forced, against its economic - conceptual affiliation, strictly Keynesian and state - interventionist, with relaxation of monetary policy and lowering the reference rate almost to zero, responding to stag-deflation crisis, along and with other state – intervention measures of the regulator of financial markets, such as quantitative easing, refinancing of the toxic assets of the entities in the financial markets, especially those "that were too big to fail ", purchase of mortgages on real estate in order to prevent a large number of citizens and families from the middle class

to lose their properties. That's when "we were all Keynesians" and when the maximum limits are stepped up discussions over the opposition of both modern macroeconomic concepts – the Keynesian economy and neoliberal economy.

Keywords: *Keynesians, Neoliberalism, State Intervention, Free Market.*

INTRODUCTION

So shooting the bubble real estate market in the United States almost to the maximum possible limits illuminate the theoretical and practical differences, opposition and confrontation between the two main modern macroeconomic theories and concepts – Keynesian economics and Neoliberal economics. The consequences that cause shooting of the market bubble were extremely serious at a global financial and economic level - global stag – deflation as merging into one whole of the serious levels of recession and deflation. However, the most drastic consequence inevitably, as always in the history of the financial and economic crises, including the one economic and overall social most adverse way the Great Depression in the United States 1929 - 1933/34, is a rapid increase in the unemployment rate, because all extremely grave consequences posed in terms of social inclusion, social integration and social cohesion of the state and the overall social community. The problem can be even harder look at this economic and overall sociological point of view, the most difficult social problem of unemployment in the strongest possible way and with the strongest possible consequences are primarily manifest as the expansion of unemployment among young people, accompanied by all the possible difficult, even social and tragic consequences in terms of their social inclusion, social integration and social cohesion. This fact inevitably applies to all economies, including developed and most developed economies and that must most seriously possible to be noted, recorder and counter crisis to be treated. Economic and overall social strongest, most dramatic and most challenging in particular are two cases and examples: the case and example of Greece (the problem with inability to refinance the enormous sovereign debt and factual / technical bankruptcy of the country) and Spain (the trouble with shooting bubble the real estate market which in itself pulled into a crisis banking system of the country because of the high level of toxic assets, as is the entire economic structure of the country) the total unemployment rate progressively reached 25% and paragraphs the arch of youth unemployment are sized to 40-50%. Greece and its financial (fiscal and banking) and total economic and social crisis still more are important in the context of the theme of this text because after the imposed (from the "troika" of the European Central Bank, European Commission and IMF) and the measures taken of fiscal savings (primarily through the implementation of internal devaluation) public debt rose from 120% to almost

180%, of course together with above the found and highlighted the growth of unemployment.

THE NEO – LIBERAL END OF THE HISTORY

And the state of the Republic of Macedonia and the Macedonian society are state and society in transition from one to another social system, i.e. state and society in transition from one to another social formation. This statement undoubtedly connotes radical (worldview, ideational, conceptual) change all the systems and subsystems of the state constitution and the overall structure and the constellation of the social community, and horizontal and vertical state constitution and the whole of the social structure and constellation. There is no need to specifically stresses the necessity and within that society - systemic transformation to be covered and social - economic system of the state. And even more, its systemic change in such historic - social moments and circumstances with the power of ultimatum perform essentially the represents social basis of the overall new (social / historical – social) transition systemic transformations, constitutions, structure and constellations. This are actually findings and conclusions that in social theory have already solid status and recognition of axioms and that are not someone partial and palliative an expression of (almost dogmatic) economic determinism in sciences social relations (sociology as a general social science and the other special social sciences) .

Must be known and taken into account the global outlook, conceptual and theoretical moment in which it was founded, launched and at least a framework implemented transitional transformation of social - economic system that has found and succeed Macedonia or maybe / probably more precisely establishing and development of new socio - economic system. It is a historical - social moment that neoliberalism the Chicago school of economics of Milton Friedman was on the point of climax of its economic - philosophical, economic - ideological, economic - theoretical and economic - political power. It is a historical - social time when global economic relations are characterized by high and stable growth rates in the upheaval that began with concepts, models and policies of Thatcherism and Reaganomics. It is a historical - social moment when the big left-wing political parties in the developed countries of Europe (by the example of the US Democratic Party) necessarily and imperative had at least a framework to accept neoliberal foundations of their (new) socio - economic program and ideological determinations and in accordance with them to are leveled creations and designs of their own socio - economic policies. It was just a hard and ruthless imposing of ideological - political market amid global high and stable economic growth when possible ideological - political offer of leftist political parties from the positions of the old socio - economic determinations and policies of big government and the welfare state were unambiguously sentenced to heavy electoral defeat. It was a time when liberal individualism / civic individualism, individual / citizen initiative and entrepreneurship and in the field of socio - economic

НОВИОТ АТЕИЗАМ КАКО НЕОЛИБЕРАЛНО ИМПЕРИЈАЛИСТИЧКО ОРУДИЕ

Трајче Стојанов

доцент

Факултет за образовни науки, Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип

e-mail: trajce.stojanov@ugd.edu.mk

NEW ATHEISM AS NEOLIBERAL IMPERIALISTIC TOOL

Trajce Stojanov

Assistant professor

Faculty of Educational Sciences, Goce Delchev University - Shtip

Abstract

This paper is critical analysis of the movement called New atheism represented by C. Hitchens, S. Harris, R. Dawkins and D. Dennett. The main hypothesis in the paper is that their political implications derived from scientific propositions in best case are inconsistent and in worst are simply false. And even more, we presume that these implications are nothing more than mere ideological tool of neoliberalism and western hegemony and their imperialism. This ideological tool is especially directed toward Islam, and Islamic fundamentalism, and it is supportive of the suspicious thesis of „clash of civilizations.“ What is more worrying is that this kind of modern atheism, embodied in the movement of New Atheism is advocated by the Right wing politics, rather than the Left what was the case in the past, ant that’s why this kind of new atheism is becoming far more militant than the past atheism, represented by the Left parties.

Keywords: *New Atheism, Atheism, Religion, Politics, Islam, Christianity, Science, Marxism*

Вовед

Не толку одамна, многу малку или скоро воопшто не се зборуваше за догматизмот на денешната наука. Поточно, за догматските и - чудно и контрадикторно за науката - конзервативни импликации кои истата ги произведува, охрабрена од нејзините практично-употребливи и оперативно-функционални достигнувања. Супериорноста на научните достигнувања им ги затнуваше устите на сите скептици за да можат да оспорат било каков став суверено изречен од авторитетот на науката. Но, во мигот кога таа почна да се „плетка“ надвор од нејзиниот референтен систем и своите импликации да ги проширува на тоталитетот (да станува философија!?), алармот се вклучи; особено заради тоа што ваквите импликации на науката, неретко почнаа да се аплицираат на актуелни настани во меѓународната политика (посебно на анализа на состојбите во исламскиот свет).

Токму овие димензии на научната логика ќе бидат предмет на критичка опсервација во овој труд, поточно импликациите од едно актуелно и популарно движење кое се нарекува Нов атеизам. Прво, ќе се критикува нивниот обид од научната интерпретација на религиозниот феномен да се изведе атеизмот; понатаму ќе се критикува нивната погрешна претпоставка за теизмот како незнаење, од што тие погрешно заклучуваат дека атеизмот е нужен резултат на знаењето; и конечно, ќе се укаже на фактот дека социо-политичките импликации кои научниците од Новиот атеизам ги изведуваат од претходните ставови, се исто толку, ако не и пофундаменталистички, дури и од најрадикалниот религиозен фундаментализам кој самите го критикуваат; во резултат, контроверзата да биде поголема, тие го врза својот атеизам за десничарските политички идеи (наместо, како што скоро отсекогаш било, а во извесна смисла и така е „поприродно“), за левичарските. Со тоа, атеизмот на науката се конзервира и уште повеќе, се промовира во нова религија, целосно ставајќи се во служба на неолибералната идеологија, на неоколонијализмот и империјализмот. Затоа ќе побараме враќање на атеизмот таму каде што „му е местото“ – во таборот на левицата.

Четири јавачи на атеизмот

Најпрвин да видиме што нуди тој Нов атеизам и кои се основните негови претпоставки. Новиот атеизам како движење од почетокот на новиов милениум е посебно популарен феномен. Негови главни претставници се т.н. „четворицата јавачи на атеизмот“: двајца природо-научници: биологот, **Ричард Докинс**, неурологот, **Сем Харис**, но и еден жесток медиумски промотор – новинарот, **Кристофер Хиченс** и се разбира, секогаш и секаде и еден философ: **Даниел Денет**. Во ликот и делото на овие „јавачи“ прво што јасно паѓа во очи е една од тезите што ќе се застапува овде: **дека атеизмот - од просветлувачки, ослободувачки, прогресивен – прерасна во догматски, заглупувачки и за**

чудо конзервативен, благодарение токму на овој нов, „научно втемелен“ атеизам. И следствено, од тоа ќе никне одговорот на прашањето: како науката - како денешна инспирација на атеизмот - стана само алатка за одбрана на неолибералните империјалистички и неоколонијални интереси!?

Ова ново движење е ново само делумно во неговата содржина, инаку, во суштина тоа само го ревитализира „конфликтот“ помеѓу науката и религијата, кој се јавува во ваква јасна и интензивна форма уште во XIX век. Особено тогаш, под инспирација на позитивизмот на О. Конт и неговата „религија на човештвото“ се појавуваат силни движења против религијата. Џорџ Јакоб Холиоуг тогаш ќе го скова терминот „секуларизам“, формирајќи го „Секуларното друштво“ во Лондон. И тогаш, науката во полет како и денеска, веруваше дека „ќе го спаси светот“ и дека единствена кочница за тоа е религијата. Дека овој став на науката е претерување ќе покаже дури и само површно истражување на историјата на науката, кое ќе потврди дека не само што религијата најчесто не го кочела научниот напредок, туку и дека истиот се случувал **во рамките** на религијата и дека голем дел од научниците, не само што самите биле религиозни, туку биле и дел од свештенството. Но, тоа не е предмет на интерес на овој труд¹. Го споменуваме, само како укажување на уште една предрасуда на Новиот атеизам од која тој ја црпи својата инспирација за конфронтација со религијата. Она што на почетокот нè интересира, пред да се задржиме на политичките импликации, е да ја видиме инхерентната недоследност на новиот атеизам. За да го сториме тоа, потребно е секако да ги видиме основните знаци на ова движење. Затоа сосема накратко ќе се задржиме на неколку основни идеи промовирани од претставниците на ова движење.

Философски контекст

Без претензии во овој мал простор да дадеме сеопфатен преглед и критика на основните идеи на претставниците на новиот атеизам, ќе се обидеме да синтетизираме неколку основни тези кои би можеле да кажеме дека се заеднички за сите претставници на ова движење. Затоа, овој дел по прво е

---

¹ За подетално запознавање со оваа теза види - Numbers, Ronald and L. Kampourakis, Kostas, ed. (2015) *Newton's Apple and Other Myths about Science*. Massachusetts/London: Harvard University Press – каде меѓу другите, се „разбива“ и овој „мит“; и тоа посебно во првиот есеј на Michael, H., Shank, „*Myth 1: That there Was No Scientific Activity Between Greek Antiquity and the Scientific Revolution*“ и 24-от, есеј на Peter Harrison, „*Myth 24: That Religion Typically Impeded the Progress of Science*“

САМОРЕГУЛАЦИЈА НА МЕДИУМИТЕ-КОМПАРАТИВНА АНАЛИЗА

Андон Мајхошев

Вонреден професор

Универзитет "Гоце Делчев"-Штип

e-mail: andon.majhosev@ugd.edu.mk

Сузана Цамтовска-Здравковска

Професор

Универзитет American University of Ras AL Khaimah и Универзитет "Гоце Делчев"-Штип.

e-mail: suzana.dzamtovska@ugd.edu.mk

Апстракт

Во трудот е анализирана саморегулацијата на медиумите во повеќе држави во Европа од различни региони. Анализата се однесува на структурата на саморегулаторните тела, нивната надлежност, финасирањето, начинот на решавање на приговорите, изборот и сл. Исто така, во трудот, е направена компаративна анализа на саморегулацијата на медиумите во неколку држави од регионот и држави членки на ЕУ (Германија, Холандија, В. Британија, Бугарија), како и од државите на Западен Балкан (Србија, БиХ, Црна Гора).

Во трудот е ставен акцент и на саморегулацијата во Република Македонија низ призмата на функционирањето на Советот на честа и Советот на етика на медиумите во Македонија (СЕММ).

***Клучни зборови:** новинар, професионални стандарди, совет на печат, омбудсман, медиуми, саморегулација.*

Abstract

The paper analyzes the self-regulation of the media in several countries in Europe from different regions. The analysis refers to the structure of self-regulatory bodies, their competence, financing, the manner of resolving objections, choosing, etc.

Also in the paper, a comparative analysis of the self-regulation of the media in several countries of the region and EU member states (Germany, the Netherlands, the UK, Bulgaria) was made, as well as from the countries of the Western Balkans (Serbia, Bosnia and Herzegovina, Montenegro).

The paper emphasizes the self-regulation in the Republic of Macedonia through the prism of the functioning of the Council of Honor and the Council of Media Ethics in Macedonia (CEMM).

***Key words:** journalist, professional standards, press council, ombudsman, media, self-regulation*

Вовед

Медиумската саморегулација претставува заеднички напор на вработените во медиумите на воспоставување на доброволни уредувачки насоки и почитување на истите преку процес на учење кој е достапен на јавноста. На тој начин независните медиуми го прифаќаат својот дел на одговорност за квалитетот на јавниот збор во земјата со потполно сочувување на нивната уредувачка автономија во нејзиното обликување.¹ Саморегулацијата е многу важен сегмент во обезбедувањето на независно и слободно новинарство. Медиумската саморегулацијата претставува механизам кој прави рамнотежа помеѓу слободата на медиумите и тенденцијата таа да биде злоупотребена. Таа е специфична потврда за демократичноста на медиумските системи. Целта на саморегулацијата не е да биде цензура или да наметне автоцензура, туку да ги постави и брани принципите на етичкото, објективното и точното новинарство кое ги почитува човековите права, при што целосно се запазува слободата на уредувачката политика што и како ќе биде презентирано од медиумот.

Праксата покажува дека одговорното и етичкото новинарство никогаш не е резултат на законски решенија, туку на доброволно почитување на кодексот кој е креиран од самата новинарска (медиумска) заедница. Саморегулаторните тела во разни држави имаат различни називи (совети на честа, совети за печат и др.), но нивната цел е да го подобрат новинарството и

---

¹ Miklos Haraszti, Vodic za samoregulaciju medijuma-pitanja i odgovori, OBSE, Vienna, 2008; 1186

работата на медиумите. Саморегулацијата може да постои на ниво на целокупната медиумска индустрија или во рамките на поедини медиумски куќи. Промовирајќи ги професионалните стандарди, саморегулацијата помага за одржување на кредибилитетот на медиумите кај јавноста.

Постојат повеќе причини за воспоставување на саморегулација на медиумите, но најважни се следните: 1) Таа ја штити уредувачката слобода; 2) Помага влијанието на државата се сведе на минимум; 3) Го подига квалитетот на медиумите; 4) Таа е доказ за одговорност на медиумите и 5) Помага на читателите да останат во контакт со медиумите.

Есенција (суштина) на медиумската саморегулација е Етичкиот кодекс на новинарската професија, кој ги дефинира правата, обврските и одговорностите на новинарската професија и на тој начин даваат упатства на новинарите како на најдобар начин да се бават со новинарската професија.

Првиот чекор на саморегулација е донесувањето на Етичкиот кодекс на новинарите, додека вториот чекор е да се утврди тело кое ќе врши контрола и надзор за неговата примена и ќе ги санкционира оние кои ќе ги кршат неговите одредби. Такви тела може да имаат разни форми, но основни форми се Советот за печат и Омбудсман. Во практиката има искуства на воспоставување на саморегулација во самите медиуми.

Саморегулаторните тела се алтернатива на судските постапки. Во демократските општества, медиумите треба да бидат ослободени од преголемото мешање на политиката и судовите. Подобро решение е медиумите сами да се регулираат или регулацијата да ја преотстапат и делегираат на некое независно тело.² Саморегулаторните тела најдобро функционираат кога страните во спорот се помират во процес на медијација и кога проблемот се реши со исправка, извинување, демант на напишаното. Главна санкција на саморегулаторните тела е "критичка-морална осуда".

1. Саморегулација во некои држави од ЕУ

Советот за печат е најчест облик на саморегулаторно тело. Овие совети, се составени од медиумски експерти кои се независни од центрите на политичка моќ. Нивна главна задача е преку процедури на заедничко делување се решаваат жалбите за работата на медиумите. На тој начин тие покажуваат на

---

² Ибид, Miklos Haraszti, (2008), Vodic za samoregulaciju medijuma-pitanja i odgovori, OBSE, Vienna.

**СОЦИАЛЬНО-ЭТИЧЕСКИЙ МАРКЕТИНГ: ЛЕГИТИМАЦИЯ
ЛОКАЛЬНЫХ ВЛАСТЕЙ В ЭПОХУ ПОСТ-ПРАВДЫ**

**BUILDING SOCIAL-ETHIC POLITICAL MARKETS: LOCAL
COMMUNITY SELF-
DETERMINATION AND LEGITIMATION OF THE LOCAL
GOVERNMENT IN POST-TRUTH ERA**

Daria Shcheglova

Senior lecturer,

Voronezh State University, Russia,

bruenen@mail.ru

Abstract

Political marketing is a field of election technologies, using information channels and a constantly changing content of political product. In other words, it means political management in the unstable limited situation of competition under the pressure of public opinion. It is commonly believed that voting is based only on how well the platforms of each of the candidates aligns with individual set of voters' beliefs and values. The idea that our actions could be predicted by the political consultants causes a certain discomfort.

The article also notes that an important factor impacting on local democracy has been the post-truth communication. This has been evidenced in rising in governance practices of populism, perception political processes as a visual game and mediatisation of politics.

We also would like to outline current trends of development in the field of partnership between the power and civil society. It should be technologies of trust maintenance, instead of directions by the principle of "vertical" ruling. It is shown that various countries have a similar experience in using two-way communication model in public administration. It was found out that the current paradigm of communication is not relevant to Russia's regions. Therefore, the findings of the paper are the list of social-ethic marketing technologies

at the regional level. The findings reinforce the importance of developing and classical marketing theories of politics in which local political institutions appeared to be not transparent.

Keywords: *political market, two-way communication, post-truth, local activity, civil society, social-ethic marketing.*

1. Социально-этический маркетинг и практики локальной демократии

1.1 Концепция социально-этического маркетинга и гражданское общество

Согласно современной концепции политического маркетинга, политика может считаться эффективной, если в результате удалось сформировать прочные, долгосрочные отношения доверия (*building trust*)¹. Технология социетального маркетинга подразумевает под собой такие коммуникативные условия обмена, которые соединяют в себе практическую утилитарную выгоду и поддержание общезначимых ценностей в качестве базового консенсуса, а покупатель «политического товара» сохраняет консьюмеристский подход к принятию решений². Для современных отношений в политике и управлении предполагается, что такими базовыми ценностями являются демократические (свобода выбора, альтернативность, конкурентность, деловая этика политической коммуникации и т.д.). В результате укоренения этих ценностей достигается доверие и согласие между субъектами. В современной литературе социетальность подразумевает под собой тенденцию устойчивого развития на основе поддержания и развития человеческого капитала, который трансформируется в капитал общественного доверия³. Речь идет в основном о «гармонизации» методов коммуникации всех сторон и создание соответствующей среды. Но средовые вопросы и вопросы коммуникации на

---

¹ Brennan, R.; Henneberg, S. C. *Does political marketing need the concept of customer value?*, Marketing Intelligence & Planning, 2008, No.26(6), pp. 559-572.

² Stolle, D.; Hooghe, M.; Micheletti, M. *Politics in the supermarket: Political consumerism as a form of political participation*, International Political Science Review, 2005, No. 26(3), pp. 245-269.

³ Peri, K. *Blind Building trust in government in the twenty-first century: Review of Literature and Emerging Issues*, 7th Global Forum on Reinventing Government Building Trust in Government, 26-29 June, 2007, Vienna, Austria, pp.20-31; Romeo, C. *Polincu features of the socio-political marketing*, Bulletin of the Transilvania University of Braşov, Vol. 2 (51), 2009, Series V: Economic Sciences. - URL: - <http://but.unitbv.ro/BU2009/BULETIN2009/Series%20V/BULETIN%20V%20PDF/231%20Potincu%20BUT%202009.pdf> Accessed 12 June 2017.

уровне МСУ пока находятся в тени других проблем: управленческих, экономических, инфраструктурных⁴. Несомненно, нельзя умалять значение этих факторов, но предложенный ракурс ориентирован на стратегический подход и именно на «политический» ракурс проблемы реформирования МСУ. На гражданина оказывается очень большое давление в плане выбора стратегий развития, принятия решений, ответственности за свой голос, о которых все повторяют и повторяют. Это ведет к возрастающему напряжению и тактике отчуждения от политики⁵. Причем даже самой близкой к гражданину – муниципальной.

Самым гибким для внедрения новых практик коммуникаций является муниципальный уровень. В течение последние 10 лет в России, уровень местного самоуправления получал законодательно все больше самостоятельности в принятии решений и начал обретать неплохую финансовую базу для этого⁶. Но здесь и больше всего проблем. Закрепленная в законодательстве свобода действий оборачивалась фактическим встраиванием уровня МСУ во властную вертикаль при сохранении значительного социально-экономического неравенства субъектов федерации. В частности, в регионах муниципальные образования значительно отличаются по уровню социально-экономического развития, весьма низок уровень обеспеченности объектами социальной инфраструктуры, которые размещены крайне неравномерно. Нерешенные инфраструктурные проблемы являются первоочередными по сравнению с коммуникативными. Последние решаются в русле «внутренних» совещаний и переговоров, которые включают в себя разъяснения по вопросам внедрения и реализации законов. При этом институты гражданского общества

---

⁴ Jones, J. M. *Trust in Government: Declining, Near Lows for the Past Decade; Less than Half Express Trust and Confidence in Executive Branch/* The Gallup Poll News Service, Princeton, New Jersey: September 26, 2006 - URL: <http://www.gallup.com/poll/24706/trust-government-declining-near-lows-past-decade.aspx> Accessed 10 June 2017.

⁵ Brehm, J.; W. Rahn. *Individual Level Evidence for the Causes and Consequences of Social Capital*, American Journal of Political Science, 1997, No 41, pp. 999-1023.

⁶ Kourliandskaia G.; Nikolayenko Y.; Golovanova N. *Local Government in the Russian Federation Developing/ New Rules in the Old Environment* - p. 167-263. URL: - <http://unpan1.un.org/intradoc/groups/public/documents/APCITY/UNPAN008031.pdf>

Accessed 10 June 2017; Реформа местного самоуправления: финансовый аспект/ Мониторинг МинФина РФ URL: - https://www.minfin.ru/ru/performance/reforms/local_government Accessed 10 June 2017; Heusala Anna-Liisa *The Transitions of Local Administration Culture in Russia Gummerus Printing Saarijärvi, 2005 - 378 p.* URL: - <http://ethesis.helsinki.fi/julkaisut/val/yleis/vk/heusala/thetrans.pdf> Accessed 10 June 2017; Мельникова Р. И. Мельников И. А. *Реформа местного самоуправления в системе демократических преобразований в России*, Власть 2016, №3, С. 20-25.

ИМПЛЕМЕНТАЦИЈА НА ЕЛЕКТРОНСКИТЕ МЕДИУМИ ВО НАСТАВАТА ПО СТРАНСКИ ЈАЗИЦИ

Драгана Кузмановска

Доцент, Филолошки факултет, УГД,

dragana.kuzmanovska@ugd.edu.mk

Снежана Кирова

Виш лектор, Филолошки факултет, УГД,

snezana.kirova@ugd.edu.mk

Биљана Иванова

Виш лектор, Филолошки факултет, УГД,

biljana.petkovska@ugd.edu.mk

Апстракт

Актуелно прашање во 21от век е прашањето традиционална наспрема современа настава, односно сувопарно набројување на дефиниции и правила наспрема современа технологија, интерпретација на наученото наспрема креативност и мисловна активност, пасивно учење наспрема критички став и градење свое сопствено мислење.

Современата когнитивна настава бара од наставата по странски јазик да не биде формалистичко и сувопарно презентирање на наученото, туку оспособување на ученикот да може да направи успешен трансфер на јазичното знаење во различни животни ситуации, создавајќи на тој начин индивидуи кои мислат и го анализираат наученото. Сметаме дека за современа настава се потребни и современи алатки, а како такви ние, во овој труд, ќе ги потенцираме електронските медиуми. Имплементацијата на електронските медиуми во наставниот процес, особено во наставата по странски јазик, изискува нов пристап во наставата и нови методи на учење, кои имаат за цел унапредување на квалитетот на самата настава. Примената на електронските медиуми има големо значење и доведува до постигнување на важни педагошки ефекти, како во

работата на наставникот, така и во работата на ученикот. Целта на трудот е да поттикнеме осовременување на наставата по странски јазици преку имплементација на електронските медиуми, односно преку креативен пристап да се надминат недостатоците на традиционалната настава по странски јазик, да се поттикне ученикот на поголема љубопитност и на тој начин да се доведе до постигнување на позитивни резултати во совладување на предвидените наставни содржини.

Клучни зборови: традиционална, современа настава, алатки, медиуми.

IMPLEMENTATION OF THE ELECTRONIC MEDIA IN FOREIGN LANGUAGE TEACHING PROCESS

Dragana Kuzmanovska

Docent, Faculty of Philology, UGD,
dragana.kuzmanovska@ugd.edu.mk

Snezana Kirova

Senior lecturer, Faculty of Philology, UGD,
snezana.kirova@ugd.edu.mk

Biljana Ivanova

Senior lecturer, Faculty of Philology, UGD,
biljana.petkovska@ugd.edu.mk

Abstract

The issue about traditional reverse contemporary teaching process is very actual in 21st century, or more precisely just numbering the definitions reverse modern technology, interpretation of the learned towards creativity and thinking activity, passive learning towards critical attitude and building of oneself appropriate meaning.

Contemporary cognitive teaching process requires the foreign language teaching process not only to be formal presentation of the learned but also to motivate the student to make successful transfer of the language

learning in different life situations, thus creating individuals who think and analyse the learned.

We consider that in order to have contemporary teaching process modern teaching tools are needed here referring to the electronic media. Their implementation in the teaching process, especially in the foreign language teaching process asks for new access to the teaching process itself and the new methods which will advance its quality. The usage of the electronic media in the teaching process has a great significance and reaches the highest goals of the teacher and student highest important pedagogical effects. The aim of this paper is to encourage the modernization of the foreign language teaching process through implementation of the electronic media which will bring the effect of over passing the traditional learning in the teaching process by encouraging the student to research and to gain positive results in achieving the given teaching tasks.

Key words: *traditional, contemporary teaching process, tools, media.*

Потребата од имплементација на електронските медиуми во наставата по странски јазик произлегува од фактот што медиумите се неизоставен дел од животот на современиот човек и како такви несомнено влијаат врз оформувањето мислења, ставови и однесувања на самите ученици во и вон наставниот процес. Според досегашните тврдења кои произлегуваа од традиционалната настава, се сметаше дека во процесот на социјализацијата, воспитувањето и образованието на учениците учествуваа само родителите и училиштето. Денес, треба да се прифати фактот дека современата настава е процес во кој влијаат многу фактори меѓу кои како еден од повлијателните ќе го споменеме факторот медиуми. Медиумите како современа алатка за проток на информации во едно модерно општество воведуваат една нова револуција во сферата на масовното комуницирање во 19тиот век налик на онаа со пронајдокот на печатарската машина од страна на Јохан Гутенберг во 15 век. Иако, и претходно се пишувале, печателе и циркулирале книги, со изумот на печатницата била отворена можноста за помасовно распространување на печатената литература. Сепак, 19тиот век е окарактеризиран како век на масовната комуникација кога имаме масовната продукција на книги, весници, слики, музика и опрема наменети за широк пазар. Потребите на едно вакво современо општество и молскавичниот развојот на технологијата овозможуваат создавање нови медиуми, како што се радиото, филмот и телевизијата преку кои се распространуваат вредностите на современото општество. Токму затоа целта за потенцирање на важноста за активно вклучување на медиумите во наставниот процес е да се зголеми разбирањето

THE ROLE OF GLOBALIZATION AND MEDIA IN MODERN SOCIETY

Marija Drakulovska Cukalevska

SS. Cyril and Methodius University Skopje, Faculty of Philosophy

marijad@fzf.ukim.edu.mk

Anica Dragovic

SS. Cyril and Methodius University Skopje, Faculty of Philosophy

anica.dragovikj@fzf.ukim.edu.mk

Abstract

This work is especially focused on a theoretical interaction between globalization and media as two mutually connected questions and investigates their reciprocal working in modern time. In this paper, we have tried to situate the power of globalization and media currently, it is also incumbent on us to attempt to predict the future of globalization and media. Globalization and media are phenomena which, in a great measure, signify every modern society and culture. In the last few decades, in the social science, a great interest is notified for them especially in the sociology science. Sociologists such as Roland Robertson, Ulrich Beck, Anthony Giddens, Manuel Castells are observe these phenomena as a dynamic process that is built on the base of their mutual connection and dependence and through them explains the changes that happen in the separated sociocultural realities.

Keywords: *globalization, media, communications, changes, media imperialism, global local vice versa, world.*

Introduction

In sociology, the interest for studying relation between globalization and media is present for a long time. This process of relations is especially pragmatic for acknowledge of controversial effects of the processes of globalization and in that direction it symbolizes tendencies for changes in the

society and culture. The relation which we talk about, is interfere on different ways, but it is obvious that economic factors are directly connected with achieving appropriate conditions for existing and with that they can't be neglected. Because of that, in sociology, for this relation there are implicated many questions but without illusion that the answers of these questions are simple.

In that context, there are differences between sociologists in the view of explanation of conditional/casual relation between globalization and media or a certain change in the media and other transnational channels of messages were precondition for unroll the processes of globalization. In that sense, Terhi Rantanen in his book, *The Media and Globalization*, explicitly emphasizes:

A consideration of the role of media and communications is highly important for the whole concept of globalization, but in theoretical debates these fields are largely ignored. The blindingly obvious point that there is no globalization without media has not been articulated or analyzed clearly enough. The role of media and communications is often reduced either to unexclusively and self-evidently technological one, or to individuals' experiences that are unconnected to the media industries. Nevertheless, the two approaches are mutually exclusive, because the production of media and the experience of the media are linked often in highly subtle ways, on the one hand, most globalization theorists come from outside media and communication studies and have not studied media per se. On the other hand, most media scholars themselves have been occupied mainly with media economy and questions of power and inequality, as numerous books on international communication show. These issues are important, but are not the only ones: globalization theorists have raised many issues (such as the changing concepts of time and space), which cannot be reduced solely to questions of and which most international communication scholars have ignored. Although it is concerned with media and globalization, it does not claim that the media and communications are the only things that matter. The idea developed is that individuals, through their individual media activities, which become social practices, contribute to globalization (Rantanen, 2005: 17-18).

Meanwhile, beneath the differences and opposite positions, there exist intellectual climate of expressive interest for globalization and mediums especially from the aspect of sociological experience and imagination.

Relation of the Globalization and Media

Marshall McLuhan explains through the syntagm global village striving to signify the time of our epoch in which rises the awareness of the

1224

НОВА СТРАТЕШКА ПЕРСПЕКТИВА НА ПРЕТПРИСТАПНАТА ПОМОШ НА ЕУ-ИПА 2

Наташа Данилоска

виш научен соработник,

Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ - Скопје, Економски институт - Скопје,
natasha.daniloska@ek-inst.ukim.edu.mk

Снежана Костадиноска-Милошеска

редовен професор,

Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ - Скопје, Економски институт - Скопје,
snezana@ek-inst.ukim.edu.mk

Диана Бошковска

редовен професор,

Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ - Скопје, Економски институт - Скопје,
diana@ek-inst.ukim.edu.mk

Апстракт

Преку предпристапната помош, Европската комисија се обидува практично да покаже дека проширувањето и натаму се наоѓа на агенда на Брисел, па во таа смисла, Унијата го објави финансискиот план со кој ќе ја поддржува евроинтеграцијата.

Основна цел на трудот е да ја престава новата стратешка перспектива на предпристапната помош на Унијата-ИПА 2. Планот којшто Унијата го подготви за алокација на средствата од ИПА 2, со кој е одредено која земја колку пари ќе добие од европскиот буџет, како и начинот на кој овие пари ќе се трошат, ќе биде анализиран во првиот дел на трудот. Во вториот дел од трудот се елаборираат општите карактеристики и специфики на ИПА 2. Третиот дел е посветен на Република Македонија, за која од ИПА 2 се предвидени 664,2 милиони евра, распоредени до 2020 година. Овде особено акцент се става на секторска анализа и анализа на Националниот статешки документ на Република Македонија за користење на сретствата од ИПА 2. Врз основа на наодите од трите дела, во заклучните согледувања се сублимирани перспективите на предпристапната помош на ЕУ. Во однос на Република Македонија,

дадени се насоки за поставување на цврста основа за имплементација на ИПА 2, со цел да се обезбеди ефективно и ефикасно користење на средствата во периодот до 2020 година. Методолошкиот пристап при изработката на овој труд ги вклучува класичните методи на анализа, синтеза, индукција и дедукција кои се засновани на користење на расположливите податоци за ИПА 2.

Клучни зборови: ЕУ, ИПА 2, Република Македонија

1. Намена и алокација на средствата од ИПА 2

На претпристапните фондови од страна на ЕУ се гледа како на неопходна инвестиција во иднината и на земјите аспиранти (земји корисници на помошта), но и на самата ЕУ. Со доделување на финансиската помош, Унијата им помага на земјите корисници да ги спроведат потребните политички и економски реформи и на тој начин да се подготват за преземање на правата и обврските што произлегуваат од полноправното членство во ЕУ.

Со престанокот на важење на регулативата од 2006 и 2013 година, од ИПА 1 до ИПА 2, потребата од поставување нова правна основа претставуваше можност за Комисијата да спроведе евалуација на претходната помош и да воведо промени. По бројни консултации, во декември 2011 година, Комисијата усвои предлог регулатива за ИПА 2, како дел од пакетот инструменти за надворешни активности, која стапи на сила на 16 март 2014 година, а се применува ретроактивно од 1 јануари 2014 година. На регулативата за ИПА 2 се надврзува Заедничката регулатива за спроведување, која всушност претставува збир на поедноставени и усогласени правила и процедури за спроведување на сите надворешни инструменти на Унијата, и на неа комплементарната Регулација за спроведување на ИПА 2, усвоена од страна на ЕК на 2 мај 2014 година.

Задржувајќи го генералниот опсег, постоечките аранжмани беа приспособени за да осигураат дека претпристапната помош ќе биде поповрзана со приоритетите на проширување и ќе се базира повеќе на резултати и стратешки пристап кој ќе таргетира клучни реформи во земјите кандидати. Тоа требаше да се постигне со бројни мерки кои може да се сумираат во три главни категории:

1. замена на постоечките пет компоненти со политички области и овозможување недиференциран пристап на сите земји;
2. нов пристап за предавање на управувањето на корисниците;
3. генерализирање на секторскиот пристап со зголемено користење на (секторска) буџетска поддршка.

ИПА 2 регулативата, исто така, содржи голем број на други карактеристики (како обновена стратешка рамка и зголемена флексибилност), кои ќе бидат образложени подолу во текстот.

За периодот 2007-2013 година ИПА 1 имаше буџет од околу 11,5 милијарди €; нејзиниот наследник, ИПА 2, настојува да се надогради на веќе постигнатите резултати, со вкупен буџет од 11,7 милијарди € предвиден за реализација во периодот 2014-2020 година. Сегашни корисници на ИПА 2 се: Албанија, Босна и Херцеговина, Република Македонија, Косово, Црна Гора, Србија и Турција. Како се алоцирани овие средства по земји е прикажано на долната Табела 1.

Табела 1. Алокација на ИПА 2 (2014-2020) (во милиони евра)

	2014	2015	2016	2017	2018-2020	вкупно
Албанија	83.7	86.9	89.7	92.9	296.3	649.5
Република Македонија	85.7	88.9	91.6	94.9	303.1	664.2
Косово	83.8	85.9	88.7	91.9	295.2	645.5
Црна Гора	39.6	35.6	37.4	39.5	118.4	270.5
Србија	195.1	201.4	207.9	215.4	688.2	1508.0
Турција	620.4	626.4	630.7	636.4	1940.0	4453.9
Multi-country*	348.0	365.0	390.0	410.4	1445.3	2958.7

*Алокациите за multi-country се за активности, како и за информирање и комуникација, ревизија, мониторинг и евалуација, трошоци за Канцеларија на високи претставници и неалоцирани средства за БиХ.

Извор: http://ec.europa.eu/enlargement/instruments/overview/index_en.htm#ipa2, пристапено во април 2016 година.

Споредено со алокацијата од ИПА 1, како што е прикажано на Табела 1, може да се заклучи дека вкупната сума е речиси идентична за двете програми, но за помал број земји (од осум земји под ИПА 1, бројот е намелен на 6 под ИПА 2 затоа што Хрватска стана земја-членка на ЕУ, а БиХ не е квалификувана за оваа програма). Алокациите по земји се речиси идентични, со тоа што остатокот на средства од две земји кои не учествуваат во ИПА 2 е префрлен во фондот за регионални проекти, кој сега е двојно зголемен во однос на фондот од ИПА 1. Финансиска помош од ИПА 2 е насочена на следниве специфични цели:

- реформи во рамки на подготовките за членство во ЕУ и сродни институции и градење на капацитетите (поддршка за политичките реформи);
- социо-економски и регионален развој;
- вработување, социјална политика, образование, унапредување на родовата еднаквост и човечки ресурси за развој;
- земјоделство и рурален развој, и
- регионална и територијална соработка.

Согласно поставените цели, областите во кои Унијата ќе ги инвестира средствата од ИПА 2 во периодот 2014-2020 година се:

- реформата на јавната администрација,

- владеењето на правото,
- одржлив економски развој,
- социјален развој,
- земјоделството и руралниот развој.

Овде треба да се нагласи дека тековно, ИПА 2 е основниот финансиски инструмент со кој ЕУ обезбедува поддршка за земјите аспиранти во спроведувањето на реформите кои треба да овозможат нивно полноправно членство во Унијата. Преку успешна реализација на реформите, земјите кориснички, треба да создадат подобри перспективи и можности, но и развој на стандарди еднакви на оние во ЕУ. Во исто време, средствата од претпристапните фондови треба да ѝ помогнат на Унијата да ги достигне своите цели во однос на проширувањето, одржливото економско опоравување, снабдувањето со енергија, транспортот, заштита на животната средина и справување со климатските промени итн.

2. Општи карактеристики и специфики на ИПА 2

Врз основа на консултациите, научените лекции и стекнатото искуство од ИПА 1, беа подготвени основните документи и утврдени општите принципи за натамошното користење на ИПА 2. На 2 мај, 2014 година активностите на Европскиот парламент и Советот резултираа со усвојување на Регулатива за спроведување на специфичните правила за имплементација на Регулативата бр. 231/2014 за воспоставување на Инструментот за претпристапна помош (ИПА 2)¹. Со нив се воведува сеопфатен и стратешки пристап кон претпристапната помош и се предвидуваат одредени новини што ќе имаат влијание на програмирањето и спроведувањето на помошта.

Основната разлика се состои во модификација на приодот за управување со помошта. Имено, во ИПА 2, компонентите се заменети со „области на дејствување“ и се применува секторски пристап во управувањето. Дополнително, новиот инструмент за претпристапна помош се стреми кон постојаност на дејствувањето и поттикнување на поблиска соработка меѓу четирите генерални директорати во Европската комисија, од која произлегува една Заедничка стратешка рамка, но и заедничка стратегија за секоја земја-аспирант. Во таа смисла, целокупната координација на ИПА 2 му се доделува на Генералниот директорат за проширување, со исклучок на поддршката за земјоделството и руралниот развој, којашто останува во надлежност на Генералниот директорат за земјоделство и рурален развој. Друга специфика на ИПА 2 е тоа што видот и силината на интервенцијата не зависат од статусот на земјите корисници, што се однесува и на пристапот до средствата расположливи за различните „области на дејствување“ бидејќи тоа се приспособува на потребите и капацитетите на секој посебен корисник.

---

¹COMMISSION IMPLEMENTING REGULATION (EU) No 447/2014 of 2 May 2014 on the specific rules for implementing Regulation (EU) No 231/2014 of the European Parliament and of the Council establishing an Instrument for Pre-accession assistance (IPA II).

CULTURAL ARCHETYPES IN FACEBOOK COMMUNICATION

Nikola Vangelov

Chief Assistant Professor PhD

Faculty of Journalism and Mass Communication, “St. Kliment Ohridski” Sofia
University

nikolavangelov@gmail.com

Abstract

The aim of the research paper is to analyze through an easy and visualized approach the cultural archetypes in the communication of Facebook users. Acquiring this information would enable companies to better understand their target audience and develop winning marketing communications.

The structure and tasks of the paper are predetermined by its aim: definition and classification of various archetypes; characteristics of the paradise-hell and clean-dirty archetypes; analyzing various methods of data analyses of Facebook users. The method of analysis is semiotic analysis of the cultural archetypes in Facebook user’s communication. By doing so, we are able to gather additional information about their basic, mythological drives and needs.

The paper gives examples how Facebook users communicate through profile pictures and what information they share amongst themselves and for themselves. Understanding the role of archetypes presents opportunities for innovation in communication. Through certain examples we would see how analyzing these archetypes, manifested in profile pictures, reveals users’ personalities. The analysis aims at revealing the opportunities that this deeper user profiling gives companies on the one hand and users, on the other.

***Key words:** archetype, marketing communications, digital communications, social media, Facebook*

TURAL ARCHETYPES IN FACEBOOK COMMUNICATION

1. Introduction

The significance of the paper is raised by the challenges that specialists in the area of marketing and advertising face in today’s developing markets, where creativity and flexibility are of utmost importance. Today’s economy sees an abundance of products

and services, and users seem to be immune against the advertising messages. This calls for much more aggressive and innovative approaches on behalf of the companies.

Since Facebook is gaining ground as an advertising media and some specialists consider it as sharing the first place with Google, companies should spend more efforts than ever to create better marketing communications through flexibility, individuality and creativity. The paper reveals the opportunities that lie before us by understanding the importance of archetypes. It focuses on defining and classifying the various archetypes; characterizing the cultural ones; analyzing various methods of data analyses of Facebook users; using semiotic analysis to analyze the cultural archetypes in Facebook user's communication. This would enable companies to gain a better knowledge of user's personalities.

The practical implications are that the research is to be of value to all specialists in the area of communications, marketing and advertising, since the main goal for each company is profit and it is a consequence of multiple factors, where having a distinguished and working brand is key.

2. Archetypes – definition and classification

“The archetype (from Greek – a model, an example) is a matrix in the subconscious that makes us act in a certain way. We do it without understanding why. That is, we make a decision on a subconscious level. The leading archetypes are the abstract oppositions “might-weakness” and “good – evil”. The archetype is a psychological phenomenon that determines and feeds our mythological way of thinking. The core idea is that as individuals we are the greatest and we rule the universe.”¹.

One of the main characteristics of the archetype is the unconscious. It also is one of the core ideas in Jung's theory of personality. He has chosen the concept of the collective unconscious: “This part of the unconscious is not individual but universal. In contrast with the individual psyche it possesses contents and forms of behavior that are more or less the same in each individual. In other words, it is the same in all human beings and is a general substratum of extra-personal nature in each one of us...this term tells us that as far as the contents of the collective unconscious are concerned we are dealing with archaic or rather primordial types, i.e. universal images that have been existing since most ancient times.”².

The actuality of archetypes is based on their universality and disregard of time boundaries. Meaning that no matter that we are Bulgarians, Greeks, Russians,

---

¹ Kaftandzhiev, H., *Mythological archetypes in communications*, Sofia University, Sofia, 2015, p. 18.

² Jung, C., *Chosen. Second book*, Abagar, Pleven, 1993, pp. 143-145.

Americans, etc. no matter if we live in the time of the dinosaur, the Middle ages or we are submerged in reading an article on our smart phone, they always work on a subconscious level. This means a great deal for the specialists in marketing communications since through understanding archetypes they could create profitable communications.

The way the two basic archetypes “might-weakness” and “good-evil” become operational is through various concrete oppositions:

- Physical – light/darkness; colourful/black and white; dry/wet, etc.
- Spatial – left/right; up/down; centre/periphery; symmetric/asymmetric; inside/outside, etc.
- Biological – man/woman; strong/weak; young/old; beautiful/ugly; big/small; healthy/sick, etc.
- Social – own/foreign; freedom/slavery; order/chaos; rich/poor; known/unknown; nature/machine; work/pleasure
- Psychological – honesty/villainy, etc.
- Cultural – paradise/hell; clean/dirty, etc.

3. The archetype of paradise and hell

“This is a classic moral division of the up/down archetype. Up there is the moral, pure and bright paradise, and under the earth is the dirty and black hell, where sinners burn for eternity”³.

Usually the upper space is occupied by gods, goddesses and heroes. Whereas the lower by all obnoxious creatures – demons, monsters, lizards, etc. A good example is a man, who drives an enormous jeep and feels superior, god-like to all other drivers, who drive small and down-to-earth automobiles. The higher one is, the closer to heaven he feels.

Manifestations of this archetype may be seen in many other aspects of our lives. Even a “simple” upload of a profile picture in Facebook may reveal a lot about us based on this archetype – whether we are alone or not; up and down; where we are situated in the photo relating to others, if there are any. These and other interesting moments are to be discussed in what follows but first we are going to dive into the way Facebook gathers information of its users.

The archetype of paradise/hell is closely connected to Semiotics and the Proxemics branch – the part of Semiotics that deals with studying the sign nature of space between objects or subjects in a certain social act. “Space expresses meaning and this is what Proxemics deals with – the ways we build and interpret space as a sign. We use certain

---

³ Kaftandzhiev, H., *ibid*, p. 254.

ONLINE VS. TRADITIONAL MEDIA IN THE COMMUNICATION OF YOUNG EDUCATED PEOPLE

Plamen Atanasov

PhD Student

Faculty of Journalism and Mass Communication, Sofia University “St. Kliment
Ohridski”, Bulgaria

atanasovp@abv.bg

Abstract

The social online networks, informational and corporate sites have a most important place in the present mass communication of young educated people. The online media are a main conductor of messages regarding firms and the happenings in the event of crisis situations. Simultaneously, when a perception about people from the close social entourage is built, the face-to-face conversation is the most important factor. The traditional newspapers and the electronic issues retain their image of trusted sources of information. This thesis is confirmed by the results of an empirical sociological research, conducted via a questionnaire filled on the basis of voluntary response by students. The object in the research paper is the communication between young people, while the subject is the way websites, social media and the familiar: newspapers, magazines, radio and television distribute the place and role between each other. The aim of the research is to unveil the tendencies in the development of informational channels. At least partially does the research paper unveil the communicational preferences of young educated people. The results show the lack of completion of the processes of choosing a communication channel. Additionally, they depict an increase of the importance of the balance between the publications in the traditional and the online media in the realisation of the information diffusion.

Keywords *Communication preferences, Informational channels, Traditional media, Web sites*

The wide-spread use of Internet in an increasing number of social areas in the last twenty five years induces a number of significant changes in the interactions between people. Both the inter- personal and the mass communications have expanded in the occurred webspace and that fact causes a number of important effects. One of them is the establishment of the online sources as increasingly sought and accessible ways to obtain information. In the public relations one could find clear traces of the information community, while the advanced stage of globalisation has an effect on all social economic, socially political and cultural aspects of life. These changes affect the media as well which is the subject of the research paper. The infamous printed and electronic issues today share their functions with online informational agencies, corporates sites and social online media. Arises an ambiguity concerning the place and the role of the traditional and the online- based forms for publishing and sharing. The conducted research gives answers to some important matters on the subject by partial sampling of the preferences young people show towards information sources. The assumption that the obtained data gives a partial idea of the media landscape in the near future is leading in the data analysis.

1. Matter

Today young people trust the online sources of information more and more often. Even though the traditional radio, television and press releases are viewed as a much more trustworthy sources, in the event of an extreme situation the social media and news sites are a sought channel for obtaining information. A probable reason for this peculiarity is the constant updating of the content- a derivative of the lack of periodicity of the web based informational platforms. The news are published in the news sites at the point of their release, they are constantly updated and often there are contradictions or ambiguity between the different stages of editing. The public substitutes the unknown with comments and assumptions, mainly in the social online platforms and thus creates an even bigger chaos in the information mediation. The attempts to compare messages in Internet fail not only because of the “over-saturation” with assumptions and comments, but due to the exchange of information between the sites too. This is the point where the users turn to the traditional media- the printed magazines and newspapers, radio and television. In most cases, there the messages are confirmed, featuring no contradictions and are as concise as possible. The only problem is the periodicity between the issues. Set in this environment, the modern person needs to spend more and more time to fulfil their necessity to have information, in order to fit in the surrounding environment- a task not hard at all, due to the existence of smart devices such as notebooks, tablets, smartphones, etc. Without their contribution impossible would have been the realisation of the contemporary media landscape where people have Internet connectivity 24 hours a